

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DİJİTAL ÖYKÜLERİN İLKÖĞRETİM 5. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN MOTİVASYON, TUTUM VE
BAŞARILARINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba DEMİR

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DİJİTAL ÖYKÜLERİN İLKÖĞRETİM 5. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN MOTİVASYON, TUTUM VE
BAŞARILARINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğba DEMİR

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Burcu ŞEKER SEZGİNSOY

Balıkesir, 2019

KABUL VE ONAY SAYFASI

T.C.

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı'nda 201412521003 numaralı Tuğba DEMİR'in hazırladığı "Dijital Öykülerin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Motivasyon, Tutum ve Başarılarına Etkisi" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 30.05.2019 Tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Başkan; Prof. Dr. Mehmet Kaan DEMİR İmza.....
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

Üye (Danışman); Doç. Dr. Burcu SEZGİNSOY ŞEKER İmza.....
Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

Üye; Prof. Dr. Alaattin KIZILÇAOĞLU İmza.....
Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylım.

24.06.2019

Enstitü Müdürü
Prof.Dr. Kenan Ziya TAŞ
Müdür

Bu tez çalışması Balıkesir Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) koordinatörlüğü tarafından 2017/077 numaralı proje ile desteklenmiştir. Teşekkür ederiz.

ÖZET

DİJİTAL ÖYKÜLERİN İLKÖĞRETİM 5. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN MOTİVASYON, TUTUM VE BAŞARILARINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TUĞBA DEMİR

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. BURCU ŞEKER SEZGİN SOY

BALIKESİR, MAYIS – 2019

Bu araştırmanın amacı, beşinci sınıf sosyal bilgiler dersi “Gerçekleşen Düşler” ünitesindeki konuların anlatımında dijital öykü kullanımının öğrencilerin başarı, tutum ve motivasyonları üzerine etkisini araştırmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 Öğretim yılında İzmir il merkezinde “Makbule Süleyman Alkan Ortaokulu” 5. sınıfında eğitim gören iki şubedeki toplam 72 öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada deneysel model kullanılmıştır. Bu modelde “Öntest-sontest Kontrol Gruplu Desen” tercih edilmiş ve kalıcılık testi de eklenmiştir. Bu araştırma iki grup ele alınarak yürütülmüştür. Öncelikle denekler random yoluyla iki gruba ayrılmış, bir grup deney grubu diğeri kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney grubunda dijital öykü ve 5e öğrenme modeline göre planlanmış ders programı ve dijital öyküler kullanılarak 5. sınıf sosyal bilgiler dersi “Gerçekleşen Düşler” ünitesinin öğretimi yapılırken, kontrol grubunda yürürlükte olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programının ön gördüğü öğretim sürdürülmüştür.

Araştırmada elde edilen verilerin analizleri sonucunda, Gerçekleşen Düşler Başarı sontesti ve kalıcılık testine ait sonuçların, deney grubunda istatistiksel olarak daha anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğine ait sontest ve kalıcılık testleri sonucunun deney grubu lehine istatistiksel olarak daha anlamlı olduğu ortaya konulmuştur. Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği deney grubu puanlarında, istatistiksel olarak anlamlı bir yükseliş tespit edildiğinden dolayı, araştırmanın deney grubu lehine daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerle yapılan çalışma sonucu elde edilen bulgulardan yola çıkarak, sosyal bilgiler dersinde dijital öykü kullanımının, öğrenciler için dersi daha görsel, ilgi çekici ve eğlenceli hale getirdiği, derse karşı ilgi ve başarıyı arttırdığı, üst düzeyde kalıcı bir öğrenme sağladığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dijital öyküleme, Sosyal bilgiler, Başarı testi, Tutum ölçeği, Motivasyon ölçeği.

ABSTRACT

THE EFFECT OF DIGITAL STORIES ON THE MOTIVATION, ATTITUDE AND SUCCESS OF THE 5TH GRADE STUDENTS

MASTER THESIS

TUĞBA DEMİR

BALIKESİR UNIVERSITY

INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

DEPARTMENT OF TURKİSH AND SOCIAL SCIENCES

SUPERVISOR: DOÇ. DR. BURCU ŞEKER SEZGİNİSOY

BALIKESİR, MAY – 2019

The purpose of this study is to investigate the effect of the use of digital stories in teaching of "Fulfilled Dreams" (Gerçekleşen Düşler; a unit in the course book) in social studies course on students' success, attitude and motivation. The sample of the study is composed of 72 students who enroll in two different fifth grade classes of "Makbule Süleyman Alkan Middle School" in Izmir during 2016-2017 academic year.

The experimental design is used in this study. Pretest-posttest control group design is adopted and permanency test is added to the study. There are two groups in the study which are selected randomly and assigned as control and experimental groups. In the experimental group; the unit "Fulfilled Dreams" of fifth grade social science class is taught with the use of digital stories along with a curriculum that is designed based on 5e learning model. However the regular curriculum advised by Social Studies Education Program is taught in the control group.

Based on the analyses of the data collected during the study, it was determined that the results of the "Fullfilled Dreams Post Achievement Test" and permanency test were statistically more significant on experimental group. In addition, the result of posttest and permanency test of Social Studies Motivation Scale and Social Studies Attitude Scale was found statistically significant in favor of the experimental group. Since significant increase is observed in the scores of Social Studies Motivation Scale and Social Studies Attitude Scale experimental group, it was concluded that the study is more favorable in the favor of experimental group. Based on the results of interviews conducted with the students, it is concluded that Social Studies class becomes more visual, more appealing and more enjoyable for the students with the use of digital stories and it increases the student' success and attention towards the class. It also makes learning more permanent.

Keywords: Digital storytelling, Social studies, Termanency tests, Motivation scale, Social studies attitude scale.

ÖNSÖZ

Dijital öykü tekniğinin öğrenci başarısı, motivasyonu ve tutumları üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçladığım çalışmamın yapılacak olan araştırmalara kaynak olacağını umuyorum.

Yüksek lisans tezime yön veren, araştırma sürecimde akademik desteğini eksik etmeyen, çalışmalarımnda beni cesaretlendiren ve yol gösteren, tez danışmanım Doç. Dr. Burcu SEZGİNSOY ŞEKER'e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Lisans eğitimim boyunca örnek aldığım ve kitaplarını takip ettiğim saygıdeğer hocam Prof. Dr. Süleyman İNAN'a ve tarihi sevdiiren hocalarım Prof. Dr. Tahir KODAL, Prof. Dr. Mithat AYDIN'a, yüksek lisans eğitimimde engin görüşlerini ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen Prof. Dr. Alaattin KIZILÇAOĞLU'na ve ön görüleriyle iz bırakan saygı değer hocam Dr. Öğr. Üyesi Hakan ÖNAL'a teşekkürlerimi sunarım. Araştırmanın deneysel uygulamasını gerçekleştirdiğim Makbule Süleyman Alkan Ortaokul müdürü saygıdeğer hocam Bertan ÇETİN'e bilime duyarlılığından ve uygulama süreci boyunca yardımlarından dolayı teşekkürü borç bilirim. Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR tarafından oluşturulan motivasyon anketi ve Doç. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN tarafından oluşturulan tutum ölçeğinin araştırmamda kullanılmasına müsaade ettikleri için iki hocama da saygılarımı sunarım.

Lisansüstü eğitim serüvenimin başından sonuna kadar her adımda yanımda olan, ışığıyla ve öngörülerıyla yolumu aydınlatan, bilgisini ve manevi desteğini hiçbir zaman eksik etmeyen, kendisinden çok şey öğrendiğim çok değerli hocam ve arkadaşım Bahar YAKUT ÖZEK'e şükranlarımı sunuyorum. Uygulama sürecinde desteğini esirgemeyen Dokuz Eylül Üniversitesi yüksek lisans öğrencisi Miray ERGİN'e, yüksek lisans dönemimde yol gösteren matematik öğretmeni Merve BAŞARAN'a, yapıcı eleştirileri ve engin tecrübeleriyle yoluma ışık tutan, manevi desteğini hep hissettiğim Dr. A. Elçin GÖREN ve Şahika SUMMAK'a teşekkürlerimi sunarım. Adını anmadığım fakat bu süreçte emeği geçen hocalarım ve sevgili arkadaşlarıma içten teşekkürlerimi sunuyorum. Beni sabır ve sevgiyle destekledikleri için sevgili eşim ve güzel anneme tüm kalbimle teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

<i>ÖZET</i>	<i>i</i>
<i>ABSTRACT</i>	<i>ii</i>
<i>ÖNSÖZ</i>	<i>iii</i>
<i>İÇİNDEKİLER</i>	<i>iv</i>
<i>TABLO LİSTESİ</i>	<i>viii</i>
<i>KISALTIMA LİSTESİ</i>	<i>x</i>
<i>1. GİRİŞ</i>	<i>1</i>
1.1 Problem Durumu.....	1
1.2 Alt Problemler.....	4
1.3 Araştırmanın Amacı.....	5
1.4 Araştırmanın Önemi.....	6
1.5 Sayıtlar	7
1.6 Sınırlılıklar	7
1.7 Tanımlar	8
<i>2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE</i>	<i>9</i>
2.1 Eğitim ve Öğretim.....	9
2.2 Sosyal Bilgiler Tanımı	10
2.3 Sosyal Bilgilerin Tarihçesi.....	11
2.4 Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretimi	13
2.5 5e Modeli ve Sosyal Bilgiler Öğretimi	15
2.6 Teknoloji Kavramı ve Web 2.0 uygulamaları.....	18
2.7 Dijital Yerli ve Dijital Göçmen.....	19
2.8 Öykü ve Dijital Öykü	20

2.9 Dijital Öykü Türleri.....	21
2.10 Dijital Öykücülüğün Tarihsel Gelişimi.....	22
2.11 Dijital Öykünün Yedi Elementi	23
2.12 Dijital Öyküleme Süreci.....	25
2.13 Dijital Öykülemede Kullanılabilecek Yazılımlar.....	27
3. <i>TEORİK ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI</i>	29
3.1 Dijital Öyküleme Üzerine Yapılan Yurt İçi Çalışmalar.....	29
3.2 Dijital Hikâyeleme Üzerine Yapılan Yurt Dışı Çalışmalar.....	31
3.3 Yapılan Yurt İçi ve Yurt Dışı Çalışmaların Değerlendirilmesi	34
4. <i>YÖNTEM</i>	35
4.1 Deney Deseni	35
4.2 Çalışma Süreci	36
4.2.1 Deney Grubunda Çalışma Süreci.....	36
4.2.2 Kontrol Grubunda Çalışma Süreci	39
4.3 Çalışma Grubu	41
4.3.1 Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliği	41
4.3.2 Grupların Cinsiyete Göre Dağılımı.....	41
4.3.3 Deney ve Kontrol Gruplarının 5. Sınıf Birinci Dönem Sonu Sosyal Bilgiler Dersi Karne Notlarına Göre Dağılımı.....	42
4.3.4 Deney ve Kontrol Gruplarının 5. Sınıf Birinci Dönem Sonu Karne Not Ortalamasına Göre Dağılımı	43
4.3.5 Grupların Yaş Seviyelerine Göre Dağılımı.....	43
4.3.6 Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine İlişkin Öntest Puanları	44
4.3.7 Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Öntest Puanları	45
4.4 Veri Toplama Araçları	46
4.4.1 “Gerçekleşen Düşler” Başarı Testi.....	46
4.4.2 Tutum Ölçeği	48

4.4.3 Motivasyon Ölçeği	49
5. <i>BULGULAR</i>	52
5.1 Deney Grubundaki Öğrencilerin Öntest-Sontest Ölçülen Başarı Puanları ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Öntest-Sontest Tutum Puanları Arasındaki Fark	52
5.2 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Öntest-Sontest Ölçülen Başarı Puanları ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Öntest-Sontest Tutum Puanları Arasındaki Fark	53
5.3 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sontest-Kalıcılık Testi Ölçülen Başarı Puanları ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Sontest Tutum Puanları Arasındaki Fark	54
5.4 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ölçülen Motivasyon Düzeyleri Arasındaki Fark	56
6. <i>SONUÇ VE TARTIŞMA</i>	57
6.1 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Öntest, Sontest ve Kalıcılık Başarı Puanları ile İlgili Sonuç ve Tartışma	57
6.2 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ölçülen Motivasyon Düzeylerine İlişkin Sonuç ve Tartışma	58
6.3 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Uygulama Öncesi ve Sonrası Ölçülen Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumuyla İlgili Sonuç ve Tartışma	59
7. <i>ÖNERİLER</i>	62
8. <i>KAYNAKLAR</i>	64
9. <i>EKLER</i>	76
EK 1- UYGULAMA İZİN BELGELERİ	77
Ek 1a- Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Uygulama İzni	77
Ek 1b- Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği Uygulama İzni	78
Ek 1c- İzmir Valiliği İzin Belgesi	79
Ek 1d- Uygulamanın Bittiğine Dair Okul Müdürü İmzası	80
EK - 2 UYGULANAN ÖLÇME ARAÇLARI	81
Ek 2a- Sosyal Bilgiler Gerçekleşen Düşler Başarı Testi	81

Ek 2b- Tutum Ölçeği.....	84
Ek 2c- Motivasyon Ölçeği	85
EK - 3 DENEY GRUBUNDAKİ DERSLERİN UYGULAMA PLANLARI VE DİJİTAL ÖYKÜLER.....	86
Ek- 3a Deney Grubu Derslerin Uygulama Planları ve Dijital Öyküler	86
EK - 4 ÖĞRENCİLER TARAFINDAN OLUŞTURULAN DİJİTAL HİKÂYELER.....	120
Ek – 4a Deney Grubunda Yer Alan Öğrencinin Dijital Öykü Örneği	121
Ek – 4b Deney Grubunda Yer Alan Öğrencinin Dijital Öykü Örneği	123
Ek – 4c Deney Grubunda Yer Alan Öğrencinin Dijital Öykü Örneği	125
Ek – 4d Deney Grubunda Yer Alan Öğrencinin Dijital Hikâye Örneği	127
EK 5- DENEY GRUBU UYGULAMA FOTOĞRAFLARI.....	130

TABLO LİSTESİ

Tablo 1:Sosyal Bilgiler Dersinin Kısa Kronolojisi	12
Tablo 2:Yapılandırmacı Eğitim.....	14
Tablo 3:Rodger Bybee'nin 5E Modeli	17
Tablo 4:Dijital Öykücülüğün Yedi Elementi	24
Tablo 5:Araştırmacılar Tarafından Belirlenen Dijital Öyküleme Süreci.....	26
Tablo 6:Yazılımlar ve Özellikleri	28
Tablo 7:Araştırmanın Deney Deseni.....	35
Tablo 8:Grupların Cinsiyete Göre Dağılımları	42
Tablo 9:Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Yarıyıl Sonu Karne Notlarına Göre Dağılımı	42
Tablo 10:Deney ve Kontrol Grupların 5. Sınıf Yarıyıl Sonu Karne Notları Ortalamasına Göre Dağılımı	43
Tablo 11:Grupların Yaş Seviyelerine Göre Dağılımı	44
Tablo 12:Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine İlişkin Öntest Puanları.....	44
Tablo 13:Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanları	45
Tablo 14:Veri Toplama Araçları.....	46
Tablo 15:Madde Analizi Sonuçları	47
Tablo 16:Cronbach Alfa Güvenirlilik Katsayıları.....	50
Tablo 17:Deney Grubundaki Öğrencilerin Öntest ve Sontest Başarı Puan Ortalamaları.....	52
Tablo 18:Deney Grubunun Grup İçi Öntest ve Sontest Tutum Puanları Ortalamaları	53
Tablo 19:Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Öntest ve Sontest Başarı Puan Ortalamaları.....	53
Tablo 20:Kontrol Grubunun Grup İçi Öntest ve Sontest Tutum Puanları Ortalamaları	54
Tablo 21:Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sontest Başarı ve Kalıcılık Testi Puanları Ortalamaları ve t / U Testi Sonuçları	54

Tablo 22:Deney ve Kontrol Grupları Son Tutum Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları	55
Tablo 23:Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Ölçülen Motivasyon Düzeyleri Arasındaki Fark	56

KISALTMA LİSTESİ

akt: Aktaran

DHM: Dijital Hikâyecilik Merkezi (Center of Digital Storytelling)

ed: Editör

f: Frekans

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

N: Veri Sayısı

p: Anlamlılık Değeri

s: Sayfa

sd: Serbestlik Derecesi

Ss: Standart Sapma

Z: Wilcoxon Değeri

$\bar{x}$: Aritmetik Ortalama

1.GİRİŞ

Bu başlık altında, yapılan araştırmanın problem durumunu, araştırmanın amacını ve alt problemlerini, çalışmanın önemini, varsayımlarını, sınırlılıklarını ve tez kapsamında olan bazı kavramlara ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1 Problem Durumu

İnsanlık tarihiyle başlayan teknoloji; belirlenen hedefleri gerçekleştirmede yol göstermek, hayatı kolaylaştırmak ve ihtiyaçları karşılamada doğruluğu onaylanmış bilgileri organize etmede kullanılan kolay bir uygulama anlamına gelmektedir (İşman, 2011). Bu nedenle teknoloji, toplumun değişmesi ve gelişmesinde en önemli etkenlerden biri sayılabilir. Teknolojik değişmeler toplumda ekonomik, siyasal, sosyal ve kültürel alanlara da etki etmektedir (Erkan, 1998). Bu değişim çok büyük bir ivme kat ederek devam etmektedir. Öyle ki teknolojinin hızına ayak uyduramayan toplumlar her alanda geri kalmaya mahkûmdur.

Çağımızda teknoloji bizleri nasıl etkiliyor sorusu sorulduğunda tek bir yanıt verilememektedir. Günümüz insanı internet ve internetin kullanıldığı teknolojik gelişmeleri yoğun bir şekilde kullanmakta, dünyayla eş zamanlı hareket edebilmekte ve bu sayede büyük bir hız kazanmaktadır. Her yaştan insan bilgisayar, akıllı telefonlar ve bunun gibi birçok teknolojik üründen ayrı bir hayatı düşünmemektedir. Belli kalıplarla sınırlandırılmayacak olan bilgi, günümüzde artık her yerdedir. Teknoloji son yıllarda hayatın odak noktası haline gelmiş, bilimin ve eğitimin merkezi olmuştur. Okulların bilgiyi direkt olarak aktaran kurumlardan bilgi üreten kurumlar haline getirilmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir (Şimşek, 1997). Reiser ve Salsberry (1991) okulların köklü değişiklikler sonucunda öğretim teknolojisinin olumlu etkilerinin eğitim üzerinde görüleceğini belirtmektedir.

Eğitim teknolojisinin kullanımı, aralarında nesil farkı olan öğrenci ve öğretmenleri farklı şekilde etkilemektedir. 20. yüzyılın son yıllarında dijital teknolojilerin süratli gelişmesi fenomeniyle birlikte önceki nesle göre çağımız öğrencileri yalnızca dilleri kıyafetleri, giyim tarzları ile ayırmıyor.

Bu iki nesil arasında önemli bir ayrılma söz konusudur (Prensky, 2001, s.1). Marc Prensky bu iki farklı nesli dijital yerli ve dijital göçmen kavramlarıyla açıklamaktadır. Dijital yerliler teknolojik imkânların mevcut olduğu ortamlarda doğup büyürken dijital göçmenler ise teknolojik ortamda doğmayıp sonradan teknolojik araçları kullanma eğiliminde olan bireylerdir.

Öğretmenlerden beklenen, gelişen dünyada hızla değişen teknolojiyi yakalamaktır. Günümüz çocukları sürekli değişim ve gelişim gösteren teknoloji çağına uyum sağlamalı ve çağa uygun materyallerle eğitilmelidir (Kahraman, 2007). Öğretmenlerin meslek hayatında istenilen başarıya ulaşabilmeleri için teknolojinin eğitimdeki etkisini kabul etmeli ve kendilerini bu akışın içinde geliştirmeleri gerekmektedir. Çünkü öğretmenler teknoloji ile iç içe olan öğrencilerle karşı karşıyadır (Akkoyulu & Kurbanoglu, 2003).

Geleneksel eğitim anlayışında bilgi seviyesi ölçülmekte iken günümüzde bilginin birey için yaşantısına uygunluğu esas alınmaktadır. Eğitim felsefesindeki bu köklü değişim, eğitim sistemlerinin yenilenmesini gerekli kılmıştır. Eğitim sistemindeki yenilikler; öğretim ortamının sadece okul mekânlarının olmadığı, doğa bilincinin öne çıkarıldığı ve öğrenmenin tüm yaşantıyı kapsadığı şeklinde köklü yeniliklerdir (MEB, 2017). Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS), 1992 yılında bu alanı şu şekilde tanımlamaktadır:

“Sosyal bilgiler, sosyal ve beşerî bilimleri, vatandaşlık yeterliklerini geliştirmek amacıyla bütünleştirmeyi amaçlayan bir alandır. Sosyal bilgiler okul programında: arkeoloji, ekonomi, antropoloji, tarih, hukuk, coğrafya, psikoloji, felsefe, din, sosyoloji, siyaset biliminin yanında matematik, beşerî bilimler ve doğa bilimlerden kendilerine mal ettiği içerik üzerinde sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma sağlar. Bu alan, karşılıklı paylaşım içinde olan dünyada bireylere bilginin ön planda olduğu mantıklı kararların alınmasında yardımcı olmayı amaçlayan bir alandır (Öztürk, 2012).”

Sosyal bilgiler programı, sosyal ve beşerî bilimlerin yöntemlerini harmanlayarak değişen dünya koşullarında problem çözebilen, bilgiye dayalı kararlar alabilen etkin bireyler yetiştirmeyi amaçlayan öğretim programıdır (Öztürk, 2012, s. 4). Öğrencilerden beklenen, bilim ve teknolojinin ilerleyiş sürecini ve yaşamdaki etkisini tam anlamıyla kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmalarını

(Ata, 2012). Günümüzde bilginin kazanılma şekli ve fonksiyonlarında değişiklikler meydana gelmiştir. Bu gelişmeler eğitimde ve eğitim modellerinde büyük değişimlere yol açmaktadır. Günümüz insanının teknolojik bir ortamda yaşamını sürdürmesi ve bu ortama uyum sağlaması ancak eğitim ve teknoloji arasındaki ilişkiyi kavramasıyla mümkün olabilmektedir (Alkan, 1997, s. 340-399). Dijital yerli olarak nitelendirilen günümüz öğrencilerinin teknolojik beklentileri ve ihtiyaçları doğrultusunda öğretim ortamının düzenlenmesi günümüz şartlarında öğrenenler tarafından istenen bir niteliktir. Dijital yerli öğrencilere bu ortamı sağlamak amacıyla yeni yöntem, teknik ve uygulamalar geliştirilip uygulanmaya başlanmalıdır. Dijital öykü kullanımı bunlardan bir tanesi olabilir.

Öykü, hayatımızın her alanında mevcuttur. İnsanın ilk yaratılışından en küçük bir film senaryosu dahi bir öykü barındırmaktadır. Öyküler bu kadar hayatımızın içindeyken okullarda ders materyali olarak kullanılması eğitim sürecine katkı sağlayacak ve öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracaktır. Dijital öykücülük seçilmiş bir tema üzerinde yoğunlaşır ve belirli bir görüş açısını devam ettirir. Dijital öykü anlatımı yeni bir öğrenme çizgisi oluşturmuştur. Anlatı sistemlerinden bazıları tek metinlerden, bazıları ise çağdaş yöntemlerle oluşturulan öyküleri içermekte ve anlatılar çoklu ortamda saklanabilmektedir. Dijital öyküler eğitim, iş ya da araştırma için yeni kullanımlara dönüştürülerek farklı alanlarda kullanılabilir (İnceelli, 2005).

Dijital öykülerin birçok alanda kullanım yeri bulmaktadır. Amacına göre tıp, psikoloji, özel eğitimde, siyasal bilimlerde, tarihi konuların anlatımlarında kullanılabilir (Toki ve Pange, 2014). Öğretmenlere ve öğrencilere çeşitli fırsatlar sunan dijital öykünün en önemli yanı çoklu bir ortamda (multimedya) istenildiği zaman ulaşılabilir olmasıdır (Hess, 2014). Dijital öykülerin kolay ulaşılabilir olması ve birçok alanda yararlanılıyor olması dijital öykünün öğretim ortamlarında daha sık kullanılmasına imkân sağlayabilir.

Literatür taramaları sonucunda; Ulum (2017), Büyükcengiz (2017), Røkenes (2016), Özer (2016), Ciğerci (2015), Baki (2015), Smeda (2014), Sever (2014), Karakoyun (2014), Göçen (2014), Kurudayıoğlu & Bal (2014), Yoon (2013), Demirer (2013), Tunç & Karadağ (2013), Kahraman (2013), Yang & Wu (2012),

Hung & Hwang & Huang (2012), Gordon (2011), Xu & Park & Baek (2011), Robin (2007), Doğan (2007), Gakhar (2007), Kulla-Abbott (2006), Banaszewski (2005), Sidney vd. (2004) araştırmacıların çalışmalarında, ğretim boyutunda dijital ortam ve dijital öykülerle ders işlenmesine ağırlık verilmiştir. Bu araştırmalardan elde edilecek veriler, dijital öykülerin ğretim amaçlı kullanımının, ğrenci başarısını ne ölçüde etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda dijital öykücülüğün öğrenme sürecini nasıl etkilediği araştırma sonucunda elde edilecek bulgular arasındadır. Dijital ağdaki bireylerin yetiştirilmesinde dijital öykü kullanımının ğrenci başarısına olan etkisini ortaya koymak, çağımıza uygun dijital öykü kullanımının önemini ve gerekliliğini ortaya çıkartacaktır. Günümüz çocukları bilgisayar, internet, cep telefonu, kamera ve dijital dünyanın diğer tüm ürünleri ile birlikte doğup büyümektedir. Klasik ders kitaplarının etkileşimli kitaplara dönüştüğü, haberleşmenin hatta sosyalleşmenin çoğunlukla dijital ortamlarda gerçekleştiği günümüzde eğitim ortamlarının bu teknolojilerden ayrı bırakılması düşünülemez.

Makbule Alkan Ortaokulu 5. sınıf öğrencilerine uygulama yapılmaya başlanmadan önce yapılan gözlemler sonucu, sosyal bilgiler dersine teknolojinin entegre edilmediği, dolayısıyla derslerin verimsiz ve öğrenciler tarafından sıkıcı geçtiği sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin eğitimin merkezinde olmasını sağlamak ve öğretmenlerin daha verimli hale gelebilmeleri için mutlaka yeni ağdaş yöntemlerin denenmesi gerekmektedir. Sosyal bilgiler dersinde dijital öykü kullanımıyla öğrencilerin derse karşı tutumlarının arttırılması, motivasyon seviyelerinin yüksek tutulması ve sosyal bilgiler dersinde başarının arttırılması bu çalışmanın ana hedefini oluşturmaktadır. Çalışmada “5. sınıf Gerçekleşen Düşler nite kapsamındaki konuların işlenmesinde dijital öykü kullanımının ğrenci motivasyon, tutum ve başarıları üzerinde anlamlı etkisi var mıdır?” sorusuna cevap aranmaktadır.

1.2 Alt Problemler

1. Deney grubundaki öğrencilerin uygulama öncesi ve uygulama sonrası lğlen başarı puanları ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

2. Kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama öncesi ve uygulama sonrası ölçülen başarı puanları ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
3. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin sontest başarı ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ölçülen motivasyon düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

1.3 Araştırmanın Amacı

Gelişen teknoloji sayesinde eğitimin hedefleri de değişmektedir. Çağımızda dijital bir devrim yaşanmaktadır ve eğitim sisteminden beklentiler bilişim çağına uyumlu olmasıdır. Teknolojinin hızlı gelişmesiyle toplumlarda meydana gelen ayrım “dijital yerli” ve “dijital göçmen” (Premsky, 2001) kavramlarıyla adlandırılmaktadır. Dijital yerliler günümüz öğrencilerini, dijital göçmenler ise bu öğrencilere eğitim verecek olan öğretmenleri temsil etmektedir. Hareketleri, algıları, kavramaları ve yaşayış biçimleri ile farklılık gösteren dijital yerlilere uygun eğitimin onlara uygun hız ve teknolojide olması beklentiler dâhilindedir. Her ne kadar dijital göçmen olan öğretmenlerin bu hızı tam olarak yakalamaları mümkün olmasa da kendilerini bu doğrultuda geliştirmeleri, çağın gerekliliklerini yerine getirmeleri ve öğrencilere teknoloji alanında da yetebilmelerinin gerektiği düşünülmektedir.

Sosyal bilgiler ders kapsamındaki kazanımların dijital öykülerle kazandırılması hedefinde, öğrencinin konuyu ya da iki kavram arasındaki farkı ayırt etmede kendine bir olay örgüsü oluşturup kalıcılığın artırılması, hayal gücüyle sosyal bilgiler konularını birleştirmesi, fikir özgünlüğünü dijital öykü senaryosuna aktarması yer almaktadır. Dijital öykü senaryosunu yazarken öğrenci konunun içinde kendine bir öğrenme ortamı oluşturmakta ve hayal gücünün kahramanlarıyla konuyu daha iyi kavramaktadır. 40 dakika olan ders sürecinde ilgi ve algının derse yönelik olmasında dijital öykü öğrenciyi aktif tutmakta ve kalıcı bir öğrenim sağlamaktadır. Öğrenciyi aktif tutan ve merak uyandıran dijital öykünün sadece sosyal bilgiler dersinde değil diğer disiplinlerin öğretiminde de kullanılması dijital yerli olan öğrencilerin kavramalarını üst düzeye taşıyacaktır.

Öykü anlatımı geçmişten günümüze farklı disiplin alanlarında yararlanılan bir yöntem olarak sıkça kullanılmıştır. Öykü anlatımlarında eğlenceli ve farklı bakış açılarının ortaya konulması, sıkça tercih edilmesinin en büyük nedenlerinden biri olarak görülmektedir. Öğrencinin ilgisini çeken bu yöntem, çağın getirdiği teknoloji ve küreselleşme doğrultusunda yerini dijital öykülere bırakmıştır. Dijital yerli olan yeni nesil artık eski yöntemlerle değil üretmek öğrenen ve bu ürettiklerini farklı dijital ortamlarda akranlarıyla paylaşarak eğitim sürecini sürdürmelidir.

Bu çalışmada sosyal bilgiler dersi kapsamında eğitici tarafından oluşturulan dijital öyküler ile dersin içeriği zenginleştirilerek dersin kalıcılığının artırılması amaçlanmaktadır. Bunun yanında yeni bir metot uygulayarak sosyal bilgiler öğretmenlerini motive etmek ve onlarda farkındalık oluşturmak, başka metotların da aynı şekilde uygulanarak denenmesi için diğer araştırmacılara yol göstermek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 5. sınıf sosyal bilgiler ders kapsamında gerçekleştirilen dijital öyküleme çalışmasının öğrencilerin derse yönelik tutumları, motivasyonları ve akademik başarıları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Bu çalışmada iki grup vardır. Deney grubunda sosyal bilgiler dersi dijital öykülerle desteklenerek anlatılırken, kontrol grubunda ders programının dışına çıkılmadan ders işlenmiştir.

1.4 Araştırmanın Önemi

İnsanlık tarihiyle başlayan teknoloji küreselleşen dünya ile hızını oldukça arttırmıştır. Teknolojik gelişmeyi yakalayamayan her kurum yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bu nedendir ki eğitimin teknolojinin hızına eşdeğer olarak kendini sürekli olarak yenilemesi gerekmektedir.

Teknoloji hayatımızın her alanında hâkimiyetini sürdürmekte ve onun yarattığı değişim toplumsal değişimi tetiklemektedir. Teknoloji içinde doğan ve büyüyen bireylerin eğitimleri de teknoloji ile iç içe olarak sağlanmalıdır. Küreselleşen dünyada eğitim materyallerinin de çağa uygun nitelikte olması gerekmektedir. Dijital yerli olarak doğan bireylerin eğitimi teknolojiden ve dijitallikten ayrı düşünülemez. Bu gereklilik sağlandığında daha uyumlu ve faydalı bireyler yetiştirileceği ön görülmektedir.

Dijital öykü, öğrencilerin bulunduğumuz çağa uygun becerilerini üst seviyeye çıkarmayı amaçlayan yeni ve etkili bir yöntemdir (Morgan, 2014). Yapılan araştırmalarda “dijital öykü” kavramı çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Şimşek (2010)’in tanımına göre; dijital öykü, 2.5-3 dakikalık amatör, kısa bir yapı olarak atölye ortamında kolektif bir yapı şeklinde her bir öğrencinin yaşamışlıklarından bir öyküyü, kendi seslendirmesi ve istediği görsel öğelerle desteklenmiş dijital ortama aktarmasıyla ortaya çıkartılan bir formdur. Dijital öykücülüğün çok fazla tanımı vardır. Fakat genel olarak bütün tanımlar, çoklu dijital ortamın fotoğraflar, video ve seslerle beraber sanat öykücülüğünün birleşimi fikrinde birleşirler (Robin, 2006).

Çağımızda teknolojinin eğitimde ve eğitim ortamlarında kullanılması kaçınılmaz bir durumdur. Eğitimcilerin ve bu alandaki yöneticilerin, teknoloji çeşitliliği içerisinde öğretime en uygun olanlarını belirleyip, sınıf ortamında uygulamaları gerektiği düşünülmektedir. Yeni bir yöntem olan dijital öyküler, öğretmenlere ve öğrencilere birçok farklı fırsat sunmaktadır. Dijital öykünün avantajı klasik öykülere göre çoklu bir ortamda ve çoklu bir bakış açısının olmasıdır (Hess, 2014). Dijital öykücülüğün çeşitli yöntemlerle sınıf ortamında uygulanabilirliğini gösteren araştırmalara ihtiyaç vardır (Demirer, 2013). Dijital öykücülüğün sosyal bilgiler öğretiminde kullanımının bu alandaki deneysel ihtiyaca cevap olabileceği, sosyal bilgiler öğretmenlerini geliştirebileceği ve gelecekte çalışılacak araştırmalara ışık tutabileceği düşünülmekte.

1.5 Sayıtlar

1. Uygulama süresince deney grubu öğrencileri ile kontrol grubundaki öğrenciler arasında sosyal bilgiler dersi ile ilgili bir etkileşimin olmadığı,
2. İstenmedik, kontrol altında tutulamayan değişkenlerin iki grubu da aynı oranda etkilediği varsayılmaktadır.

1.6 Sınırlılıklar

1. Araştırma, 2016-2017 öğretim yılında İzmir ili Buca ilçesinde bulunan bir devlet okulu olan Makbule Süleyman Alkan Ortaokulu kapsamında 5/H ve 5/İ şubelerin de öğrenim gören öğrenciler ile
2. Gerçekleşen Düşler Başarı Testi, Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği ve Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğinden elde edilen puanlar ile

3. 5. Sınıf sosyal bilgiler alanında işlenmekte olan “Gerçekleşen Düşler” ünitesi ile

4. Araştırmanın uygulama süresi 3 ay ile sınırlıdır.

1.7 Tanımlar

Dijital Öykü: Dijital öykü, öğretmen ya da öğrenci tarafından, deneyimlerine dayalı oluşturdukları öyküleri, dijital ortama aktarılması ile oluşan birkaç dakikalık öykülerdir.

Kalıcılık: Öğrencilerin öğrenme ile edindikleri bilgileri (uzun süreli bellekte saklanan) gerektiğinde kısa süreli belleklerine çağırarak kullanma işlemi, öğrenme sürecinden uzun bir süre sonra bile yapabilmeleridir.

Deney Grubu: Çalışmada uygulamanın yapıldığı gruptur.

Kontrol Grubu: Rutin uygulamanın yapıldığı gruptur.

Motivasyon Ölçeği: Öğrenme motivasyonu ile ilişkili problemlerin teşhisi için tanımlayıcı bir model olarak geliştirilen ARCS motivasyon modelini temel alarak öğrenen motivasyonunu ölçmek için Keller (2010) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlanmış hali (Kutu & Sözbilir, 2011) kullanılan bir ölçektir.

Tutum Ölçeği: Sosyal bilgiler alanına yönelik öğrenci tutumlarını ölçmek amacıyla Çalışkan (2008) tarafından geliştirilen 33 maddelik ölçektir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kavramsal çerçeve bölümünde, dijital öykücülükle ilgili çalışmalara yer verilmiştir.

2.1 Eğitim ve Öğretim

Eğitim kelimesi, “yükselmek”, “geliştirmek”, “yetiştirmek” ve “büyümek” anlamına gelen Latin kökenli, “educare” kelimesinden gelmektedir. Eğitim süreci; doğumdan başlayıp, bütün hayat boyunca devam eden bir süreçtir ve bu durum geniş ölçüde kabul edilmektedir (Pala, 2006). Ertürk (1972) eğitimin tanımını, bireylerin davranışlarında yaşantısı yoluyla bilinçli olarak istendik davranışlar oluşturma sürecidir. Eğitim aynı zamanda öğrenme ve öğretme ile ilgilenen bir çalışma alanıdır (Morris, 1981). Kavcar (1994), eğitimin üç yönünden bahseder; geçmiş, bugün ve gelecek. Eğitimin, insanlarda çağa uygun davranış değişikliği sağlaması; bu değişiklik gerçekleşirken, geçmişteki sosyal ve ulusal değerleri benimseyerek, geleceğe dönük değerler ve beceriler kazandırmada etkin bir rolün olduğunu vurgulamaktadır. Eğitimin amacı, bireylerin toplumun mutlu ve üretken üyeleri olmaları için kapasitelerini geliştirmektir (Twigg, 1994). Öğretim ise örgütlü ve düzen içinde olarak bir öğretim kurumunda öğretmenlerin aracılığıyla öğrencilere materyal kullanarak bilginin öğretilmesi ve aktarılması işidir (Akyüz, 2009). Öğretim, eğitim amaçları doğrultusunda davranış değiştirme diğer bir ifade ile yeni davranışlar oluşturma için öğrencilere destek olma çabasıdır (Sünbül, 2007).

Varış (1991) ise öğretimin tanımını, öğrenmenin gerçekleşmesi ve bireyden beklenen davranışların ortaya çıkabilmesi için uygulanan süreçlerin tümü olarak ifade etmektedir. Banasszewski (2005), teknolojinin eğitimin geleceğine yön vermesinde köklü bir yere sahip olduğunu belirtmektedir. Gelişen bilim ve teknoloji eğitimde kullanılan yöntemleri de yakından etkilemektedir. Günümüzde kullanılan yöntem ve teknikler bilgiyi yapılandırma sürecine katkı sağlayacak özelliklerde olmanın yanı sıra öğrencilerin dikkatlerini çekecek, onların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde dijital araç-gereçlerle zenginleştirilmiş olmalıdır (Göçen, 2014). Sosyal bilgiler alanı da diğer alanlardan farklı düşünülmemelidir. Sosyal bilgiler derslerinde de çağdaş yöntem ve teknikler ile ders içeriğini zenginleştirilmelidir.

2.2 Sosyal Bilgiler Tanımı

Sosyal bilimlere, bireylerin ihtiyaçları ile toplumun beklentileri arasındaki bağı kurmada ve dengeyi sağlama da önemli bir görev düşmektedir. Sosyal bilimlerin değişimi inceliyor olması eğitimde, sosyal bilimlerin etkin bir yer kazanmasına yol açmış ve eğitimin hem bir sosyal bilim dalı hem de sosyal bilimlerin uygulama alanı durumuna gelmesi sosyal bilgileri meydana getirmiştir (Safran, 1993, s. 2).

Diğer sosyal bilim disiplinlerini kapsayan geniş bir çalışma alanı olan sosyal bilgilerin diğer özelliği kişiyi etkili yurttaşlık yeterliliklerini aktaran disiplinler arası bir ders olmasıdır (Doğanay, 2002). Öztürk'e (2012) göre, değişen ve ilerleyen dünyada etkin bir şekilde problem çözebilen bireyler yetiştirmek amaçlı sosyal ve beşerî bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri birlikte kullanan bir öğretim programıdır. Sosyal bilgiler alanı; edebiyat, sanat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilerek vatandaşlık yeterliliklerini kazandıran bir alanıdır. Sosyal bilgiler dersinin okul programında ekonomi, coğrafya, antropoloji, siyasal bilimler, arkeoloji, matematik, tarih, psikoloji, hukuk, felsefe, din, sanat, sosyoloji, doğa bilimleri, sanat alanlarıyla eşgüdümlü bir çalışma ortamı sağlar. Bu alanın amacı, bireylerin birbirlerine bağlı, küresel bir dünyada, kültür özelliklerinin farklı olduğu demokratik bir topluluğun bireyleri olarak, kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar alabilme yeteneğini geliştirmek amacıyla bireylere destek olmaktır (NCSS, 1993). Sosyal bilgiler, vatandaşlık becerilerinin uygulanması amacıyla, beşerî ve sosyal bilimler kavramlarının disiplinler arası yaklaşımla kaynaştırılmasıdır (Barth, 1991).

Yenilenen programa göre sosyal bilgiler alanı, bireyin toplumsal yaşama uyum sağlaması amacıyla vatandaşlık bilgisi, coğrafya, ekonomi, tarih, felsefe, sosyoloji, psikoloji, antropoloji, hukuk ve siyaset bilimi vb. sosyal bilimleri barındıran, öğrenme alanlarının bir araya getirilmesini içeren bir programdır (MEB, 2005 s. 46). Vatandaşlık sorumluluklarına önem veren sosyal bilgiler, insanın sınırsız istekleri karşısında sınırlı kaynakların kullanılmasında tutum ve becerilerini üst seviyeye çıkaracak türde yaşantılar oluşturarak onun ekonomik yeterlilik kazanmasında yol gösterir (Akgül, 2006). Barth ve Shermis, NCSS'nin yayın organı Social

Education’da yayınlanan makalelerinde, 1970 yılında sosyal bilgiler öğretimi yaklaşımlarını ilk kez sınıflandırmışlardır (Öztürk, 2012). Vatandaşlık aktarımı olarak sosyal bilgiler eğitimi; öğretmen merkezli yaklaşımı savunan bu eğitimin genel amacı, toplumun temel kuram, değer ve inançlarının öğretilerini telkin ederek, mevcut durumu devamını sağlamaktır ve geleneklerle gurur duymayı, otoriteye bağlılığı savunmaktadır. Sosyal bilim olarak sosyal bilgiler; sosyal bilimlere ait beceri, değer ve bilgilerin kazanılmasının etkili vatandaşlık için en iyi hazırlık olduğu hipotezine dayanır. Öğrenciler karmaşık dünyalarında karşılaşacakları sorunlar ile baş edebilmeleri için ihtiyaçları olan bilgi, beceri, değerler ile donanımlarını sağlar. Yansıtıcı araştırma olarak sosyal bilgiler öğretimi; John Dewey’in düşüncelerine dayanan bu yaklaşımın amacı öğrencilerin problem çözme ve karar alma becerilerini öğrenip uygulamalarını sağlamaktır. Önceden belirlenmiş bir içerik söz konusu değildir, bu yaklaşımın temel yöntemi güncel konu ve sorunlara odaklı araştırma – incelemedir.

2005 sonrasında oluşturulan programlar yapılandırmacılık eğitim felsefesi maddeleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. 2005 yılında hazırlanan programa bakıldığında MEB genel amaçlarına uygun 17 amaç belirlendiği görülmektedir. 2015 programında amaç sayısı MEB genel amaçlarına uygun 8 amaca düşürüldüğü görülmektedir. 2017-2018 programında genel amaçlara karşılık 18 özel amaç belirlenmiştir. Öğretim Programı’nın geliştirilmesinde; öğrencilerin yaşantıları, toplumun ihtiyaçları ve sosyal bilim disiplinleri temel kaynak olarak esas alınmıştır (MEB 2005, 2015, 2017, 2018).

2.3 Sosyal Bilgilerin Tarihçesi

Tarih çağlarından başlayarak Yunan, Roma uygarlıklarının sosyal bilimlere verdiği önem görülmektedir (Köken, 2002). Öztürk (2012)’e göre sosyal bilgilerin doğuş süreci, 20. yüzyıla giren ABD’nin yaşadığı sosyal ve ekonomik alanlardaki toplumsal olayların ortaya çıkardığı sorunlara çözüm bulmaya çalışması sonucunda başlamıştır. Türk maarif tarihine bakıldığında Selçuklu döneminde Nizamiye medreselerinde, Osmanlı devleti döneminde Sahn-ı Semaniye ve Sahn-ı Süleymaniye medreselerinde, Tanzimat hareketiyle birlikte rüştîyelerde tarih ve coğrafya derslerinin okutulduğu görülmektedir. Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte yeni

Türk devletinin ideolojisini dinç ve genç nesillere benimsetmek; fikri, vicdanı, irfanı hür nesiller yetiştirmek amacıyla 1926 yılından itibaren oluşturulan bütün programlarda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine yer verilmiştir (Bilgili, 2010). Sosyal bilgiler 1960 yılında Türkiye’de disiplinler arası bir program yaklaşımı ve bir ders olarak benimsenmiştir. 1962 program taslağında tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerinin birleştirilmesiyle toplum ve ülke incelemeleri dersi konulmuştur.1968 yılında bu dersin adı sosyal bilgiler olarak değiştirilmiştir (Kılıçoğlu, 2009). Tablo 1’de sosyal bilgiler dersinin tarihsel gelişimi gösterilmektedir.

Tablo 1:Sosyal Bilgiler Dersinin Kısa Kronolojisi

Tarihi Gelişimi			
1968	1985	1998	2005
Sosyal bilgiler dersi, ilk kez müfredata girdi.	Sosyal bilgiler dersinin kaldırılmasıyla, bu dersin yerini “Milli Tarih” ve “Milli Coğrafya” dersleri aldı.	Sosyal bilgiler dersi, zorunlu eğitimin 8 yıla çıkartıldığı yeni değişikliklere yeniden müfredata girdi.	Sosyal bilgiler dersinde yapılandırma eğitimin uygulanmasına kademeli olarak geçildi.
Genel Kronoloji			
1869	1896	1904	1916
Sultan Aziz döneminde çıkarılan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi’ne göre, rüştüyelerde (ortaokullarda) sosyal alanlar “Tarih-i Umumi” ve “Tarih-i Osmanlı ve Coğrafya” adıyla ayrı dersler olarak okutulmaya başlandı.	ABD Wisconsin’de yapılan öğretim konferansı; yönetim, tarih ve ekonomi konularını “Sosyal Bilgiler” adı altında birleştirdi.	2. Abdülhamit devrinde, sosyal bilimlerden “Muhtasar Tarih-i Osmanlı” (Kısa Osmanlı Tarihi) dersi ilköğretim (iptidailerin) programlarına girdi.	Sosyal bilgiler, bir “Ders” adı olarak ilk kez ABD’de kullanıldı.
1921	1924	1926	1962
ABD’de şemsiye örgüt olarak “Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi” (National Council for the Social Studies - NCSS) kuruldu.	Türkiye’de “Malumat-ı Vataniye” dersleri, okullarda verilmeye başlandı.	Vatan Bilgisi “Ahlak Sohbetleri” dersleri ile birleştirilerek “Yurt Bilgisi” adını aldı.	Hazırlanan ilköğretim Program taslağında Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık dersleri “Toplum ve Ülke İncelemeleri” adıyla birleştirildi.

(İnan, 2014)

Antik Yunan dönemine kadar uzanan okul geçmişine karşın, sosyal bilgilerin alanına giren derslerin okul programlarına girişi 19. yüzyılda Batı Avrupa ve Kuzey Amerika ülkelerinde gerçekleşmiştir (Öztürk, 2012). Eğitim programı olarak sosyal bilgiler kavramı ilk olarak ABD’de görülmektedir. Amerika kıtasından çeşitli

ülkelere yapılan göçler sonucunda toplumlarda farklı kültürler oluşmuştur. Bu durumun yanında sanayi inkılâbının getirdiği pek çok sorun ortaya çıkmıştır. 19. yüzyıl Amerikan toplum liderleri “Yeni Amerikan Toplumunu” yaratma için eğitim araç olarak görmüştür. Anglosakson kültür temelli milli toplumu yaratmak için 1892’de Ulusal Eğitim Konseyi toplanmış ve sosyal bilgiler dersi programı hazırlamıştır. Bu program 1916 yılında resmen kabul edilen “Sosyal Bilgiler” terimiyle günümüze kadar gelmiştir (Bilgili, 2010).

2.4 Yapılandırmacı Sosyal Bilgiler Öğretimi

Yapılandırmacılık, insanın nasıl öğrendiğini ortaya koymaya çalışan bir kuram iken, felsefi açıdan bilginin doğasını açıklayan yani, bilgi bilimi (epistemoloji) ile ilişkili bir kavramdır (Arslan, 2007). Yapılandırmacı yaklaşım hayat boyu devam eden bir süreçtir (Arslan, 2011). Yapılandırmacılık, bilginin özüne ilişkin yeni fikirlerin, eğitim-öğretim sürecine yansımalarını sağlamıştır. Bundan dolayı yapılandırmacılık, felsefede pozitivism sonrası oluşan yenedünya görüşünün eğitime yansımalarıdır (Memişoğlu, 2009). Başlangıçta bilgiyi nasıl öğrenmeleri gerektiğini açıklayan bir teori olarak gelişen yapılandırmacılık, süreç içinde bireylerin bilgiyi nasıl yapılandırdıkları süreci takip eden yaklaşım halini almıştır (Demirel, 2006). Yapılandırmacılıkta, bilginin transferi ve yeniden oluşturulması söz konusudur (Perkins, 1999). Bu yaklaşım, öğretimin nasıl yapılacağını açıklamaz, öğrencinin nasıl öğrendiğini açıklar (Açıkgöz, 2003).

Yapılandırmacı kuram, öğrenmeyi bireyin zihninde oluşan bir iç süreç olarak görmektedir. Öğrenme sürecinde bilgiler birey tarafından edilgen bir biçim de alınmaz. Bilgiler bireyin zihninde yapılandırıldıktan sonra öğrenme gerçekleşir. Öğrenmelerde bireyin daha önceki öğrendikleri ile yeni bilgileri zihinlerinde ilişkilendirmesi önemlidir (Yaşar & Gültekin, 2002).

Eğitimde, öğrencinin geçmiş deneyimleri ile yeni edindiği deneyimler arasında araştırma ve sorgulamayı öğretmekle bağ kurmalarını sağlayan problem çözme odaklı bir yaklaşımdır. Dewey’in yapılandırmacı yaklaşım eğitiminin ilkeleri Tablo 2’dedir (Bakır, 2007).

Tablo 2:Yapılandırmacı Eğitim

Yapılandırmacı Eğitim	
Ana Tema	Bilgi bir kazanım değil bir oluşturmadır.
Amaç	Problemlerin çözümü ve toplumu yapılandırmak.
Program	Eğitim programı toplumun bütün kesimlerini kapsamaktadır
Muhteva	Değişmeye açıktır.
Metot	Bilimsel araştırma mantığına dayalı olma.
Yaşantı	Bireyin doğrudan doğruya edinilen maksatlı yaşantılar.
Ortam	Demokratik olmalı.
Öğrenci	Farklılıklara saygılı ve toplumsal sorumluluk bilincinde öğrenim görür.
Öğretmen	Öğretmen öğrencilere eşit ve demokratik olmalı.
Değerlendirme	Öğrencilerde, yeniden yapılandırmayı sağlayacak düşüncelerin oluşup oluşmamasına bakılır.

(Bakır, 2007)

Her geçen gün ilerleme gösteren yapılandırmacılık Vygotsky, Jean Piaget, John Dewey tarafından 20. yüzyılda derinleştirilmiştir. Yapılandırmacı yaklaşımı, Piaget tarafından yapılan “Bilişsel Yapılandırmacılık”, Vygotsky tarafından oluşturulan “Sosyal Yapılandırmacılık” ve Von Glasersfeld’in öncülüğündeki “Radikal Yapılandırmacılık” olarak üç grupta toplanmaktadır. Bunlar şu şekilde açıklanabilir (Ocak & Çınar, 2010):

Bilişsel Yapılandırmacılık: Piaget bilişsel gelişimi, çevre ile etkileşimimiz sayesinde devamlı gelişen, etkinliklere yol gösteren zihinsel yapılar yoluyla ilerler.

Sosyal Yapılandırmacılık: Yapılandırmacı anlayışın temsilcilerinden Vygotsky öğrenmenin hem bilişsel hem sosyal bir süreç olduğunu açıklamıştır.

Radikal Yapılandırmacılık: Temsilcisi Ernst Von Glasersfeld. Bilginin aktif şekilde birey tarafından oluşturulduğu görüşünü savunur. Bilişsel yapılandırmacılıktan farkı yapılandırma işinde söz sahibini tamamen birey olduğunu savunmasıdır.

Yeni öğretim programları bireylerin üretken olmalarını sağlamak için yenilikçi ve esnek olmaları gerekmektedir. Bunu sağlamak için bilişim teknolojilerinin eğitim ortamlarında yeni öğretim programlarını destekleyerek kullanılması önemli hale gelmiştir. Jonassen, Carr ve Hsiu-Ping (1998) teknolojinin, yapılandırmacı öğrenme bağlamında ele alınmasıyla etkili ve verimli bir öğrenme sağlanabileceğini ifade etmektedir (Demirer, 2013). Yapılandırmacı sosyal bilgiler

öğretimi öğrencilere akademik hayatta yol göstererek öğrencilerin sosyokültürel açıdan farklılıklara saygı duymalarına, bilinçli kararlar alabilmelerine destek olur (İlter & Ünal, 2014).

2.5 5e Modeli ve Sosyal Bilgiler Öğretimi

Öğrenme döngüsü modeli, öğrencilerin kavramsal gelişim yoluyla kazandıkları bilgilerin sınıfta tartışılmasına dayanır (Lawson, 1995). İlk kez Thier ve Karplus tarafından 1967’de tanımlanan öğrenme döngüsünde (learning cycle) öğrenim, üç evreye dayandırılır:

Keşfetme,

Kavram tanıtımı,

Kavram uygulamasıdır (Brown & Abell, 2007).

Lawson (1989)’a göre keşfetme aşaması, öğrencilerin somut deneyimler ışığında bilgiyi inşa etmelerini sağlamaktadır. Bu basamakta öğrenciler bilgilerini oluşturacak araç-gereçlerle ilgilenirler. Arkadaşları ile de etkileşimde bulunurlar. Kavram tanıtımı aşaması, öğretmenin de aktif olduğu bu basamakta öğretmen öğrencilerine genellemelerde yardımcı olur, kuralları verir. Bu bölümde sıklıkla sorulan sorular, öğrencilere yeni öğrenecekleri kavramı keşfetmeye yönelik, yapacakları uygulamalara yön verir. Kavram uygulaması aşaması, öğrencilerin öğrendikleri kavramlar öğretmenin planı çerçevesinde başka durumlar ve problemler içinde uygulanır. Uygulama basamağı yapılandırılmış bilgiyi ve kavramı genişletir. Öğrenme döngüsü modeli uygulamaları ve araştırmaları incelendiğinde, araştırmacılar, üç aşamalı halkayı beş aşamaya çıkarmışlardır. Böylece 5E öğrenme döngüsü modeli meydana gelmiştir. 5E modelini 1967 yılında geliştiren, Biological Science Curriculum Study (BSCS)’nin öncü isimlerinden Rodger Bybee’dir. (MMS, 2002. Akt. Hiçcan, 2008).

Yapılandırmacı öğretim programının uygulandığı eğitim ortamlarında 5E Öğrenme Döngüsü Modeli Rodger Bybee tarafından geliştirmiştir (Keser, 2003). 5E modelindeki her bir “E” bir aşamayı ifade etmektedir (Kanlı, 2007). Rodger Bybee bu modelin beş aşamadan oluştuğunu belirtir. Bu aşamalar: giriş, keşfetme, açıklama, derinleştirme ve değerlendirme şeklindedir.

Giriş(engage): Aşamada öğrencilerin dikkati konu üzerine çekilmeye çalışılır. Resim gösterimi, sorular yöneltilmesi, senaryodan bahsedilmesi ya da tartışma ortamı oluşturularak öğrencilerin konuya odaklanması amaçlanmıştır (Turgut vd., 1997). Bu basamakta edinilmiş bilgilerden yola çıkılarak yeni bilgiler elde edilir. Öğretmenin ilk görevi konuyu tanımlamalarına yardımcı olmaktır. Başlangıç bilgilerin hatırlanması deneyimlerin kullanılmasıyla giriş bölümünde gerçekleşir (Temizyürek, 2003). Öğretmen öğrencilerin ön bilgilerini sorularıyla yoklar ve bu bağlamda kısa filmler izletebilir, çizimler yaptırabilir. Öğrencinin öğrendiği konu, ilgili yaşantılarıyla karşılaştırmalar yapması beklenir (Yurdakul, 2005).

Keşfetme (explore): Keşfetme aşaması öğrencinin en aktif olduğu bölümdür. Materyalleri istedikleri gibi kullanarak öğrenmeleri nesnelere ve olaylar üzerinden gerçekleştirilir (Trowbridge vd., 2000). Öğretmen bu aşamada, öğrencilerin kavrama ilişkisi olarak yanlış anlamalarını açığa çıkartmak üzere güvenli, güdümlü ve açık araştırma deneyimlerini ve sorularını kolaylaştırmalıdır (Wilder & Shuttlesworth, 2005).

Açıklama (explain): Öğrencilerin gözlemleri ve verileri kullanarak sonuçları bilimsel bir açıklama yapmak için kullanılmasını açıklama safhası kapsamaktadır (Wilder & Shuttlesworth, 2005). Öğretici düz anlatım, etkinlik, video izletimi ya da öğrencilerin yaptıklarını tanımlamalarını isteyebilir. Gerekli olan yerlerde, temel bilgi düzeyinde öğrencilere açıklamalarda bulunur (Bybee, 2002).

Derinleştirme(elaborate): Öğrencilere yeni bilgilerini uygulayabilecekleri, mantıksal sonuçlar sunmalarının sağlandığı ve yeni problemin oluşturulduğu aşamadır. Bu, keşif safhasında oluşturulan uygulamaların kapsamının genişletilmiş şeklidir (Wilder & Shuttlesworth, 2005).

Değerlendirme (evaluate): Tüm basamaklarda değerlendirme vardır ancak değerlendirme basamağında, öğrencilerin edindikleri bilgiler, diğer basamaklara göre daha kapsamlı değerlendirilir. Öğrenciler bu basamakta ayrıca kendilerinin oluşturduğu kavramlar konusunda motive ve teşvik edilir (Şentürk, 2010). Öğrenenlerin bilgiyi hangi yollarla yapılandıkları başka durumlara nasıl genellediklerini ortaya koyar (Wilder & Shuttlesworth, 2005).

Tablo 3:Rodger Bybee'nin 5E Modeli

Aşamalar	Öğretmen	Öğrenciler
1. Girme (Enter/Engage)	<ul style="list-style-type: none"> -Konuyla ilgili merak uyandırır. -İlgiyi çekilir. -Ön bilgiler denetlenir. -Kavram yanlışları ortaya konur.	<ul style="list-style-type: none"> -“Neden böyle oldu?”, “Nasıl açıklayabilirim?” gibi sorular üzerinde düşünürler.
2.Keşfetme (Explore)	<ul style="list-style-type: none"> -Konu ile ilgili bir etkinlik oluşturulur. -Birlikte çalışmaya teşvik edilir. -Öğrenenlerin çalışmaları gözlemlenir. -Öğrencilerin çalışmalarını gerekirse yönlendirici sorular sorulur. -Yaratıcı düşünceleri desteklenir. -Kavram yanlışları saptanmaya çalışılır.	<ul style="list-style-type: none"> -Önceki bilgilerle yeni fikirler oluşur. -Hipotezleri test ederler. -Görüşleri birlikte tartışılır. -Sonuçlarını kaydederler.
3.Açıklama (Explain)	<ul style="list-style-type: none"> -Öğrenci görüşleri açıklatılır -İleri sürdükleri görüşlerin nedenleri açıklatılır. -Yeni kavramları açıklar. -Açıklama yaparken ön bilgiler kullandırılır. -Yeni kavram öğrenirken, kavram yanlışları giderilir. -Öğrencilerin bilgiyi doğru yapılandırılmaları sağlanır	<ul style="list-style-type: none"> -Sonuçları sınıfa açıklarlar. -Anlatılar eleştirel biçimde dinlenir. -Öğretmen açıklama yapar. -Bilimsel açıklamalarla kendi fikirlerini karşılaştırırlar. -Gözlemleri üzerinde düşünürler.
4. Bilgiyi Derinleştirme (Elaborate)	<ul style="list-style-type: none"> -Yeni etkinliklerle bilgilerini farklı durumda kullanmaları sağlar. -Bilgi ve becerilerini geliştirmeleri sağlanır. -Öğrencilerin yeni bilgiyi sorgulamaya yönlendirir.	<ul style="list-style-type: none"> -Kazandığı bilgi yeni durumlarda uygularlar. -Sorunun çözümünde kendi bilgilerini kullanırlar. -Elde edilen bilgi öğrencilerle tartışılır.
5.Değerlendirme (Evaluate)	<ul style="list-style-type: none"> -Kazandıkları bilgi ve beceri değerlendirir. -Kavram yanlışlarına bakılır. -Öğrencilerin kendilerini değerlendirmesine fırsatı verir. -“Niçin böyle düşünüyorsun?”, “Bunu nasıl açıklarsın?” açık uçlu sorular yöneltilir.	<ul style="list-style-type: none"> -Açık uçlu soruları cevaplarlar. -Kendi bilgilerini değerlendirirler. -Yapılabilecek başka çalışmalar üzerinde düşünürler.

(Saygın vd., 2006)

Günümüzde sosyal bilgiler, bireyin yaşadığı çevreyi tanmasına, yaşantısında karşılaştığı zorluklarla başa çıkabilmesine, uygun demokratik davranışlar sergilemesine yardımcı olacaktır. Bunun yanında bireyin gündelik yaşamında da kolaylıklar sağlar (İlter & Ünal, 2014). Yapılan literatür araştırmalarında 5E modelinin sosyal bilgiler dersinde kullanılmasının öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerinin olduğu sonucuna varılmıştır. İlter ve Ünal (2014)'ın çalışmasında, sosyal bilgiler dersi öğretiminde 5E modelinin öğrenme ürünlerindeki değişimlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışma sonunda öğrencilerin derse ilişkin düşüncelerinde anlamlı düzeyde değişiklikler görüldüğü, derse karşı motivasyon düzeylerinde

artışlar olduğu saptanmıştır. Polat ve Baş (2012)'ın 5E yapılandırmacı öğrenme modelinin ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersindeki akademik başarıları üzerindeki etkisi araştırılmış ve olumlu etkilerin olduğu saptanmıştır. Caprio (1994), geleneksel anlatım yöntemi uygulanan ve 5E öğrenme yöntemi ile öğrenen iki sınıfı karşılaştırmıştır. Denk olan iki sınıfın karşılaştırma verileri 5E modeli ile öğrenen sınıfın başarı düzeyinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Hokkanen (2011) çalışmasında 5E öğrenme döngüsü modelinin öğrencilerin akademik başarı, ilgi, motivasyon ve öz güven üzerinde yüksek düzeyde etkiler yarattığı sonucuna ulaşmıştır.

2.6 Teknoloji Kavramı ve Web 2.0 uygulamaları

Teknoloji insan evriminin belirleyici ögesidir (Kongar, 1985, s.310). Enformasyon toplumu, insanların yaşantılarını ilgilendiren enformasyona kolayca erişmelerine ve bunu bilgiye dönüştürüp kendilerini geliştirmelerine imkân veren bir toplum olarak ifade etmektedir (Irzık, 2002. Akt. Kocacık, 2003). Bilgi toplumunda insanlar, topluma karşı yabancılaşmakta ve bilgisayarlar aracılığıyla kendine yeterli hale gelmektedir. 20. yüzyılın son on yılında dijital teknolojilerin hızla gelişimi önceki nesil ile günümüz öğrencileri arasında dilleri, giysileri ve birçok alanda önemli bir kopma yaratmıştır (Prensky, 2001).

İnternet teknolojisinin yaygınlaşması eğitsel, ticari ve sosyal ağların oluşmasına yol açmıştır. Web 2.0 teknolojisinin ortaya çıkmasıyla çevrimiçi sosyal ağlar popülerlik kazandı (Yu vd., 2010). Web 2.0 kavramı ilk kez 2004 yılında, O'Reilly ve Media Live International tarafından oluşturulan ve Google, Yahoo, Msn, Amazon, Ebay gibi önde gelen şirketlerinin de katıldığı Web konferansında, Web dünyasının geleceği konusunda tartışılırken ortaya çıkmıştır (Genç, 2010). Ağ günlükleri (Weblogs), oynatıcı ve video yayın abonelikleri (podcast and videocasts), vikiler (wikis), sosyal ağlar (social networks), yer imleri (bookmarks), etiketleme (tagging), resim ve video paylaşımı (photo and video sharing), karma (bütünleşik) Web siteleri (mashups) Web 2.0 teknolojisinin sunduğu uygulamalar arasındadır (Genç, 2010). Ancak Web 2.0 uygulamaları 2006 yılından itibaren yaygınlaşmaya başlamıştır. Web 2.0 dijital bilginin oluşturulmasında, paylaşılmasında, saklanmasında, dağıtılmasında ve manipülasyon edilmesinde yeni teknolojileri temsil

eder. Yani internet ile ilgili yeni protokoller ve araçları temsil eder. Bu çevrimiçi protokol ve araçlar dinamikler ve bilgisayara yüklenmiş bir program gibi hareket ederler. Bu araçlar kullanıcıların içerikle etkileşimde bulunmasına veya manipülasyon yapmalarına olanak sağlarlar. Bu araçlara ulaşmak için sadece güncel bir web tarayıcı yeterlidir (Döş, 2014).

Web 2.0 teknolojileri öğretme ve öğrenmeyi desteklemektedir (Ferdig, 2007). Web 2.0 ile eğitim ortamlarında kullanılacak alternatif yenilikler sunulmaktadır (Genç, 2010). Sosyal bilgiler dersi “Bilim, Teknoloji ve Toplum” öğrenme alanında öğrencilerden; yenilikçi, sorgulayıcı ve bilimsel düşüncenin bilim ve teknolojideki gelişmelerin temeli olduğunu bilmelerini beklemekte ve sosyal bilgiler dersinde teknolojinin günlük yaşama etkilerini kavrayarak teknoloji kullanım becerisini kavramalı ve bunu yaparken teknolojik ürünlerin doğada oluşturduğu zararların farkına varmalıdır (MEB, 2017). İlköğretim Kurumları Yönetmeliğine göre eğitim teknolojisi, gelişmelere göre yenilenerek ülke ihtiyaçlarına göre devamlı geliştirilir (Resmi Gazete, 2003).

Meydana gelen teknolojik gelişmelerinin gerisinde kalmamak adına Türkiye eğitime olan etkisine uyum sağlamak amacıyla birtakım projeler başlatmıştır. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığından da aldığı destekle “Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH)” projesini uygulamaya geçirmiştir (Güllüpinar, Kuzu, Dursun, Kurt, Gültekin, 2013). Bu proje kapsamında sınıflara internet, akıllı tahta, fotokopi makinesi, mikroskop kamera ve doküman kamera konulacağı belirtilmiştir. Türkiye mevcut olan eğitim kurumları genelinde eğitim teknolojisi araçları istenilen düzeyde olmadığı bilinmektedir. Donanım ve yazılım yetersizliğinin yanında öğretmenlerin ve idarecilerin bu araçlar konusunda bilgileri ve deneyimlerin yetersiz olmaması gerçeği yadsınamaz (Aksoy, 2003).

2.7 Dijital Yerli ve Dijital Göçmen

Teknolojinin eğitimle birleştiği teknoloji çağında meydana gelen toplumsal farklılığı Marc Prensky dijital yerli ve dijital göçmen kavramlarıyla ifade etmiştir. Bu kavramların oluşumunda teknolojik imkânlarla ulaşımın büyük etkisi olmuştur. “Dijital Yerliler” kavramı, tüm teknolojik imkânların mevcut olduğu çevrede doğan

ve bu teknolojik olanakları etkili bir şekilde kullanabilen bireyleri ifade etmektedir. Böyle bir teknolojik imkân ve ortam içerisinde doğmayıp, sonradan teknolojik araçları kullanma eğilimi olan bireylere ise “Dijital Göçmenler” denilmektedir.

Dijital yerliler çevrimiçi ya da çevrimdışı birbirleriyle iletişim kurarlar, gereksinimlerini web siteleri aracılığıyla karşılarlar. Müzik dosyaları ve video paylaşımlarında fazla vakit harcarlar, yüz yüze etkileşim yerine daha çok çevrimiçi buluşmaları tercih ederler, öğrenme kaynağının çok olduğu günümüzde sadece istediklerini öğrenmek konusunda ısrarcıdır, bir konuyu araştırırken kitap ya da ansiklopedileri değil arama motorlarını kullanırlar. Cep telefonlarını, sosyal paylaşım ağlarını, cep telefonlarını kendilerini ifade etmek için kullanırlar. Kullandıkları dilin belirgin farklılığı sözcükleri kısaltmaları ve cümle sonlarında özel simgeler kullanmalarıdır. Yeniliklere daha çabuk uyum sağlayan dijital yerliler, dijital göçmenlerden kesin çizgilerle olmasa da farklı yaşam stillerine sahiplerdir (Kurt, Gunuc & Ersoy, 2013). Prensky (2001) 1980 sonrasında doğanları dijital yerli, 1980 öncesinde doğanları ise dijital göçmen olarak tanımlıyor olsa da bu tanımın bireyden bireye, toplumdan topluma değiştiği unutulmamalıdır.

Öğretmenlerimiz dijital göçmen olarak, tüm donanımıyla farklı dil konuşan bir nesle çağa uygun olmayan bir dille eğitim vermeye çalışmaktadır. Prensky dijital göçmenlerin, dijital yerlileri eğitmeleri için değişmeleri gerektiğini savunmaktadır. Bu durumun farkında olan yetişkin göçmenlerin yenedünya hakkında yetersiz bilgi sahibi olduklarını kabul edip çocuklardan yardım alarak bu dünyaya adapte olabileceklerini vurguluyor. Dijital göçmen olan bireyler öğrencilerin müzik dinlerken başarılı olamayacağını savunurlar, onalar bu yolu tercih etmemişlerdir. Dijital göçmen olan öğretmenler, öğrencilik zamanlarındaki uygulamalarının tekniklerini şimdiki öğrenciler için de uygun olduğunu sanırlar. Ancak bu artık kabul edilir değildir, bugünün nesli farklıdır (Prensky 2001).

2.8 Öykü ve Dijital Öykü

Yaşanmış veya yaşanabilir olaylar bu türünün içeriğini oluşturur. Öykü türünün edebi unsurları belli bir olay, olayın geçtiği mekân, olayın gerçekleştiği zaman dilimi ve olayı gerçekleştiren kişilerdir. (Aktaş & Gündüz, 2001). Öykü

anlatma geleneği, yazılı kaynakların bulunmasından çok öncelere dayanır. Homeros çağında doğan bu gelenek Doğuda, “destanlara, Bin bir Gece Masallarına, Nasrettin Hoca fıkralarına, Dede Korkut ve meddah hikâyelerine” dek uzanır (Dede, 2005. Akt. İnceelli, 2005). Öyküler yolu ile geçmişimizi, yaşantılarımızı ve bilgimizi paylaşıyoruz. Öyküleme yeni bir fikir olmasa da dijital öyküleme fikri yenidir (Meadows, 2003). Dijital öykücülüğün ise çok fazla tanımı vardır. Genel olarak bütün tanımlar, çeşitli çoklu dijital ortamın fotoğraflar, video ve seslerle beraber sanat öykücülüğünün birleşimi fikrin de dönerler (Robin, 2006).

İçinde olunan çağda teknolojinin eğitim kurumlarında kullanılması gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir. Eğitimcilerden beklenen, teknolojinin sunduğu birçok seçenek içerisinde öğretime en uygun olanı seçip eğitim ortamında etkin bir şekilde kullanmalarıdır. Dijital öykü anlatımlarının çoklu ortamda tekrar tekrar ulaşıyor olması, öğretmenlere ve öğrencilere birçok avantaj sunmaktadır (Hess,2014). Dijital öykü anlatımları yeni bir yöntemdir ve bu yöntem çağa uygun becerileri geliştirip öğrenmeye karşı motivasyonları arttırmak için kullanılmaktadır (Morgan, 2014).

Dijital öyküleme; dijital bir ortamda metne dayalı anlatım, ses, resim, video ve müziğin sunulma sürecidir (Figa, 2004). Dijital öykü anlatımı bireysel inisiyatif desteklerken yaratıcılığı ve sorun çözme becerisini de geliştirir (McLellan, 2006). Dijital öykü genel anlamıyla, multimedya araçlarıyla bilginin paylaşılması ve öykülerin aktarılması olarak tanımlanmaktadır (Yüksel, 2011).

2.9 Dijital Öykü Türleri

Garrety (2008) dijital öyküleri; geleneksel dijital öyküler, öğretici dijital öyküler, proje tabanlı oluşturulan dijital öyküler, sosyal adalet ve kültür temalı dijital öyküler ve kişiyi yansıtan dijital öyküler olarak sınıflandırmaktadır. Gregori-Signes ve Pennock-Speck (2012), dijital öyküleri eğitsel ve sosyal olarak ikiye ayırmaktadır. Robin (2006)'e göre birçok dijital öykü çeşidi vardır. Ancak bu çeşitleri üç ana grupta toplamıştır: Kişisel öyküler, tarihsel belgeler, bilgilendiren veya ders veren dijital öyküler.

Kişisel öyküler, kişisel deneyimlerin, hatıraların ve yaşantıların anlatıldığı en yaygın kullanılan öykü anlatımlarıdır. Kişisel bir öyküyü dinleyen öğrenciler

kendileri dışındaki farklı köken, kültür ve değerlere sahip öğrenciler hakkında daha fazla bilgi edinebilmektedir. Tarihsel belgeler, geçmişteki dramatik olayları anlamamız için bize yardım eden öykülerdir.

2.10 Dijital Öykücülüğün Tarihsel Gelişimi

Dijital öykü anlatımı teknolojik olanakları zorlayarak yeni bir çizgi ortaya çıkarmaktadır (İnceelli, 2005). Birçok kaynak dijital öykü anlatımının Joe Lambert ve Dana Atchley'in 1993'te U.C Berkley'deki Dijital Öykü Anlatımı Merkezi'nde (Center for Digital Storytelling) ortaya çıktığı fikrini destekler (Bull & Kajder, 2004; Chung, 2007; Robin, 2008). Dijital Öykü Anlatımı Merkezi (DHM) "kişisel öykülerini yaratma ve paylaşma ile ilgilenen" kişilere yardım ve eğitim vermeye devam etmiştir (Robin, 2008, s. 222). DHM aynı zamanda, daha önce bahsedilen "Etkili Dijital Öykü Anlatımının Yedi Unsuru"nun da (Robin, 2008) geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında rol oynamıştır. Bu yüzden, dijital öykü anlatımı 1990'larda, güçlü bir öykü anlatım aracı olarak ortaya çıkmıştır (Miller, 2009). Dijital öykücülük birçok farklı tarzda okuryazarlık sunarak güçlü bir temel oluşturmuştur ve Bryan and Brown (2005) çok yönlü yetenekleri "21. yüzyıl Okuryazarlığı" olarak sıralamışlardır:

Dijital Okuryazarlık: Sürekli büyüyen toplum ile sorunları tartışma, bilgileri bir araya getirmek ve yardım istemek için iletişim kurma yeteneği.

Küresel Okuryazarlık: Küresel bir bakış açısından okuma, yorum yapma, cevap verme ve herhangi bir konuyu çevresindeki öğeleriyle birlikte ele alma kapasitesi.

Teknoloji Okuryazarlığı: Öğrenmeyi, verimliliği ve performansı geliştirmek için bilgisayar ve diğer teknolojileri kullanma yeteneği.

Görsel Okuryazarlık: Görsel resimler aracılığıyla anlama, üretme ve iletişim kurma yeteneği.

Bilgi Okuryazarlığı: Bilgi bulma, bilgileri değerlendirme ve sentezleme yeteneği.

Teknoloji okuryazarlığı alanında öğrenciler dijital öyküler yaratma yeteneklerini geliştirmek için, metin, durgun resimler, ses, video ve çoğu kez web yayıncılığını içeren çeşitli çoklu medya araçlarını kombine eden yazılımı kullanırlar.

Teknoloji okuryazarlığı alanında, dijital öykücülük tarayıcıları, dijital durgun kameraları ve video kameraları kullanarak medya içeriğini sayısallaştırmayı öğrenmek için öğrencilere anlamlı bir neden sunar. Ek olarak, öyküleri için anlatı ve film müziği oluşturan öğrenciler, mikrofonu, sayısallaştırılmış ses, müzik ve ses efektlerini çalışarak yeteneklerini kazanır (Robin, 2006). Robin makalesinde öğrencilerin kendi dijital öykülerini oluştururken ve sunarken aynı zaman da tamamlayıcı okuryazarlık yeteneklerini arttırdıklarını belirtmiştir. Bunlar;

Araştırma yetenekleri: Öyküyü belgelendirme, alakalı bilgileri bulma ve analiz etme.

Yazma Yetenekleri: Senaryonun bakış açısını formüle etmek ve geliştirmek.

Organizasyon Yetenekleri: Projenin kapsamını ayarlamak, ödevi tamamlamak için gerekli olan materyaller ve zaman.

Teknoloji Yetenekleri: Çeşitli araçları kullanmayı öğrenmek, dijital kamera, tarayıcılar, mikrofonlar ve çoklu yazılım oluşturma gibi.

Sunum Yetenekleri: Dinleyicilere öykünün en iyi nasıl sunulabileceğine karar vermek.

Mülakat Yetenekleri: Mülakat için kaynak bulmak ve sormak için soruları belirlemek.

Kişilerarası Yetenek: Grup içerisinde çalışma ve grup üyeleri için bireysel roller oynamaya karar verme.

Problem Çözme Yetenekleri: Karar vermeyi öğrenmek ve başlangıçtan sonuca kadar projenin bütün evrelerinde ki engellerin üstesinden gelmek.

Değerlendirme Yetenekleri: Kendi ve diğer kişilerin ödevlerini eleştirebilme uzmanlığı kazanmak.

2.11 Dijital Öykünün Yedi Elementi

Dinamik bir alan olan dijital öykü alanını tam anlamıyla kavrayabilmek için ilk önce sürecin bileşenlerini öğrenmemiz gerekmektedir. Dijital öykü anlatımı uzmanı Joe Lambert “Etkili Dijital Öykülerin Yedi Elementi”ni literatüre kazandırmıştır. Merkez Dijital Öykücülüğün (CDS, Center For Digital Storytelling) kurucu ortaklarından olan Joe Lambert dijital öykücülüğün kendi kabuğundan çıkmasına ve Berkeley California da halk sanatları organizasyonunun kurulmasına

yardım etmiştir. 1990 öncesinde Lambert ve CDS insanların kendi öykülerini yaratma ve paylaşma konusunda eğitilmesine ve onlara yardım edilmesini sağlamıştır (Center for Digital Storytelling, 2005). Lambert (2003) tarafından belirlenen dijital öykülemenin yedi ögesi, dijital öyküleyicinin öyküyü oluşturma sürecinde bir yol gösterici olarak düşünülebilir. Öykünün senaryosunun yazılmasından dijital öykünün paylaşılmasına kadar bu yedi öge öyküleyiciye yol göstermektedir.

CDS ayrıca dijital öyküler üzerine çalışmak için yararlı bir başlangıç noktası olarak alıntılar yapan gelişen ve yaygınlaşan dijital öykücülüğün yedi elementi olarak bilinmektedir (Robin, 2006). Dijital öykücülüğün yedi elementi Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4:Dijital Öykücülüğün Yedi Elementi

1.Bakış açısı- Dijital öyküyü oluşturan kişinin bakış açısını ve öykünün amacını yansıtır.
2.İlgi çekici soru- İzleyicilerin ve dinleyicilerin ilgisini canlı tutan anahtar sorudur.
3.Duygusal içerik- Dijital öykünün içeriği, izleyicilerin ve dinleyicilerin öyküyle duygusal bir bağ kurmasını sağlayacak nitelikte olmalıdır.
4.İyi bir seslendirme- Dijital öykünün kişiselleştirilmesi amacıyla öyküyü oluşturan kişinin öykü metnini seslendirmesidir.
5.Müziğinin gücü- Öyküyle uyumlu ve öyküyü destekleyecek müziklerin kullanılmasıdır.
6.Ekonomi- Öykü izleyicilerine ve dinleyicilerine fazla bilgi yüklenmesine engel olmak için görsel, seslerin ve sürenin ekonomik bir şekilde kullanılmasıdır.
7.Tempo- Öykünün hızı ve ritmidir.

(Robin, 2006)

Bull & Kajder (2004) ise dijital öykünün yedi elementini aşağıdaki gibi açıklamaktadır:

Bakış açısı: Öykü yazarından dijital öykülerini kendi deneyimlerine dayanarak oluşturulması beklenir.

İlgili çekici soru: İzleyicilerin dikkatini çekebilmek adına dijital öyküde dikkat çekici soruların bulunmasıdır.

Duygusal İçerik: Dijital öyküden beklenti izleyicide duygusal bir etki bırakmaktır.

Ekonomi: Dijital öykü anlatmak istediği 2-3 dakika aralığında izleyicisine verebilmelidir.

Hız: Öykünün içeriğine göre akış hızının yavaş ya da hızlı olarak belirlenmesidir.

İyi bir seslendirme: Dijital öyküyü oluşturan birey tarafından öyküye uygun olarak seslendirme yapmasıdır.

Müziğin Gücü: Öyküye canlılık katmak amacıyla eklenen müziktir.

2.12 Dijital Öyküleme Süreci

Jakes ve Brennan (2005), Gregori-Signes (2008), Tolisano (2008), Barret (2009), Frazel (2010), Lasica (2010), Arslan (2013), Morra (2013), Haliloğlu Tatl (2016) araştırmacıların dijital öyküleme süreçleri çizelgede gösterilmiştir. Araştırmacılar tarafından belirlenen dijital öykü süreci aşamaları Tablo 5'te belirtilmektedir.

Tablo 5:Araştırmacılar Tarafından Belirlenen Dijital Öyküleme Süreci

Jakes ve Brennan (2005)	Gregori-Signes (2008)	Tolisano (2008)	Barret (2009)	Frazel (2010)	Lasica (2010)	Arslan (2013)	Morra (2013)	Haliloğlu Tath (2016)
Yazma	Senaryo geliştirme	Yazma, Öyküleştirme ve Senaryolaştırma	Senaryo Oluşturma	Hazırlık (İçerik Boyutu)	Öyküye Karar Verme	Öykünün Başlangıç Noktası	Bir Fikir İle Başlama	Üretim Öncesi (Senaryo, Olay kronolojisi)
Senaryo Geliştirme	Ses Kaydetme	Çoklu Ortam Öğeleri Seçimi (Uygun Ses, Resim, video, müzik vb.)	Ses Kayıt ve Düzeltme	Üretim (Dijital boyutu)	Materyalleri derleme	Senaryonun Oluşturulması	Araştırma Keşfetme Öğrenme	Üretim (Dijital öykünün oluşturulması)
Öykü Panosu	Elde Etme ve İşleme	Dijital Öykünün Bilgisayara Yüklenmesi, İzlenmesi ve Paylaşılması	Görselleştirme Tarama ve Düzenleme	Sunum (Dijital öykünün paylaşımı)	Senaryo Oluşturma	Görsel ve İşitsel Materyallerin Seçimi	Yazma Senaryo Oluşturma	Üretim Sonrası (Akran ve uzman değerlendirme)
Multimedya Araçları Bulma	Farklı Medya Türlerini Birleştirme		Ses ve Görüntü Birleştirme		Araç-Gereçleri Hazırlama	Görsel ve İşitsel Materyallerin Birleştirilmesi Ek Dijital Öykü Oluşturulması	Öykü Panosu Plan	Dağıtım Sunum
Dijital Öyküyü Oluşturma	Öykünün Bitmiş Hâlini Sunma veya Yayınlanma		Geçiş ve Ekleme		Öykü Panosu Oluşturma	Dijital Öykünün Sunumu	Görüntü Ses ve Video Derleme/ Oluşturma	
Dijital Öyküyü Paylaşma			Dijital Öyküyü Yayınlanma		Araçları Dijitalleştirme		Hepsini Bir Araya Getirme	
					Ses Kaydı Yapma		Paylaşma	
					Müzik Ekleme		Yansıma ve Dönüt	
					Öyküyü Düzenleme			
					Öyküyü Paylaşma			

(Araştırmacı tarafından derlenmiştir.)

Dijital öykü oluşturma sürecinin adımları Jakes ve Brennan (2005)'in adımlarına göre açıklanmıştır:

Yazma Aşaması: İlk adım olarak öykünün yazılmasıdır. Oluşturulan tema ders ve konu bütünlüğüne uygun olmalıdır.

Senaryolaştırma Aşaması: Yazma aşamasından sonra geçilen bu aşamada çoklu ortam araçları seçilmelidir (tema, ana fikir, karakterler, resim, ses, müzik, video).

Öykü Tahtası Oluşturma Aşaması: Dijital öykünün yayın akışı tasarlanır. Oluşturulan resim ve karakterlerin nerede kullanılacağı belirlenir.

Çoklu Ortam Araçlarının Kullanım Aşaması: Öykü tahtasına belirlenen sıraya uygun dijital öykü kaynaklarının cihazlarla (bilgisayar, kamera, kayıt cihazı vb.) oluşturulduğu aşamadır. Seslendirmenin nasıl olacağına, dijital öyküde kullanılacak görsel ve müziklerin seçimine, dijital öykü oluşturmada hangi programın seçileceği bu aşamada karar verilir.

Dijital Öykü Oluşturma Aşaması: Öykü tahtası oluşturulduktan ve çoklu ortam araçlarının seçiminden sonra bu aşamada birleştirme işlemi yapılır.

Paylaşma Aşaması: Dijital öykü oluşturma sürecinin son basamağıdır. Oluşturulan dijital öyküler sınıf ortamında akıllı tahtalarda ya da çevrimiçi ortamlarda paylaşılabilir.

2.13 Dijital Öykülemelerde Kullanılabilecek Yazılımlar

Literatür incelendiğinde dijital öykülemelerin Windows Movie Maker, iMovie ve Windows Photo Story 3 gibi masaüstü bilgisayar yazılımları ile oluşturulduğu görülmektedir (Barrett, 2009; Dogan, 2007; Hung vd., 2012; Lasica, 2006; Sadik, 2008; Wang & Zhan, 2010; Xu vd., 2011; Yang & Wu, 2012. Akt. Demirer, 2013). Dijital öyküleme süreci planlı ve düzenli bir şekilde yürütülmesi gereken bir süreçtir. Öğretmenler ve öğrenciler bu süreç içerisinde kaliteli ürün geliştirebilmek ve süreci kolaylaştırmak için araçları ve yazılımları etkin bir şekilde kullanmalıdır (Yılmaz, Üstündağ & Güneş, 2017).

Bu bölümde literatür taraması sonucunda en çok kullanılan yazılımlar araştırmacı tarafından düzenlenmiştir. Yazılımlar hakkında kısa bilgiler Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Yazılımlar ve Özellikleri

	Lisans Ücreti	Platform	Türkçe Dil Desteği	Versiyon	Kullanım Kolaylığı	Öne Çıkan Özellikleri
Microsoft Photo Story3	Ücretsiz	Windows	Var	Var	Kolay	Resim ve fotoğraflar üzerinden dijital hikayenin oluşturulması
iMovie	Ücretsiz	İos, MacOS	Var	Yok	Kolay	Video işleme ve taşınabilir cihazlarda çalışması
Audacity	Ücretsiz	Windows, MacOS ve Linux	Yok	Yok	Kolay	Ses işleme
Microsoft Movie Maker	Ücretsiz	Windows	Var	Var	Kolay	Web kamera ve mikrofon desteği
PowToon	Ücretsiz deneme ve ücretli	Web tabanlı	Yok	Yok	Kolay	Karikatür tasarlama
Toondoo	Ücretsiz deneme ve ücretli	Web tabanlı	Yok	Yok	Kolay	Animasyon hazırlama
Storyjumper	Ücretsiz	Web tabanlı	Yok	Yok	Kolay	Animasyon kitap hazırlama
Slidely	Ücretsiz	İos, Android, Web	Yok	Yok	Kolay	Facebook entegrasyonu
Tellagami	Ücretsiz ve Ücretli	İos	Yok	Yok	Kolay	Mobil uygulama
WeVideo	Ücretsiz ve Ücretli	İos, Android, windows, web	Yok	Yok	Kolay	Bulut ve mobil uygulamanın birlikte çalışabilmesi
Storybird	Ücretsiz		Var	Yok	Kolay	Kitaplaştırılabilir
Goanimate	Ücretsiz deneme, abonelik	Web tabanlı	Yok	Yok	Kolay	
Storyboardthat	Ücretsiz deneme, Abonelik	Web tabanlı	Yok	Yok	Kolay	
İclone	Ücretsiz deneme, Ücretli	Web, Windows	Yok	Var	Kolay	Görsel, efekt ve ses birleşimi
Buncee	Ücretsiz deneme, abonelik	İos, Web	Yok	Yok	Kolay	Youtube'den video aktarımı
Pixton	Ücretli	İos, Android, Web	Var	Yok	Kolay	
Plotagon	Uygulama içi satın alma	İos, Android, Windows	Var	Var	Kolay	
Utellstory	Ücretli	Web tabanlı	Yok	Yok	Kolay	
Zimmertwins	Ücretli	Web tabanlı	Yok	Yok	Kolay	
Sonicpics	Ücretli	İos	Yok	Yok	Kolay	Görsel, efekt ve ses birleşimi
Strip Desinger	Ücretli	İos	Yok	Yok	Kolay	Kişisel çizgi romanları oluşturma

(Araştırmacı tarafından derlenmiştir.)

3. TEORİK ÇERÇEVE VE LİTERATÜR TARAMASI

Dijital öykülerin öğretim amaçlı kullanımı ile ilgili literatür de yer alan çalışmalar aşağı da günümüzden yakın geçmişe doğru sıralı bir şekilde verilmektedir.

3.1 Dijital Öyküleme Üzerine Yapılan Yurt İçi Çalışmalar

Ünal (2018), *“Dijital Öykülerle Desteklenmiş Sosyal Bilgiler Dersinin Öğrencilerin Başarısı, Kontrol Odağı ve Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkisi”* başlıklı araştırma da yarı-deneysel model öntest-sontest kontrol gruplu eşleştirilmiş desen kullanılmıştır. SPSS22.0 istatistik paket programı ile veriler çözümlenmiştir. 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Rize il merkezinde bulunan bir devlet okulunun 4. sınıfında öğrenim gören 42 öğrenci çalışma grubunu oluşturmuştur. Dijital öykülerle eğitim gören deney grubu başarı puanları, düşünme becerileri kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Ulum (2017), *“Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilimleri Konularında Dijital Öykü Hazırlama Deneyimleri”* başlıklı araştırmanın amacı öğrenci deneyimlerini ortaya koymaktır. 2015-2016 eğitim öğretim yılında 8 haftada gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu Adana ili merkez ilçe ortaokullarından birinde 7. Sınıf bir şubedeki 23 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda dijital öykü oluşturma sürecinin keyifli geçti ancak programların kullanımında zorluklar yaşandığı tespit edilmiştir. Analizler sonucunda dijital öykü kullanımıyla dersin daha iyi ve kalıcı öğrenildiği sonucu saptanmıştır.

Büyükcengiz (2017), *“Dijital Öyküleme Metodunun Ortaokul Öğrencilerinin Fen Bilimleri Dersi Akademik Başarı, Bilimsel Süreç, Becerileri ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi”* adlı tezi, 60 ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirdiği yarı deneysel bir çalışmadır. Sonuç olarak dijital öykülemenin fen bilimleri dersine olumlu katkılarının olduğuna ulaşmıştır.

Özer (2016), *“Exploring the role of digital storytelling in vocabulary learning and retention: A case study at Harran University”* adlı çalışma, dijital hikâye kullanımının kelime ve akılda tutma üzerindeki etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Şanlıurfa ilinde bulunan bir üniversitesinde yapılan çalışmada 23

lisans öğrencisine uygulama yapılmıştır. Sonuç olarak dijital hikâye anlatımının kelime öğretiminde etkili bir yaklaşım olabileceği sonucuna varılmıştır.

Sever (2014), çalışmada Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu, zorunlu ve isteğe bağlı hazırlık programında okuyan 63 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Araştırma, eşitlenmemiş karşılaştırmalı kontrol gruplu modele göre tasarlanmıştır. 33 öğrenci deney, 30 öğrenci kontrol grubunu temsil ederek, deney grubunun dijital hikâyeler oluşturmaya yönelik iki ay eğitim verilmiştir. Tutum ve motivasyon anketlerine görüşme formu dahil edilerek nicel ve nitel verilerle toplanan bulgular sonucunda dijital hikâye oluşturmaın İngilizce öğrenimi açısından motivasyon düzeylerinde önemli bir artış olduğu belirlenmiştir.

Karakoyun (2014), “Çevrimiçi Ortamda Oluşturulan Dijital Öyküleme Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Adayları ve İlköğretim Öğrencilerinin Görüşlerinin İncelenmesi” isimli çalışmanın verilerine göre, öğretmen adaylarının tamamı dijital öyküleme etkinliklerinin bilişim teknolojileri dersine uygun olduğunu ve öğretmenlik yaşantılarında kullanmayı düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bulgulara dayanarak ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin ise dijital öyküleme sürecini iyi kavradıkları sonucuna varılmıştır.

Göçen (2014), “Dijital Öyküleme Yönteminin Öğrencilerin Akademik Başarı ile Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejilerine Etkisi” adlı araştırma, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesinde öğrenim gören ve “Öğrenim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı” dersini almakta olan 2. Sınıf öğrencilerinden 41’i deney grubunu, 39’u kontrol grubunu oluşturulan öğrencilerle gerçekleştirilmiştir. Dokuz hafta süren uygulamada öntest-sontest kontrol gruplu deneysel model kullanılmıştır. Bu araştırma ile öğrencilerin dijital öyküleme süreci sonunda akademik başarılarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demirer (2013), “İlköğretimde e-öyküleme Kullanımı ve Etkileri” adlı çalışmanın amacı, dijital öyküleme sisteminin ilköğretimdeki etkilerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda 6. sınıf sosyal bilgiler dersi alan öğrencilerin akademik başarıları, tutumları, motivasyonları ve uygulama hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, Konya il merkezinde bulunan okulun 6. sınıfında

öğrenim gören 90 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmasının sonunda dijital öyküleme yaklaşımının derse yönelik motivasyonel inançlarını ve derste kullandıkları öğrenme stratejilerini olumlu olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

Kahraman (2013), “*Dijital Hikâyecilik Metoduyla Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrenme Döngüsü Giriş Aşamasında Kullanılmasının Fizik Dersi Başarısı ve Motivasyonu Düzeyine Etkisi*” başlıklı çalışmanın çalışma grubu Denizli il merkezinde Nalan Kaynak Anadolu Lisesi dokuzuncu sınıfında eğitim gören dört şubedeki toplam 115 öğrenciden oluşmaktadır. Dijital hikâyelerle yapılan uygulamaların bu derste gösterilmesinin öğrenci motivasyonu ve bu motivasyonun kalıcılığı açısından kontrol grubuna göre daha olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir.

Doğan (2007), “*Dijital Öykü Anlatımı Atölyesinde Eğitim Görmüş Öğretmenler Tarafından Sınıfta Dijital Öykü Anlatımının Uygulanması*” başlıklı araştırmanın amacı, Houston Üniversitesi’nde dijital öyküleme kursuna katılan öğretmenlerin eğitim sonrası dijital öyküleri sınıf ortamlarında nasıl kullandıklarının belirlenmesidir. Araştırma yöntemi olarak, örnek olay (durum) çalışması yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırma bulgularında dijital öyküleme kursuna katılan öğretmenlerin bakış açıları olumlu iken sınıf ortamlarında dijital öykülerin pek kullanılmadığı sonucuna varılmıştır. Fakat sınıflarında dijital öyküyü kullanan öğretmenler, öğrencilerinin yazma ve organizasyon gibi becerilerinin geliştiğini belirtmiştir.

Gakhar (2007), tarafından yapılan araştırma da öğretmenlere verilen dijital öyküleme kurs sürecince dijital öykülemeye yönelik tutumlarının ve öğretmenlerin dijital öykü deneyimlerinin belirlenmesi amacıyla 34 öğretmen adayının katılımıyla dört hafta gerçekleştirilen araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Veri toplamak amacıyla dijital öyküleme tutum ve yönelim anketi öntest ve sontest olarak uygulanmıştır. Araştırma bulgularında dijital öyküleme deneyimi olan öğretmenlerin dijital öyküleme çalışmalarına daha olumlu baktıkları saptanmıştır.

3.2 Dijital Hikâyeleme Üzerine Yapılan Yurt Dışı Çalışmalar

Røkenes (2016), tarafından gerçekleştirilen çalışma da dijital öykülemenin İngilizce öğretmeni adaylarının dijital yeterliklerini nasıl geliştirdiğini ve ikinci dil

olarak İngilizce öğretiminde BİT kullanımını nasıl desteklediği incelemiştir. Öğretmen adaylarına dijital öyküleme eğitimi verilmiştir. Araştırmacı, öğretmen adaylarına atölye çalışmasıyla ile verilen eğitimlerin sonucunda dijital yeterliklerinin geliştirdiğini sonucuna varmıştır. Ayrıca ikinci dil olarak İngilizce öğretimine BİT'i entegre etmenin yenilikçi yollarını öğrendiklerini tespit etmiştir.

Smeda (2014), çalışmasında yapılandırmacı öğrenme ortamı oluşturmayı dijital öyküleme yoluyla sağlamayı amaçlamış, dijital öykülemenin eğitsel yönlerini ve öğrenme üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Dijital öykülemenin, yapılandırmacı bir öğrenme ortamı oluşturmak için uygun bir yaklaşım olduğu, öğrencilere daha eğitsel çıktılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Dijital öykülemenin eğitsel mesajları aktarmada etkili bir araç olduğu da ortaya konmuştur.

Yoon (2013), tarafından yapılan araştırmanın amacı, dijital öykülemenin İngilizce dersinde kullanılması sonucu öğrenci tutumlarının ve algılarının nasıl etkilendiğini ortaya koymaktır. 12 hafta süren uygulamanın çalışma grubunu 32 ilköğretim 5. Sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Nitel veriler ise öz değerlendirme ve ders gözlem raporu ile elde edilmiştir. Araştırmada, dijital öykülemenin tutum, anlama becerisi ve öğrencilerin İngilizce öğrenmeye yönelik güvenlerinin arttığı sonucuna varılmıştır.

Hung, Hwang & Huang (2012), "*A Project-Based Digital Storytelling Approach for Improving Students' Learning Motivation, Problem-Solving Competence and Learning Achievement.*" başlıklı araştırmanın çalışma grubunu, kontrol ve deney grubu olmak üzere 117 kişiden oluşan ilköğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda powerpoint kullanılarak yapılan geleneksel proje tabanlı projeye göre proje tabanlı dijital öykülemenin motivasyon, akademik başarı ve problem çözme becerilerini arttırdığı sonucuna varılmıştır.

Yang & Wu (2012), araştırmanın amacı, 10. sınıf İngilizce öğrencilerinin oluşturdukları dijital öykülerin akademik başarı, eleştirel düşünme becerileri ve öğrenme motivasyonları üzerindeki etkisinin incelenmesidir. Bir yıl süren araştırmanın çalışma grubunu 10. sınıftaki 110 İngilizce öğrencileri oluşturmuştur. Deney grubunda dersler öğrencilerin bazı programları kullanarak dijital öykü

oluşturup dersi işlenirken, kontrol grubu geleneksel yöntemle dersler işlenmiştir. Görüşleri alınan öğretmen ve öğrencilerin ders içeriğini dijital öyküyle daha iyi kavradıkları ortaya konulmuştur. Araştırmada ulaşılan sonuç ise deney grubunun lehine sonuçlar elde edilmiştir.

Gordon (2011), “*Digital Storytelling in the Classroom: Three Case Studies*” başlıklı araştırmada dijital eğitimi olmayan üç öğretmen sınıflarında dijital öyküleme çalışmaları yapmıştır. Öğretmenlerin uygulamaları birbiriyle karşılaştırılarak durum analizi gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin ve öğrencilerin memnun kaldıkları sonucuna varılmıştır.

Robin (2007), “*The Convergence of Digital Storytelling and Popular Culture in Graduate Education*” başlıklı bu çalışmanın, Houston Üniversitesinde yürütülen “Dijital Öyküleme ve Dijital Fotoğrafçılık” ve “Eğitimde Popüler Kültür” lisansüstü derslerini birleştirerek dersi alan öğretmenlerden popüler kültür kapsamındaki konulardan dijital öykü oluşturmaları istenmiştir. Senaryoları ve elde ettikleri ürünleri birleştirerek hazırladıkları dijital öyküleri sınıfta sunmuşlardır. Sonuç olarak dijital öykünün özellikle teknolojik becerileri kazandırmada önemli bir rolü olduğu sonucuna varılmıştır.

Kulla-Abbott (2006) tarafından yapılan çalışmada, dijital öykü hazırlamanın öğrencilerin okuma yazma becerileri üzerindeki etkisi araştırılmaktadır. 5 aylık bir uygulama süresi olan araştırmanın örneklemini 7. sınıfta okuyan 43 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler üç dijital öykü projesi geliştirmişlerdir. Birinci proje teknolojik aletler ve sürecin organizasyonuna, ikinci proje ses geliştirme ve hareket eklemek için kişisel bağımsız öykülere odaklanmış, üçüncü proje ise öykü panosu kullanılarak kendi öykülerini bir üslupla organizasyonunu sağlamıştır. Araştırmanın sonucuna göre, öğrenciler organizasyonun, öykünün, sesin, hareketin, temponun, kelime tasarrufunun ve yeniden yazmanın değerini fark etmişlerdir.

Sidney ve diğ. (2004) “*Sosyal Yapılandırıcılığa Dayalı İşbirlikli Öğrenmenin Grup Arkadaşını Seçme Şekli ve İsteği*” başlıklı çalışması Kanada’da 5. sınıfta okuyan 139 öğrenci üzerinde tutumları incelenmiştir. Sonuç olarak,

öğrencilerin grup arkadaşlarını seçme isteği artmış ve bilgiyi işbirlikli yaklaşımla öğrenmelerine karşı olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür.

3.3 Yapılan Yurt İçi ve Yurt Dışı Çalışmaların Değerlendirilmesi

Yapılan tüm çalışmalar incelendiğinde, dijital öyküleme yönteminin, akademik başarı, motivasyon, tutum, dinleme becerileri, kelime öğrenimi, yazma becerileri, ikinci dil öğretimi, dijital öykülemenin kullanımı sonucunda öğrenci algılarının nasıl etkilendiği, teknolojik becerilerin kazandırılmasında, okuma yazma becerisi üzerindeki etkilerin anlamlı olup olmadığı araştırılmıştır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, özellikle sosyal bilgiler dersinde, dijital öykülemenin 5. sınıf sosyal bilgiler ders başarısı, motivasyon ve derse karşı tutumlarına etkisi ile ilgili bir araştırmaların yapılmadığı gözlemlenmiştir. Yapılan araştırmanın, etkin vatandaş yetiştirmeyi amaçlayan ve soyut kavramların yoğun olduğu sosyal bilgiler alanına ve yapılacak olan çalışmalara kaynak olacağı düşünülmektedir.

4. YÖNTEM

Bu araştırmada deneysel model kullanılmıştır, “Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Desen” tercih edilmiştir. Kullanılan desen (ÖSKD) yaygın olarak tercih edilen karmaşık desendir. Araştırmanın deseni Tablo 7’de belirtilmiştir.

4.1 Deney Deseni

Tablo 7:Araştırmanın Deney Deseni

GRUPLAR KALICILIK TESTİ	ÖNTEST	DENEYSEL DESEN	SONTEST
G1	T1	Dijital Öykü Destekli Öğretim	T1 K1
G2	T1	Sosyal Bilgiler Öğretim Programına uygun öğretim	T1 K1

Öntest-sontest kontrol gruplu desen (ÖSKD), karmaşık bir desendir. Katılımcılar, deneysel işlem den önce ve sonra bağımlı değişkenle ilgili olarak ölçülürler. ÖSKD bir ilişkili desendir. Çünkü aynı kişiler bağımlı değişken üzerinde iki kez ölçülürler (Howitt, 1997. Akt. Büyüköztürk, 2001). Bu araştırmanın kontrol ve deney grupları, daha önce belirlenen denek havuzundan seçkisiz atama yöntemi ile iki grup oluşturulmuştur. Araştırmada, random yoluyla oluşturulan gruplardan biri deney, diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Test edilen işlem kontrol grubuna verilmezken deney grubuna verilir. En son bağımlı değişkenlere ait sonuçlar aynı araç ile tekrar ölçülür (Büyüköztürk vd., 2014).

Bu deneysel araştırma 2016-2017 öğretim yılında İzmir ili Buca ilçesindeki Makbule Süleyman Alkan Ortaokulu’nda öğrenim gören iki şubedeki öğrenciler ile yürütölmüştür. 5/H deney gurubunu oluştururken, 5/I ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Öğrenciler okul koşullarına ve başarı seviyelerine uygun olacak şekilde önceden gruplandırılarak şubelere ayrılmıştır ve bu sınıflardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak adlandırılmıştır. Deney grubunda Dijital Öyküleme Destekli Öğretime göre planlanmış olan ders programı ve ders materyalleri kullanarak 5. sınıf sosyal bilgiler dersi “Gerçekleşen Düşler” ünitesinin öğretimi yapılırken, kontrol grubunda da aynı ünite, yürürlükte olan Sosyal Bilgiler Öğretim

Programının ön gördüğü şekilde sürdürülmüştür. Her iki gruba da aynı öğretmen tarafından haftada üçer saat eğitim verilmiştir.

4.2 Çalışma Süreci

Dijital Öyküleme Destekli Öğretimin kullanıldığı deney grubu ve yürürlükte olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programının kullanıldığı kontrol grubuna “Gerçekleşen Düşler” ünitesinde başlamadan önce aynı anda öntest uygulanmıştır. 5. sınıfın “Gerçekleşen Düşler” ünitesindeki 6 konu “Photo Story 3” programıyla oluşturulan dijital öykülerle desteklenerek 4 hafta işlenmiştir. Haftada 3 saat yani toplam 12 saat ders işlenmiştir. Başarı testini oluşturmak için 48 soru 265 öğrenciye uygulanarak SPSS analizleri sonucu 18 soru elde edilmiştir. Çalışkan’ın oluşturduğu Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği ve Sözbilir&Kutu’nun oluşturduğu Motivasyon Anketi gerekli izinler alındıktan sonra uygulama aşamasında kullanılmıştır. Elde edilen 18 soruluk başarı testi ve tutum ölçeği deney ve kontrol grubuna dersler başlamadan uygulanmıştır. Başarı testi ile tutum ölçeklerinin öntestleri uygulandıktan sonra ders sürecine başlanmıştır.

Ders anlatımları bittikten sonra başarı testi, tutum ölçeği ve motivasyon anketinin sontestleri yapılmıştır. Uygulama bitiminden bir ay sonra deney ve kontrol guruplarına kalıcılık testi uygulanmıştır. Kalıcılık testinin uygulanışıyla süreç sona ermiştir.

4.2.1 Deney Grubunda Çalışma Süreci

Birinci hafta “Buluşlar Dünyamızı Değiştiriyor” ve “İnsan Hayatı ve Teknoloji” adlı iki konu başlığı işlenmiştir. “Buluşlar Dünyamızı Değiştiriyor” konu kapsamında olan “Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir” kazanımı doğrultusunda oluşturulan dijital öykülerle ders desteklenerek işlenmiştir. MEB Sosyal Bilgiler ders kitabı kapsamı dışına çıkılmadan oluşturulan dijital öyküler 5E modeline göre olan ders programının giriş basamağında izletilerek derse başlatılmıştır. “Size göre ateşin bulunuşu hayatımızı nasıl etkilemiştir? Kendi hayatınızdan örnek verebilir misiniz?” soruları sorularak öğrencilere beyin fırtınası yaptırılmıştır. Keşfetme basamağında “Buluşlar Dünyamızı Değiştiriyor” konu kapsamında ikinci dijital öykü olan “Ateşin Serüveni” izletilmiştir. Derse

yoğunlaştırılan öğrencilere “Sizce şimdiye kadar yapılan en önemli buluş nedir? Bu buluşun hayattaki önemi ve yeri nedir?” sorusu öğretmen tarafından oluşturulan altı ayrı gruba yöneltilmiştir. Fikirlerini savunmaları istenerek dokümanları öğretmen tarafından toplanmıştır. Açıklama aşamasında öğretmen tarafından buluş, mucit, kâşif kavramlarının açıklaması yapılmış ve öğrencilerin kendi tanımlarıyla karşılaştırılması istenmiştir. Derinleştirme aşamasında afiş hazırlamaları ve slogan yazdırılmıştır. Bu afiş ve sloganlar uygulama dosyasında arşivlenmiştir. Değerlendirme aşamasında “Zarfin içinde ne var?” etkinliği yaptırılmıştır. Renkli zarfları çeken öğrenciler zarfın içindeki soruyu cevaplamaya çalışmış ve zarf seçmesi için bir arkadaşına hak tanımıştır. On üç zarf bu şekilde öğrenciler tarafından cevaplanmıştır. Diğer ders hazırlığı için gerekli malzemeler hakkında konuşularak ders bitirilmiştir.

Birinci haftanın diğer konusu olan “İnsan Hayatı ve Teknoloji” konu kazanımı olan “Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır” kapsamında oluşturulan dijital öykü izletilerek derse dikkat çekilmiş ve “Teknolojik araçların insan hayatına nasıl bir etkisi vardır?” sorusu sorularak derse başlanmıştır. Keşfetme basamağında altı şapkalı düşünme yöntemi ile grupların şu soruyu cevaplamaları istenmiştir, “Ulaşımında otomobilin, uçağın; iletişimde cep telefonunun, televizyonun, internetin; evde teknolojik ürünlerin kullanılması toplum hayatını nasıl etkilemektedir?” sorusunu sorarak grupların fikirlerini savunmaları istenmiştir. Her grubun savunduğu görüşler yazılı olarak öğretmen tarafından toplanmış ve uygulama dosyasına arşivlenmiştir. Öğretmen tarafından teknolojik araçların insan hayatındaki olumlu ve olumsuz yönleri açıklanmıştır. Bu sayede öğrenciler kendi fikirlerinin açıklamayla karşılaştırılması sağlanmıştır. Derinleştirme aşamasında öğrencilerin “Teknoloji ve İnsan Hayatı” konusunda öğrendikleri kavramlar doğrultusunda dijital öykü senaryosu hazırlamaları istenmiştir. Senaryolar bir sonraki derste toplanmış ve öğretmen desteğiyle her öğrencinin senaryosu, dijital öyküye dönüştürülmüştür. Öğrencinin aktif olması ve önceki bilgilerini, yaşantılarını kullanması sağlanmıştır. Değerlendirme kısmında “Teknoloji insan hayatının neresinde? İnsanlar teknolojiden uzak durabilir mi?” sorusuna yönelik kısa bir metin yazmaları istenmiştir. Öğrencilerin konuyu ne kadar anladıkları gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin öğretmen desteğiyle oluşturdukları dijital öyküler ve yazdıkları metinler uygulama dosyasına arşivlenmiştir.

İkinci hafta “Bilim İnsanları” konusu işlenmiştir. Konu kapsamında “Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır.” ve “Bilimsel çalışmalara ve çalışmalarını yapan kişilere saygı duyar.” kazanımları verilmek amacıyla oluşturulan dijital öykü izletilerek giriş aşamasıyla ders başlatılmıştır. “Bilim insanı kavramı size ne ifade ediyor? Bilim insanları nelerle ilgilenmektedir?” sorusu sorularak ilgileri derse yoğunlaştırılmıştır. Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra “Bilim insanları tarafından yapılan buluşlar önemli midir?” ve “Bilim insanlarının buluşları olmasaydı günümüzde bir farklılık olur muydu?” soruları sorularak öğretmen tarafından oluşturulan altı gruba düello etkinliği yaptırılmıştır. Rakiplerini seçen üç grup tahtaya çıkar ve öğrencilerin fikirlerini ortaya koymaları, bu fikirleri savunmaları istenir. Savunulan fikirlerin grup yazıcıları tarafından öğretmene teslim etmeleri sağlanmıştır. Açıklama kısmında öğretmen tarafından “Bilim İnsanı” kavramı detaylı anlatılmış, öğrencilerin bu tanımları kavramaları sağlanmıştır. Derinleştirme aşamasında öğrencilerin “Bilim İnsanları” konusunda öğrendikleri kavramlar doğrultusunda drama etkinliği yaptırılmıştır. Değerlendirme basamağında öğretmen tarafından oluşturulan “Kavramları Eşleştirelim” etkinliği gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlikte birçok bilim insanının isimleri alt alta yazılmış, karşı sütuna da özellikler sıralanmıştır. Öğrencilerden hangi özellik hangi bilim insanına ait olduğu oklarla işaretlemeleri istenmiştir.

Üçüncü hafta “Uygarlığa Giden Yol” konu kapsamında “Kanıtlara dayanarak, Atatürk’ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir.” kazanımını vermek amacıyla oluşturulan dijital öykü izletilerek giriş aşamasına başlanmıştır. Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra “Atatürk ileri görüşlü bir önder olmasaydı, Türkiye’nin bu günkü durumu nasıl olurdu?” sorusu sorularak altı gruba ayrılmış, sınıfın sözcüleri aracılığıyla fikirlerini savunmaları ve yazılı olarak öğretmene teslim edilmiştir. Açıklama kısmında Atatürk’ü kapsamlı anlatan öğretmen öğrencilerin eksiklerini gidermiştir. Derinleştirme kısmında öğrencilerin “Uygarlığa Giden Yol” konusunda öğrendikleri kavramlar doğrultusunda “Lider Olmak” etkinliği gruplara yöneltilerek istasyon tekniği uygulanmıştır. Öğrencilerin konuyu ne kadar anladıkları gözlenmiştir. Öğrencinin aktif olması ve önceki

bilgilerini, yaşantılarını kullanması sağlanmıştır. Değerlendirme kısmında konu ile ilgili oluşturulan “Atatürk Resimleri” etkinliği dağıtılır ve dağıtılan Atatürk resimleri öğrenciler tarafından yorumlanması istenmiştir.

Dördüncü hafta “Dergilerle Bilim Dünyasına Yolculuk” konusu ve “Güvenilir Bir Çalışma İçin” konuları işlenmiştir. “Bilim ve teknoloji ile ilgili, düzeyine uygun süreli yayınları tanır ve izler.” kazanımı doğrultusunda hazırlanan dijital öykü giriş bölümünde izletilerek derse başlanmıştır. Dijital öykü yarıda durdurularak “Takip ettiğiniz dergi hangisidir? Niçin o dergiyi tercih ettiniz?” ve “Kütüphane de bir anınızı paylaşır mısınız?” soruları yöneltilerek beyin fırtınası yaptırılmıştır. Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra “Her öğrencinin bir süreli yayını takip etmesi gerekli midir?” ve “Kütüphanede sessiz olma kuralı sizce mantıklı mı ya da gerekli mi?” sorusunu sorarak, altı gruba ayrılmış sınıfın düşüncelerini savunmaları istenerek yazılı metinler öğretmene teslim edilmiş ve böylelikle keşfetme aşaması tamamlanmıştır. Açıklama aşamasında öğretmen gerekli açıklamaları yaptıktan sonra bazı önemli notların alınmasını sağlanmıştır. Derinleştirme aşamasında öğrencilerin “Dergilerle Bilim Dünyasına Yolculuk” konusunda öğrendiği kavramlar doğrultusunda grup üyeleriyle iş birliği içerisinde bir dergi yazarları olarak bir dergi kapağı ve kaynakça hazırlanmıştır. Değerlendirme aşamasında öğrencilere elde ettikleri kazanımları derinleştirmeleri amacıyla “Zarfin içinde ne var?” etkinliği yaptırılmıştır.

4.2.2 Kontrol Grubunda Çalışma Süreci

Kontrol ve deney grubuna ders anlatımları başlanmadan önce araştırmacı tarafından iki ay boyunca deney ve kontrol gruplarına giren sosyal bilgiler öğretmeni gözlemlenmiştir. Uygulamaya başlamadan önce, öğrencilerle iletişimin daha aktif olabilmesi adına iki ay boyunca deney ve kontrol grubundaki öğrencilerle iletişim kurulmuştur. Araştırmacı tarafından uygulamaya başlanmadan önce öğretmen kontrol grubuna hangi yöntem ve teknik kullanarak ders anlatıyorsa, uygulama esnasında araştırmacı tarafından bu yöntem ve tekniklerin kullanılmasına devam edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretmeni uygulama öncesi konuları işlerken ağırlıklı olarak sunuş yoluyla öğretim yöntemini kullanmış ve öğrencileri daha aktif olmalarını sağlamak amacıyla soru, cevap ve tartışma yöntemleri de kullanılmıştır.

Ayrıca öğretmen sınıfta bulunan akıllı tahtayı kullanarak harita ve resimlerden yararlanmıştır. Araştırmacı tarafından gözlemlerin tamamlanması sonucu, uygulamaya başlandıktan sonra eğitici kontrol grubunda bu uygulamalara devam ederek ders işlenmiştir.

Birinci hafta “Buluşlar Dünyamızı Değiştiriyor” ve “İnsan Hayatı ve Teknoloji” adlı iki konu başlığı işlenmiştir. “Buluşlar Dünyamızı Değiştiriyor” konu kapsamında olan “Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir.” kazanımı kazandırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda öğrencilere “İletişim araçları geçmişten günümüze nasıl bir gelişim göstermiştir?” sorusu sorularak beyin fırtınası yaptırılmıştır. Birinci haftanın diğer konusu olan “İnsan Hayatı ve Teknoloji” konu kazanımı olan “Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır.” kapsamında oluşturulan grupların münazara yapmaları için ortam sağlanmıştır.

İkinci hafta “Bilim İnsanları” konusu işlenmiştir. Konu kapsamında “Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerinin farkına varır.” ve “Bilimsel çalışmalara ve çalışmaları yapan kişilere saygı duyar.” kazanımları verilmek amacıyla “Teknolojik ürünlerin toplum hayatına etkileri nelerdir?” sorusu aracılığıyla öğrenciler tarafından beyin fırtınası etkinliği tamamlanmıştır. Bilim insanların fotoğrafları akıllı tahta kullanılarak gösterilmiş ve öğrencilerden bilim insanlarının hayatları ile ilgili bilgilerin tartışılması istenmiştir.

Üçüncü hafta “Uygarlığa Giden Yol” konu kapsamında “Kanıtlara dayanarak, Atatürk’ün bilim ve teknolojiye verdiği önemi gösterir.” kazanımını vermek amacıyla öğrencilerin, büyükleriyle röportaj yapmaları sağlanmış ve bu röportajların sınıfta sunumu gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin yaptığı röportajlarda ilgi çekici cevaplar sınıf ortamında tekrar tartışılması için ortam sağlanmıştır. İsteyen öğrenciler tahtaya çıkartılarak birbiriyle röportaj yaptırılmıştır.

Dördüncü hafta “Dergilerle Bilim Dünyasına Yolculuk” konusu ve “Güvenilir Bir Çalışma İçin” konuları işlenmiştir. “Bilim ve teknoloji ile ilgili, düzeyine uygun süreli yayınları tanır ve izler.” kazanımı doğrultusunda öğretmen rehberliğinde okul kütüphanesine gezi düzenlenmiştir. Kütüphanede eğitici

tarafından kitapların kaynakçaları gösterilmiş ve öğrencilerden kaynakça oluşturulmaları istenmiştir.

4.3 Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleminde, uygunluk durumu göz önünde bulundurularak amaçlı örneklem yöntemi ile çeşitli ortaokullarla yapılan görüşmeler neticesinde evreni temsil edebilecek okul olduğu düşünülerek uygulamanın yapılacağı okul seçilmiştir. Uygulamanın yapılacağı okulun seçim aşamasında; okul başarısı, ulaşım kolaylığı, sosyal bilgiler ders zümresi, idari kadronun sağlayacağı destek ve yardım dikkate alınmıştır. Lo (2009)'ya göre amaçlı örneklem yönteminde, örnekleme tümüyle araştırmacının önceki deneyimi veya uzman yargısına dayalı olarak seçilir. Araştırmacı, evreni temsil ettiğine inandığı ve çalışma amacı için en uygun olduğunu düşündüğü birimleri örnekleme alır.

Araştırmanın evrenini 2016-2017 öğretim yılında İzmir iline bağlı olan Buca ilçesindeki Makbule Süleyman Alkan Ortaokulu'nda 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Makbule Süleyman Alkan Ortaokulu'ndaki 5/H ve 5/I şubelerinde okuyan toplam 72 öğrenci ise çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Buna göre araştırmanın kontrol grubunu 5/I şubesi (36 öğrenci) ve deney grubunu 5/H şubesi (36 öğrenci) oluşturmaktadır.

4.3.1 Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliği

Hazır bulunuşlukları açısından deneklerin denk olup olmadıklarını saptamak amacıyla öğrencilerin öntest toplam puanlarından, 5. sınıf yarıyıl sonu karne notu ortalamalarından, cinsiyet ve yaşlarından yararlanılmıştır. Gruplarla ilgili veriler aşağıda yer alan tablolarda verilmiştir.

4.3.2 Grupların Cinsiyete Göre Dağılımı

Beşinci sınıflarda okutulan sosyal bilgiler dersi, “Gerçekleşen Düşler” ünitesinde dijital öykü destekli ve yürürlükte olan Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki öğretimle ders işlenen grupların dağılımı Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8:Grupların Cinsiyete Göre Dağılımları

GRUPLAR	N		KIZ		ERKEK	
	n	%	n	%	n	%
DENEY	36	0.50	18	0.50	18	0.50
KONTROL	36	0.50	19	0.52	17	0.47
TOPLAM	72	1.00	37	0.51	35	0.48

*p>.05

Tabloda görüldüğü gibi deney ve kontrol grubundaki toplam öğrenci sayısı 72'dir. Bu öğrencilerin % 51'i kız, % 49'u ise erkektir. Deney grubundaki öğrencilerin % 50'si kız, % 50'si erkek; kontrol grubundaki öğrencilerin % 53'ü kız öğrenci ve % 47'si erkektir.

4.3.3 Deney ve Kontrol Gruplarının 5. Sınıf Birinci Dönem Sonu Sosyal Bilgiler Dersi Karne Notlarına Göre Dağılımı

Uygulama öncesi beşinci sınıflarda okutulan sosyal bilgiler dersinde, 5. sınıf sosyal bilgiler birinci dönem karne notlarının normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda, SPSS 22.0 programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem t testi ile veriler incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9:Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Yarıyıl Sonu Karne Notlarına Göre Dağılımı

GRUPLAR	N	$\bar{x}$	ss	Sd	t	p
DENEY	36	85,977	11,095	70	1,209	,231
KONTROL	36	82,572	12,743			

*p>.05

Tabloda görüldüğü gibi deney grubunun 5. sınıf sosyal bilgiler yılsonu karne notu ortalamasının 85,977, kontrol grubu ise 82,572'dir. Ortalamalar arasında 3,405'lik bir fark bulunmuştur. Grupların sosyal bilgiler yarıyıl karne notu ortalamaları arasındaki bu farkın ilişkisiz örneklem t testiyle anlamlı olup olmadığı incelenmiş ve t=1,209 olarak bulunmuştur. Sd=70 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı

bulunmamıştır. Bu verilere göre iki gruptaki öğrencilerin 5. sınıf sosyal bilgiler yarıyıl karne notu ortalamaları birbirine denktir.

4.3.4 Deney ve Kontrol Gruplarının 5. Sınıf Birinci Dönem Sonu Karne Not Ortalamasına Göre Dağılımı

5. sınıf yarıyıl sonu karne notlarının normal dağılım gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda, SPSS programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem t testi ile veriler incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen sonuçlar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10:Deney ve Kontrol Grupların 5. Sınıf Yarıyıl Sonu Karne Notları Ortalamasına Göre Dağılımı

<i>GRUPLAR</i>	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	36	89.263	6.818	70	1.060	.293*
KONTROL	36	87.580	6.657			

*p>.05

Deney grubunun 5. sınıf yarıyıl sonu karne notu ortalaması 89,263, kontrol grubunun ise 87,580’dir. Grupların yarıyıl karne not ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklem t testiyle incelenmiş ve t=1,060 olarak bulunmuştur. Sd=70 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin 5. sınıf yarıyıl sonu karne notu ortalamalarının birbirine denk olduğu söylenebilir.

4.3.5 Grupların Yaş Seviyelerine Göre Dağılımı

İlköğretim 5. sınıflarda okutulan sosyal bilgiler dersinde, “Gerçekleşen Düşler” ünitesinin öğretiminde dijital öykü ve yürürlükte olan sosyal bilgiler öğretim programındaki öğretimle işlenen grupların yaş düzeyleri, SPSS programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklem t testi ile veriler incelenmiştir. Verilerin analizinden elde edilen bulgular Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11:Grupların Yaş Seviyelerine Göre Dağılımı

<i>GRUPLAR</i>	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	<i>Sd</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
DENEY	36	10.277	.5133	70	.979	.331
KONTROL	36	10.166	.4472			

*p>.05

Tabloda görüldüğü gibi deney grubunun yaş ortalaması 10.277, kontrol grubunun ise 10.166'dır. Ortalamalar arasında .111 fark görülmüştür. Grupların yaş düzeyleri ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler "t" testiyle incelenmiş ve t=.979 olarak bulunmuştur. Sd=70 serbestlik derecesi ve .05 anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin yaş ortalamalarının birbirine denk olduğu söylenebilir.

4.3.6 Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine İlişkin Öntest Puanları

Dijital öyküleme destekli öğretimin yapıldığı deney grubuyla, kontrol grubunun başarı öntest puanları Tablo 12'de verilmiştir. Grupların başarı öntest puanları, SPSS 22.0 programında yer alan parametrik testlerden ilişkisiz örneklemeler t testi ile incelenmiştir.

Tablo 12:Deney ve Kontrol Gruplarının Başarı Testine İlişkin Öntest Puanları

<i>GRUPLAR</i>	<i>Soru Sayısı</i>	<i>N</i>	$\bar{x}$	<i>ss</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>U.</i>	<i>p</i>
DENEY	18	36	34,88		7,47	.306	.761	618,500
KONTROL	18	36	35,34		5,17			

*p>.05

Tabloda görüldüğü gibi deney grubunun toplam öntest puan ortalaması 34,88 kontrol grubunun ise 35,34'tür. Grupların öntest puan ortalamaları arasındaki bu farkın anlamlı olup olmadığı ilişkisiz örneklemeler "t" testiyle incelenmiş ve t=.306 olarak bulunmuştur. Anlamlılık düzeyinde p>.05 olduğundan ortalamalar arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır. Bu verilere göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin başarı öntest puan ortalamalarının birbirine denk olduğu ifade edilebilir.

4.3.7 Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Öntest Puanları

Tutum puanları, ilgili madde puanlarının toplamının madde sayısına bölümü ile elde edilmiştir. Böylece tutum puanları 1 ile 5 arasında değişecek şekilde ölçeklenmiştir. Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama öncesi ölçülen sosyal bilgiler dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı hem parametrik bir test olan bağımsız örneklem için t testi ile hem de parametrik olmayan mann whitney u testi ile karşılaştırılmış ve sonuçları Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13:Deney ve Kontrol Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Puanları

		N	Ortalama	Std. sapma	Bağımsız Örneklem için t testi		Mann Whitney U testi	
					t	p	U	p
Dersin önemi	Kontrol	36	3,52	0,67	-,247	,805	608,500	,656
	Deney	36	3,56	0,70				
Dersin ilgi çekiciliği	Kontrol	36	3,31	0,75	-,705	,483	583,500	,467
	Deney	36	3,43	0,72				
Dersin içeriği	Kontrol	36	3,20	0,71	-,840	,404	578,500	,433
	Deney	36	3,34	0,70				
Derste yapılan etkinlikler	Kontrol	36	2,74	1,08	-1,225	,225	542,500	,234
	Deney	36	3,07	1,18				
Sosyal Bilgiler Dersine yönelik Tutum Düzeyi	Kontrol	36	3,26	0,66	-,820	,415	567,500	,364
	Deney	36	3,39	0,68				

*p>.05

Deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre uygulama öncesi sosyal bilgiler dersine yönelik ölçülen dersin önemi, dersin ilgi çekiciliği, dersin içeriği, derste yapılan etkinlikler alt boyutları ile genel tutumları daha yüksek bulunmuştur. Ancak istatistiksel olarak hem parametrik hem de parametrik olmayan test sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama öncesi ölçülen sosyal bilgiler dersine yönelik tutum puanları ile dersin önemi, ilgi çekiciliği, içeriği, yapılan etkinlikler alt boyutlarına yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır(p>0.05). Bu da kontrol grubu ve deney grubunun birbirine denk olduğunu göstermektedir.

4.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve deneysel süreç uygulama zamanları aşağıdaki Tablo 14’te belirtilmiştir.

Tablo 14:Veri Toplama Araçları

Uygulanma Zamanı	Akademik Başarı Testi	Motivasyon Ölçeği	Tutum Ölçeği
Deneysel İşlem Öncesi	X		X
Deneysel İşlem Sonrası	X	X	X

Bu araştırmada deneysel model kullanılmıştır. Bu modelin “Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Deseni” tercih edilmiştir ve kalıcılık testi de eklenmiştir. Öntest-sontest kontrol gruplu desende, ilk olarak daha önce belirlenen denek havuzundan seçkisiz atama yöntemi ile iki grup oluşturulmuştur. Araştırmada, random yoluyla oluşturulan iki gruptan biri deney grubu diğeri kontrol grubu olarak atanmıştır. Deney ve kontrol grupları belirlenip gerekli bilgi ve yönergeler verildikten sonra, akademik başarı testi, motivasyon ölçeği ve tutum ölçeği uygulanmıştır. Dört hafta süren deneysel işlemler sonunda akademik başarı testi, motivasyon ölçeği ve tutum ölçeği tekrar uygulanarak araştırmanın verilerinin toplanması sağlanmıştır.

4.4.1 “Gerçekleşen Düşler” Başarı Testi

“Gerçekleşen Düşler” başarı testini hazırlamak amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Sosyal Bilgiler 5. sınıf ders programı ve ders kitapları, ünite ile ilgili literatürde yer alan tezler ve makaleler incelenmiş ve bu üniteye yer alan kazanımlara yönelik dört seçenekli 48 maddelik bir test hazırlanmıştır. Hazırlanan test maddeleri eğitim programı uzmanı, sosyal bilgiler eğitimi uzmanı ve ölçme-değerlendirme uzmanına inceletirilmiştir. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda 18 maddelik bir test formu hazırlanmıştır. Bu test formu 2016-2017 öğretim yılında İzmir ili Makbule Süleyman Alkan Ortaokulunda bulunan 5. sınıf öğrencilerinden toplam 265 öğrenciye uygulanarak ön deneme uygulaması yapılmıştır. 18 maddelik testin cronbach alfa güvenirlik katsayısı .786 olarak bulunmuştur.

Alt-üst grup yöntemine göre madde ayırıcılık katsayıları ile incelenmiştir. Bunun için öncelikle cevap kâğıtları toplam puan açısından en düşükten en yüksek puana doğru sıralanmış, üst sıradan toplam 265 öğrenci sayısının %27'sini oluşturan 72 kişi “alt grup”, alttan da yine yüzde 27'yi oluşturan 72 kişi “üst grup” olarak belirlenmiştir. Her madde için madde puanlarının üst ve alt gruptaki ortalamaları arasındaki fark bağımsız örneklem için t testi ile test edilmiştir. Testi oluşturan 18 maddeye ilişkin t değerleri ve madde toplam korelasyonları Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15:Madde Analizi Sonuçları

Madde no	Madde-toplam korelasyonu ¹	t (alt %27-üst%27) ²
6	,378	-5,356*
7	,384	-9,825*
10	,404	-7,425*
12	,357	-3,877*
14	,395	-4,466*
22	,330	-7,469*
29	,377	-8,447*
24	,360	-6,670*
28	,378	-9,469*
37	,499	-8,686*
39	,463	-8,691*
41	,414	-8,939*
42	,463	-8,983*
40	,362	-8,604*
46	,350	-7,359*
47	,250	-7,848*
36	,209	-8,716*
26	,206	-7,340*

¹ n=265   ² n₁=n₂=72 p<.001

Tablo 15’te incelendiğinde, ölçekte yer alan tüm maddeler t değerlerinin anlamlı ($p < .001$) olduğu görülmüştür. Buna göre, testteki maddelerin geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Madde toplam korelasyonları incelendiğinde tüm maddelerin madde toplam korelasyonlarının 0.20 değerinden yüksek olduğu gözlenmiştir. Madde toplam korelasyonları bakımından da 18 maddenin geçerli olduğu söylenebilir.

4.4.2 Tutum Ölçeği

Veri toplama araçları, çalışmada 5E modeline uygun ders planı içeriğine yönelik olarak geliştirilen dijital öykü materyalleri hakkındaki öğrenci tutumları “Tutum Ölçeği” kullanılarak ölçülmüştür. Çalışkan (2009) tarafından ilköğretim öğrencilerinin bu derse yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirilmiştir. 40 maddelik deneme niteliğindeki oluşturulan ölçek 240 ilköğretim yedinci sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Faktör analizi sonucunda 33 madde ve dört alt faktörlü bir yapıda ölçek oluşturulmuştur.

Çalışkanın oluşturduğu tutum ölçeği araştırmanın çalışma grubunu oluşturan, 2016-2017 öğretim yılında İzmir iline bağlı olan Buca ilçesindeki Makbule Süleyman Alkan Ortaokulu’nda 5/H ve 5/I şubelerinde okuyan toplam 72 öğrenciye uygulanmıştır. Buna göre araştırmanın kontrol grubunu 5/I şubesi (36 öğrenci), deney grubunu ise 5/H şubesi (36 öğrenci) oluşturmaktadır.

5. sınıfın “Gerçekleşen Düşler” 5. ünitesindeki 6 konu Photo Story 3 programıyla oluşturulan dijital öykülerle desteklenerek 4 hafta işlenmiştir. Haftada 3 saat olmak ve toplam 12 saat ders işlenmiştir. Başarı testi ile birlikte tutum ölçeği öntest olarak uygulanmıştır. Ders anlatımları bittikten sonra başarı testi, tutum ölçeği ve motivasyon anket sonestleri yaptırılmıştır. Uygulama kalıcılık testinin uygulanışıyla sona ermiştir. Sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin uygulama öncesi .917 ve uygulama sonrası .923 olarak iç tutarlılık anlamındaki yüksek bir güvenilirlik elde edilmiştir.

Çalışkan tarafından yapılan çalışmanın güvenilirliğini belirlemek için yapılan iç tutarlılık sınavında Cronbach Alpha değeri .93 olarak bulunmuştur. Çalışmanın

sonucunda öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını geçerli ve güvenilir olarak ölçebileceği sonucuna varılmıştır.

Sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği "5=Tamamen Katılıyorum, 4=Katılıyorum, 3=Kararsızım, 2=Katılmıyorum, 1=Hiç Katılmıyorum" şeklinde derecelendirilmiş 5'li likert tipinde 11 olumsuz (3, 4, 12, 17, 18, 19, 21, 27, 31, 32 ve 33. maddeler) ve 22 olumlu ifadede oluşan bir ölçek olup 4 boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçek boyutlarında bulunan 8, 9, 10, 12, 13, 14, 20, 27 ve 30. maddeler dersinin önemine; 4, 5, 11, 16, 17, 19, 21, 23, 28 ve 29. maddeler dersin ilgi çekiciliğine; 1, 2, 3, 6, 7, 15, 24, 25, 26 ve 32. maddeler dersin içeriğine ve 18, 22, 31 ve 33. maddeler derste yapılan etkinliklere ilişkin tutumları yansıtmaktadır. Ölçeği oluşturan maddelere ilişkin faktör yük değerleri .41 ile .84 arasında değişmektedir. Ölçeğin madde test korelasyonları .20 ile .66 arasında değerlere sahiptir. Ölçeğin toplamına ait yapılan iç tutarlılık güvenilirlik kat sayısı .93'tür. Alt boyutlara ilişkin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları sırasıyla dersinin önemine .83, dersin ilgi çekiciliğine .78, dersin içeriğine .80 ve derste yapılan etkinliklere ilişkin tutumları ise .63'tür (Çalışkan, 2009).

4.4.3 Motivasyon Ölçeği

Veri toplama araçları, çalışmada 5E modeline uygun ders planı içeriğine yönelik olarak geliştirilen dijital öykü materyalleri hakkındaki öğrenci motivasyonlarını ölçmek için Keller (1987) tarafından oluşturulan "Materyal Motivasyon Anketi" kullanılmıştır. Keller'in oluşturduğu bu anketi Kutu ve Sözbilir (2011) Türkçeye uyarlamışlardır. Anketin orijinalinde; dikkat, uygunluk, güven ve tatmin olmak üzere dört boyut yer alırken Türkçe'ye uyarlanmış olanında dikkat/uygunluk ve güven/tatmin olmak üzere iki boyut yer almakta ve ölçek 24 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı tüm anket için .83; alt faktörler için sırasıyla .79 ve .69 olarak bulunmuştur. ARCS modelinde motive edici öğretim için aşağıdaki dört temel strateji tanımlanmıştır (Keller, 1984). Dikkat bileşeni, ilgi ve merakı artırmak ve sürdürmek için gerekli stratejileri içermektedir. Uygunluk bileşeni öğrencilerin ihtiyaçları, ilgi alanları ve amaçları ile bağlantılı stratejileri

içermektedir. Güven bileşeni, başarıya ulaşmada öğrencilerin pozitif bir beklenti geliştirmesine yardımcı olan stratejiler içermektedir. Tatmin bileşeni, öğrencilerin gösterdiği çaba için içsel ve dışsal destek sağlar.

Uygulama süreci 4 hafta sürmüştür. Haftada 3 saat olmak üzere toplam 12 saat dijital öykü materyalleri kullanılarak ders işlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda çalışmada yer alan dijital öykülerin öğrenci motivasyonlarına etkisi incelenmiştir. Öğrenme motivasyonu ile ilişkili problemlerin teşhisi için tanımlayıcı bir model olarak geliştirilen ARCS motivasyon modelini temel alarak öğrenen motivasyonunu ölçmek için Keller (2010) tarafından geliştirilen ölçek motivasyonu ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Bu süreçte uygulama sonrasında genel motivasyonları ve alt boyutlarına ilişkin (dikkat-uygunluk ve güven-tatmin) anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır.

Materyal Motivasyon Ölçeğinden elde edilen veriler betimsel olarak değerlendirilmiştir. Veriler ayrıca ölçeğin faktörleri olan dikkat- uygunluk, güven-tatmin boyutları altında değerlendirilmiştir. Ölçekten elde edilen aritmetik ortalamalar yorumlanırken 1.00-1.80 arasındaki değerler “çok düşük”, 1.81-2.60 arasındaki değerlerin “düşük”, 2.61-3.40 arasındaki değerlerin “orta”, 3.41-4.20 arasındaki değerler “yüksek” ve 4.21-5.00 arasındaki değerler “çok yüksek” derecesinde gerçekleştiği kabul edilmiştir (Kutu & Sözbilir, 2011).

Dijital öykülerin öğrencilerin genel motivasyonları ve alt boyutlarına ilişkin (dikkat-uygunluk ve güven-tatmin) anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi amacıyla bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Uygulamalarda kullanılan tutum ve motivasyon ölçeklerinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları Tablo 16’da gösterilmiştir.

Tablo 16:Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları

	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Tutum - Öntest	.917	33
Tutum - Sontest	.923	33
Motivasyon	.902	24

Sosyal bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin uygulama öncesi .917 ve uygulama sonrası .923 olarak iç tutarlılık anlamındaki yüksek bir güvenilirlik elde edilmiştir. 24 maddelik motivasyon ölçeğinin güvenilirlik katsayısı da .902 bulunmuş olup yüksek bir iç tutarlılık elde edilmiştir.

5. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulgularına yer verilecektir. Her bulgu ayrı maddeler halinde tablolar şeklinde sunulup değerlendirme yapılacaktır.

5.1 Deney Grubundaki Öğrencilerin Öntest-Sontest Ölçülen Başarı Puanları ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Öntest-Sontest Tutum Puanları Arasındaki Fark

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen araştırma problemi kapsamında ilk olarak deney grubunun grup içi öntest ve sontest başarı puanları arasındaki farklılığın anlamlılığı incelenmiştir. Tablo 17’de sonuçlar gösterilmiştir.

Tablo 17:Deney Grubundaki Öğrencilerin Öntest ve Sontest Başarı Puan Ortalamaları

		Ortalama	Std. sapma	Bağımlı örneklemeler için t testi	
				t	p
Deney	Öntest	34.88	7.47	-19.246	.000*
	Sontest	57.87	4.48		

*p<.05

Tablo 17 incelendiğinde deney grubundaki öğrencilerin ölçülen sontest başarı puanları, öntest başarı puan ortalamalarına göre yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak gruptaki öğrencilerin öntest ve sontest puan ortalamaları arasında sontest lehine anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.05). Bu bulgu deney grubu öğrencileri ile gerçekleştirilen öğretim uygulamalarının başarıyı arttırmada etkili olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen araştırma problemi kapsamında deney grubunun grup içi öntest ve sontest tutum puanları arasındaki farklılığın anlamlılığı incelenmiştir. Bağımlı örneklemeler için t testi kullanılarak yapılan sonuçlar Tablo 18’de verilmektedir.

Tablo 18:Deney Grubunun Grup İçi Öntest ve Sontest Tutum Puanları Ortalamaları

		Ortalama	Std. sapma	Bağımlı örneklem için t testi	
				t	p
Deney	Öntest	3,39	0,68	-1,872	,070
	Sontest	3,63	0,20		

*p<.05

Tablo 18 incelendiğinde deney grubundaki öğrencilerin uygulama sonrası ölçülen sontest tutum puanları, öntest puan ortalamalarına göre yüksek bulunmuştur. Ancak istatistiksel olarak öntest ve sontest tutum puan ortalamaları arasında yapılan grup içi karşılaştırmalara göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

5.2 Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Öntest-Sontest Ölçülen Başarı Puanları ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Öntest-Sontest Tutum Puanları Arasındaki Fark

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen araştırma problemi kapsamında kontrol grubunun grup içi öntest ve sontest başarı puanları arasındaki farklılığın anlamlılığı incelenmiştir. Tablo 19’da sonuçlar gösterilmiştir.

Tablo 19:Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Öntest ve Sontest Başarı Puan Ortalamaları

		Ortalama	Std. Sapma	Bağımlı örneklem için t testi	
				t	p
Kontrol	Öntest	35.34	5.17	-17.025	.000*
	Sontest	54.32	5.33		

*p<.05

Tablo 19 incelendiğinde kontrol grubundaki öğrencilerin ölçülen sontest başarı puanları, öntest puan ortalamalarına göre yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak gruplardaki öğrencilerin öntest ve sontest puan ortalamaları arasında sontest lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05$).

Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen araştırma problemi kapsamında kontrol grubunun grup içi öntest ve sontest tutum puanları arasındaki farklılığın

anlamlılığı incelenmiştir. Bağımlı örneklem için t testi kullanılarak yapılan sonuçlar Tablo 20’de verilmektedir.

Tablo 20:Kontrol Grubunun Grup İçi Öntest ve Sontest Tutum Puanları Ortalamaları

		Ortalama	Std. sapma	Bağımlı örneklem için t testi	
				t	p
Kontrol	Öntest	3,26	0,66	1,611	,116
	Sontest	3,00	0,89		

*p<.05

Tablo 20 incelendiğinde kontrol grubundaki öğrencilerin uygulama sonrası ölçülen öntest tutum puanları, sontest puan ortalamalarına göre yüksek bulunmuştur. Ancak istatistiksel olarak kontrol grupları için öntest ve sontest tutum puan ortalamaları arasında yapılan grup içi karşılaştırmalara göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>.05).

5.3 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sontest-Kalıcılık Testi Ölçülen Başarı Puanları ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Sontest Tutum Puanları Arasındaki Fark

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin sontest, kalıcılık testi ve erişim puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı hem parametrik bir test olan bağımsız örneklem için t testi ile hem de parametrik olmayan mann whitney u testi ile karşılaştırılmış ve sonuçları Tablo 21’de gösterilmiştir. Başarı testi puanları 100 tam puan üzerinden puanlanmıştır.

Tablo 21:Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Sontest Başarı ve Kalıcılık Testi Puanları Ortalamaları ve t / U Testi Sonuçları

		N	Ortalama	Std. sapma	Bağımsız Örneklem için t testi		Mann Whitney U testi	
					t	p	U	p
Sontest Başarı	Kontrol	36	54,32	5,33	-3,057	,003*	388,000	,002*
	Deney	36	57,87	4,48				
Kalıcılık Testi- Başarı	Kontrol	36	79,47	10,85	-8,073	,000*	81,000	,000*
	Deney	36	95,99	5,73				
Başarı-Erişim	Kontrol	36	18,98	6,69	-2,454	,017*	476,500	,046*
	Deney	36	23,00	7,17				

*p<.05

Deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubuna göre uygulama sonrası ölçülen başarı puanları daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da hem parametrik hem de parametrik olmayan test sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama sonrası ölçülen başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubuna göre uygulama sonrası ölçülen kalıcılık testi başarı puanları daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da hem parametrik hem de parametrik olmayan test sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama sonrası ölçülen kalıcılık testi başarı puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$). Deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubuna göre erişim başarı puanları daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da hem parametrik hem de parametrik olmayan test sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin erişim puanları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur($p<0.05$).

Bağımsız örneklem için t testi ile karşılaştırılmış olan deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin derse yönelik tutum puanlarında anlamlı bir fark olup olmadığı ve analiz sonuçları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Tablo 22:Deney ve Kontrol Grupları Son Tutum Puan Ortalamaları t Testi Sonuçları

		N	Ortalama	Std. sapma	Bağımsız Örneklem için t testi	
					t	p
Dersin önemi	Kontrol	36	3,20	0,98	-5,212	,000*
	Deney	36	4,09	0,30		
Dersin ilgi çekiciliği	Kontrol	36	3,01	0,90	-2,660	,010*
	Deney	36	3,45	0,40		
Dersin içeriği	Kontrol	36	3,01	0,94	-4,378	,000*
	Deney	36	3,75	0,40		
Derste yapılan etkinlikler	Kontrol	36	2,48	1,18	-1,055	,295
	Deney	36	2,71	0,55		
Sontest-Sosyal Bilgiler yönelik Dersine Tutum Düzeyi	Kontrol	36	3,00	0,89	-4,155	,000*
	Deney	36	3,63	0,20		

* $p<.05$

Sosyal bilgiler dersine yönelik ölçülen dersin önemi, dersin ilgi çekiciliği, dersin içeriği, derste yapılan etkinlikler alt boyutları ile genel tutumları deney

grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre sonestleri daha yüksek bulunmuştur. Ancak istatistiksel olarak deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama sonrası ölçülen derste yapılan etkinlikler alt boyutuna yönelik tutum düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>.05$). Diğer taraftan istatistiksel olarak deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama sonrası ölçülen sosyal bilgiler dersine yönelik tutum puanları ile dersin önemi, ilgi çekiciliği, içeriği alt boyutlarına yönelik tutum düzeyleri arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05$). Bu bulgu yapılan uygulamaların sosyal bilgiler dersine yönelik tutumu geliştirmede deney grubu lehine olumlu etkisinin olduğunu göstermektedir.

5.4 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ölçülen Motivasyon Düzeyleri Arasındaki Fark

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin ölçülen motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı hem parametrik bir test olan bağımsız örneklem için t testi ile hem de parametrik olmayan mann whitney u testi ile karşılaştırılmış ve sonuçları Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23:Deney ve Kontrol Gruplarındaki Öğrencilerin Ölçülen Motivasyon Düzeyleri Arasındaki Fark

		N	Ortalama	Std. sapma	<i>Bağımsız Örneklem için t testi</i>		<i>Mann Whitney U testi</i>	
					t	p	U	p
Dikkat-uygunluk motivasyonu	Kontrol	36	2,67	0,54	-19,348	,000*	14,500	,000*
	Deney	36	4,51	0,19				
Güven-tatmin motivasyonu	Kontrol	36	2,84	0,44	-10,569	,000*	26,500	,000*
	Deney	36	3,68	0,19				
Genel Motivasyon düzeyi	Kontrol	36	2,76	0,44	-16,554	,000*	14,000	,000*
	Deney	36	4,06	0,16				

* $p<.05$

Deney grubundaki öğrencilerin ölçülen dikkat-uygunluk, güven-tatmin düzeyleri ile genel motivasyon düzeyleri kontrol grubuna göre daha yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak da hem parametrik hem de parametrik olmayan test sonuçlarına göre deney ve Kontrol gruplarındaki öğrencilerin ölçülen dikkat-uygunluk, güven-tatmin düzeyleri ile genel motivasyon düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0.05$).

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmada, dijital öykü kullanımının sosyal bilgiler dersi başarısına, motivasyonuna ve öğrenci tutumları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışma grubunu İzmir ilinde bulunan bir devlet okulu olan Makbule Süleyman Alkan Ortaokulu 5. sınıfında bulunan toplam 72 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada deneysel modelin “Öntest- Sontest Kontrol Gruplu Deseni” tercih edilmiş ve kalıcılık testi de eklenerek kullanılmıştır. Araştırmanın bu bölümünde başarı testine, motivasyon ölçeğine ve tutum ölçeğine ait sonuçlara yönelik tartışmalara yer verilmiştir.

6.1 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Öntest, Sontest ve Kalıcılık Başarı Puanları ile İlgili Sonuç ve Tartışma

Araştırmada dijital sosyal bilgiler öykülerinin sosyal bilgiler dersinde kullanımının, “Gerçekleşen Düşler Başarı Testi” öntest, sontest ve kalıcılık testine ait puanlar açısından, öğrencilerin oluşturduğu gruplar arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Gerçekleşen Düşler Başarı Testi sonuçlarına göre, gruplarının puanları arasında; sontest, kalıcılık testi ve hem sontest ile öntest hem de kalıcılık testi ile öntest puanlarına göre deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Ayrıca grupların kendi içindeki öntest, sontest ve kalıcılık testi karşılaştırmasına göre, deney grubunun sontest ile kalıcılık ve öntesti arasında sontest lehine ve kalıcılık testi ile öntest arasında kalıcılık testi lehine anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur. Kontrol grubu için ise sontest ile kalıcılık ve öntest puanları arasında sontest lehine anlamlı bir fark olduğu ve öntest ile kalıcılık testi arasında anlamlı bir fark olduğu sonucuna varılmıştır.

Sosyal bilgiler dersinde araştırma sonucuna göre dijital öykülerin kullanılması öğrenci başarısına kısa ve uzun zamanda geleneksel öğretime kıyasla daha etkili olduğu görülmektedir. Soyut kavramları bolca barındıran sosyal bilgiler dersini daha somut hale getiren dijital öykülerin sosyal bilgiler dersinde kullanılması öğrenmeyi kolaylaştırmış, sosyal bilgiler ders içeriklerini daha eğlenceli daha anlaşılır ve daha kalıcı hale getirdiği görülmüştür. Görsel örnekler içermesinden dolayı ders içeriği somutlaştırılmış ve kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak uygulaması yapılan sosyal bilgiler dersinde kullanılan dijital öykülerin

kullanılması başarıyı arttırdığı ve başarı puanlarının deney grubundaki öğrencilerin daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur.

Dijital öykülemenin uygulandığı araştırmalarda (Banaszewski, 2005; Barrett, 2005; Tsou vd., 2006; Doğan, 2007; Smeda vd., 2010; Yüksel vd., 2011; Yang ve Wu, 2012; Hung vd., 2012; Demirer, 2013), dijital öykü kullanımı ve motivasyon, tutum, başarı, düşünme becerisi, yazma ve organizasyon becerisi, eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişkilere bakılmıştır. Araştırmaların ortak vurguladığı nokta dijital öykülerin başarıyı olumlu yönde arttırdığıdır. Sadık (2008), öğrencilerin konuları anlama düzeylerinin dijital öyküleme yöntemiyle artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Kahraman (2013), dijital öykülerin dersin işlenişine olumlu katkılar sağladığını belirtmiştir. Reinders (2011), dijital öykülemenin eğlenceli bir etkinlik olduğu belirtmiştir. Göçen (2014), dijital öykü kullanımının öğrencilerin akademik başarılarını arttırdığını araştırmasında ifade etmiştir.

Burmark (2004) görsellerle zenginleştirilmiş öğretim daha kolay ve daha uzun süre muhafaza etmeyi sağladığını belirtmektedir. Ünal (2018)'ın yaptığı araştırmada, sosyal bilgiler dersinde kullanılan dijital öykülerin başarı ve eleştirel düşünme üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma sonucunda deney grubu sonuçlarının kontrol grubuna göre yüksek çıktığı sonucuna ulaşmıştır. Diğer araştırmalar ve yapılan bu araştırmada da görüldüğü gibi teknolojinin kullanıldığı yeni bir tekniğin uygulanması öğrenci başarısını artırmada etkili olabilmektedir. Bu örneklerden sadece bir tanesidir. Bunun gibi birçok teknoloji barındıran yöntem ve tekniklerin kullanımı, dijital yerli diye isimlendirdiğimiz öğrencileri sosyal bilgiler dersine davet etmekte ve başarıyı artırmaktadır.

6.2 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Ölçülen Motivasyon Düzeylerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada dijital öykülerin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği öntest, sontest ve kalıcılık testine ait puanlar açısından, deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Çalışmada, Keller (1987) tarafından geliştirilen ARCS motivasyon anketinin Türkçe'ye uyarlanmış hali (Kutu & Sözbilir, 2011) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda dijital öykülerin öğrencilerin genel motivasyonları ve motivasyon

anketinin alt boyutlarına ilişkin (dikkat-uygunluk ve güven-tatmin) deney grubu için anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda dijital öykülerin materyal olarak kullanıldığı öğrenci grubunun, EBA’da yer alan videoların materyal olarak kullanıldığı öğrenci grubuna göre genel motivasyon ve alt boyutlar açısından daha motive edici olduğu söylenebilir.

Yapılan çalışmalar teknolojinin kullanıldığı öğrenme ortamlarının, öğrenci motivasyonunu ve başarısını artırmada etkili olduğunu göstermektedir (Çakır, Solak & Tan, 2016; Keller & Sang, 2001; Reisoğlu, Yılmaz, Çoban, Topu, Karkuş, & Göktaş, 2015; Di Serio, Ibáñez & Kloos 2013; Ersoy, Duman & Öncü, 2016). Yapılan çalışmalar motivasyonun öğrencilerin öğrenmelerine yardımcı olacak etkinliklere katılma olasılığını artırdığını ve böylece onların daha iyi performans elde ettiklerini ortaya koymaktadır. Böylece, öğrencilerin ilgisini çeken ve onlarla bütünleşen öğrenme yöntem ve stratejileri sayesinde öğrencilerin başarılarını ve konuya derinlemesine bağlanmalarını olumlu yönde etkilemektedir (Theall, 1999b).

Dijital öykücülüğün eğitimde kullanılması ile birlikte teknolojiyle bütünleşmiş yeni nesil öğrenciler ve geleneksel okul ortamı arasında bağ kurulması sağlanmıştır (Ohler, 2008). Bu durum onların derse ve okula olan motivasyonlarını da olumlu yönde etkilemektedir. Miller (2009), dijital öykü anlatımının, öğrenci motivasyonunu artırmanın yanı sıra birçok potansiyel öğrenim faydası sunduğunu ve ayrıca kişisel öykülerin anlatımında mükemmel bir strateji olduğunu dile getirmektedir. Bu bağlamda araştırma sonuçlarının literatürde dijital öykülerin motivasyonu arttırmasına yönelik çıkan sonuçlar ile paralellik gösterdiğini söylemek mümkündür.

6.3 Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Uygulama Öncesi ve Sonrası Ölçülen Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutumuyla İlgili Sonuç ve Tartışma

Araştırmada dijital sosyal bilgiler öykülerinin sosyal bilgiler dersinde kullanımının öğrencilerin tutumları üzerindeki etkilerini öntest, sontest ve kalıcılık testine ait puanlar açısından, deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Tutum ölçeği olarak Çalışkan’ın oluşturduğu Sosyal Bilgiler Dersi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Sosyal bilgiler dersine karşı öğrenci tutumlarında deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin uygulama öncesi ölçülen sosyal bilgiler

dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu durum deney ve kontrol grubunun birbirine denk olduğunu göstermektedir. Denk olan kontrol ve deney grubunun sosyal bilgiler dersini sıkıcı buldukları ve derse ilgilerinin düşük düzeyde olduğu saptanmıştır.

Çalışkan'ın oluşturduğu Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeğindeki maddelerin dokuzu birinci alt faktörde (8, 9, 10, 12, 13, 14, 20, 27 ve 30), onu ikinci alt faktörde (4, 5, 11, 16, 17, 19, 21, 23, 28 ve 29), onu üçüncü alt faktörde (1, 2, 3, 6, 7, 15, 24, 25, 26 ve 32) ve dördü dördüncü alt faktörde (18, 22, 31, 33) toplanmıştır. Birinci alt faktörde toplanan maddeler sosyal bilgiler dersinin önemine ilişkin tutumları yansıtmaktadır. İkinci alt faktörde toplanan maddeler sosyal bilgiler dersinin ilgi çekiciliğine, üçüncü alt faktörde toplanan maddeler sosyal bilgiler dersinin içeriğine ilişkin tutum ifadeleridir. Dördüncü alt faktörü ise sosyal bilgiler dersinde yapılan etkinlikler ile ilgili tutumları ifade etmektedir. Uygulama sonrası deney ve kontrol grubunun sınıftaki davranışları karşılaştırıldığında dersin önemi, dersin ilgi çekiciliği, dersin içeriği, sosyal bilgiler dersine yönelik tutum düzeyleri kontrol grubuna göre daha yüksek çıkmıştır. Derste yapılan etkinlikler boyutunda anlamlı bir fark bulunamamıştır ancak deney grubu lehine ortalamada artış gözle çarpılmaktadır. Bunun nedeni ise araştırmacının geleneksel eğitim modelini tamamen bırakıp kontrol grubunda da çağdaş eğitim anlayışına uygun 5E modelli program kapsamında dersleri işlemesidir.

Çalışmalar incelendiğinde dijital öykülemenin derse yönelik tutumlarını olumlu yönde arttırdığı görülmüştür (Ballast vd., 2008; Figg & McCartney, 2010; Hung vd., 2012; Paull, 2002; Salpeter, 2005; Yang & Wu, 2012; Yoon, 2013). Robin (2006) ve Yoon (2013) dijital öykülemenin derse yönelik öğrenci ilgilerini arttırdığını ifade etmektedir. Büyükcengiz (2017)'in dijital öykülemenin fen bilgisi dersine yönelik tutumlarını ölçtüğü araştırması, sosyal bilgiler dersine yönelik öğrenci tutumlarıyla ilgili elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir. Gakhar (2007) tarafından yapılan çalışma sonucunda, dijital öykülemeyi öğrenen öğretmenlerin de tutumlarının arttığı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, çağımızda neredeyse her alanda teknolojinin etkisi görülmekte ve hemen hemen her bireyin günlük yaşamlarında Web 2.0 araçlarının etkisi önemli

rol oynamaktadır. Web 2.0 araçları kullanılarak oluşturulan dijital öykülerin sosyal bilgiler dersinin öğretiminde etkili bir araç olarak kullanılabilceği söylenebilir. Ancak öğrencilerin Sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarının olumlu yönde değişmesi zaman alacağından yapılan uygulamayı uzun süre devam ettirilerek kullanılmasının gerekliliği düşünölmektedir. Dijital öykülemenin öğrencilerin aktif katılımını sağladığı ve öğrencilerin dijital öyküleme çalışmalarına daha çok ilgi gösterdikleri sonucuna varılmıştır.

7. ÖNERİLER

Günümüz çocukları bilgisayar, internet, cep telefonu, kamera ve dijital dünyanın diğer tüm ürünleri ile birlikte doğup büyümektedir. Klasik ders kitaplarının etkileşimli kitaplara dönüştüğü, haberleşmenin hatta sosyalleşmenin çoğunlukla dijital ortamlarda gerçekleştiği günümüzde eğitim ortamlarının bu teknolojilerden ayrı bırakılması düşünülemez. Ülkemizde Fatih Projesi ile başlayan eğitimdeki değişim, teknolojinin eğitime entegrasyonu sürecinin sağlanmasında önemli bir köprü görevindedir. Teknolojinin sınıf ortamına entegrasyonunun sağlanmasında dijital öykülerden yararlanılabilir. Dijital dünyanın, dijital yerlilerine eğitim ortamı yaratabilmek için dijital öykülerin, öğretmenlere yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmadan yola çıkarak bazı öneriler geliştirilmiştir.

1. Bu araştırma ile öğrencilerin dijital öyküleme süreci sonunda akademik başarılarının, derse karşı tutumlarının ve motivasyonlarının arttığı sonucuna varılmıştır. Öğretmenler ve öğrenciler için bir ders aracı olarak kullanılabilir olan dijital öyküleme çalışmaları farklı dersler için de uygulanabilir. Böylece eğitimde teknoloji kullanımının yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

2. Uygulama evresine geçilmeden önce dijital öykülemenin nasıl yapılacağı ile ilgili detaylı bilgiler verilirken, öğrencilerin dijital öykülemenin zor olduğuna dair ön yargılı oldukları gözlemlenmiştir. Öğrencilerin dijital öyküleme yöntemini kavradıktan sonra kendi öykülerini oluşturmaları için hevesli oldukları saptanmıştır. Ders saatlerinin bu uygulama süreci için yetersiz kaldığı göz önüne alınarak, okul bünyesinde dijital öykü atölyeleri açılıp öğrencilerin yaratıcılıklarını ortaya koyabilmeleri ve geliştirmeleri sağlanmalıdır.

3. Öğretmenlerin, dijital öyküleri öğrenme ortamlarında kullanabilmeleri ve eğitim yöntemlerinin güncel tutulması adına, yönetici ve eğitimcilere hizmet içi eğitim seminerleri verilerek kendilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.

4. Araştırmada eğitici tarafından oluşturulan dijital öyküler ile ders işlenmiş ve ünite sonunda öğrencilerden bireysel senaryo yazımı ve kendi dijital öyküleri oluşturmaları istenmiştir. Bu çalışmada bireysel oluşturulan dijital öyküleme, öğrencilerin yoğun ilgisi sonucu öykülerine aile bireylerinin fotoğraflarını da

ekledikleri gözlemlenmiştir. Yapılandırmacı eğitim kapsamında ayrıca grup halinde de dijital öyküler hazırlatılıp öğrencilerin sosyal becerileri ve iletişim becerileri geliştirilebilir.

5.Araştırmada öğrenciler tarafından oluşturulan dijital öyküler sosyal ağ aracılığıyla birbirleriyle paylaşılmıştır. Öğrenciler tarafından oluşturulan dijital öyküler, okulun dijital öykü atölyesi kapsamında oluşturulacak bir kütüphanede öğrencilerin ve eğitimcilerin ulaşabileceği bir öğretim materyaline dönüştürülebilir. Bu ortak ağa eğitimciler de kendi dijital öykülerini oluşturarak katkı sağlayabilir. Dijital nesil olarak görülen günümüzdeki öğrenciler bu yöntem ile yaratıcı öğretim materyallerini kendileri hazırlayıp öğrenmede kalıcılığı geliştirebileceklerdir. Atölyede arşivlenen dijital öykülerin de diğer branş öğretmenleri tarafından düzenlemeler yapılarak kendi branş derslerinde kullanımı sağlanabilir.

6. Derslerde dijital öykülemenin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için okul yönetimi tarafından, eğitimcilerle teknolojik ve pedagojik açıdan eğitim faaliyetlerinin yapılması sağlanabilir.

7.Dijital öyküleme sürecinde öğrencilerin karşılaştığı en büyük problem teknolojik ürün yetersizliğidir. Dijital öyküleme sürecinde yaratıcı ve istekli olan öğrenciler, ilgili kişiler tarafından teknolojik materyallerle desteklenerek bu problem çözülebilir.

8.Eğiticiler bu çalışma kapsamında oluşturulan 5E modeline göre hazırlanan ders planlarını ve dijital öyküleri, kendi ders özellikleri ve öğrenci ihtiyaçlarına göre düzenlemeler yaparak kullanabilir.

9. Araştırma İzmir ili sınırları içerisinde bir tek okulda yapılmıştır. Böyle bir çalışma başka okullarda ve ülkenin başka bölgelerinde de yapılmalıdır.

10. Araştırmacı tarafından yapılan literatür taraması sonucunda sosyal bilgiler öğretiminde dijital öyküleme ile ilgili deneysel araştırma yetersizliği ile karşılaşılmıştır. Alanyazındaki bu eksiklik, eğitim yöntemlerinin güncel tutulabilmesi adına sosyal bilgiler alanında dijital öyküleme yöntemiyle ilgili daha fazla araştırma yapılmasının gerekliliğini göstermektedir.

8. KAYNAKLAR

- Açıkgöz, K.Ü. (2003). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Akgül, N.G. (2006). *Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullandıkları Yöntemler ve Karşılaşılan Sorunlar (Niğde İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Akkoyulu, B. & Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar özyeterlik algıları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 1-10.
- Aksoy, H. (2003). *Eğitim kurumlarında teknoloji kullanımı ve etkilerine ilişkin bir çözümleme*. Eğitim Bilim Toplum, 1 (4): 4-23.
- Aktaş, Ş., Gündüz, O. (2001). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Alkan, C. (1997). *Eğitim Teknolojisi*. Ankara: Anı.
- Arslan, M. (2007). Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 40(1), 41-61.
- Arslan, M. (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arslan, P.Y. (2013). Eğitim amaçlı dijital öykünün hazırlanması ve kullanılması: TPAB temelli örnek bir fen bilgisi eğitim uygulaması. Yelken, T.Y., Tokmak, H.S., Özgelen, S., İncikabı, L. (Editör), *Fen ve matematik eğitiminde teknolojik pedagojik alan bilgisi temelli öğretim tasarımları*, 105-128, Anı Yayıncılık, Ankara.
- Ata, B. (2012). *Bilim, Teknoloji ve Sosyal Değişme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Ayküz, Y. (2009). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem Akademi
- Bakır, K. (2007). *John Dewey ve Demokratik Eğitim*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Baki, Y. (2015). *Dijital Öykülerin Altıncı Sınıf Öğrencilerin Yazma Sürecine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Ballast, K., Stephens, L., & Radcliffe, R. (2008). The Effects of Digital Storytelling on Sixth Grade Students' Writing and Their Attitudes About Writing. In K. McFerrin et al. (Eds.), *Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference 2008* (pp. 875-879). Chesapeake, VA: AACE.

- Banaszewski, T. M. (2002). Digital Storytelling Finds Its Place in the Classroom, *Multimedia schools*, 9 (1), 32-5.
- Banaszewski, T. M. (2005). *Digital Storytelling: Supporting Digital Literacy in Grades 4-12*. Yüksek Lisans Tezi, Georgia Institute of Technology.
- Banoğlu, K., Madenoğlu, C., Uysal, Ő. ve Dede, A. (2014). FATİH Projesine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi (Eskişehir İli Örneği). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 39-58.
- Barrett, H. (2005). *Researching and Evaluating Digital Storytelling as a Deep Learning Tool*.
<http://electronicportfolios.org/portfolios/SITESTorytelling2006.pdf> adresinden 10.10.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Barret, H. (2009). *How to Create Simple Digital Stories*.
<http://electronicportfolios.com/digistory/howto.html> adresinden 10.10.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Barth, J. L. (1991). *Elementary and Junior High/Middle School Social Studies Curriculum, Activities and Materials*. Third Edition. Lanham: University Pres of America.
- Bilgili, A.S. (2010). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Brown, B. A., Reveles, J. M. & Kelly, G. J. (2005). Scientific Literacy and Discursive Identity: A Theoretical Framework for Understanding Science Learning. *Science Education*, 89, 779–802.
- Brown, P.L. & Abell, S.K. (2007). *Examining the Learning Cycle*. Science and Children, January, 58-59.
- Bull, G. & Kajder, S. (2004). Digital Storytelling in the Language Arts Classroom. *Learning & Leading With Technology*, 32(4), 46-49.
- Burmark, L. (2004). Visual Presentations That Prompt, Flash & Transform. *Media and Methods*, 40(6), 4.
- Büyükcengiz, M. (2017). *Dijital Öyküleme Metodunun Ortaokul Öğrencilerinin Fen Bilimleri Dersi Akademik Başarı, Bilimsel Süreç Becerileri ve Derse Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Büyüköztürk, Ő. (2001). *Deneyisel Desenler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ő. (2006). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ő., Kılıç Çakmak, E., Karadeniz, Ő., Akgün, Ö.E., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Caprio, M.W. (1994). *Easing Into Constructivism*. Journal of College Science Teaching, 23 (4), 210- 212.
- Chung, S.K. (2007). Art Education Technology: Digital Storytelling. *Art Education*, 60(2), 17-22.
- Çiğerci, F. M. (2015). *İlkokul Dördüncü Sınıf Türkçe Dersinde Dinleme Becerilerinin Geliştirilmesinde Dijital Hikâyelerin Kullanılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Çakır, R., Solak, E., & Tan, S. S. (2016). Artırılmış gerçeklik teknolojisi ile İngilizce kelime öğretiminin öğrenci performansına etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(1).
- Çalışkan, H. (2009). Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Özel sayı, 17(4)*, 448–457.
- Demirel, Ö. (2006). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme* (9.Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirer, V. (2013). *İlköğretimde e-öyküleme Kullanımı ve Etkileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Di Serio, A., Ibáñez, M., & Kloos, C. (2013). Impact of an Augmented Reality System on Students' Motivation for a Visual Art Course, *Computers & Education*, 68, 586–596.
- Dogan, B. (2007). *Implementation of Digital Storytelling in the Classroom By Teachers Trained in A Digital Storytelling Workshop*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Houston.
- Dogan, B. & Robin, B. (2008). *Implementation of Digital Storytelling in the Classroom By Teachers Trained In A Digital Storytelling Workshop*. In Society for Information Technology & Teacher Education International Conference, 1, 902-907.
- Dogan, M., Oruncak, B. ve Günbayı, İ. (2003). *Ortaöğretimde Fizik Eğitimi*. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları.
- Doğanay, A. (2002). *Sosyal Bilgiler Öğretimi. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. (Editörler: C. Öztürk ve D. Dilek). Birinci Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık. 15-46.
- Döş, B. (2014). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı Dersinde Harmanlanmış Öğrenme Modelinin Uygulanabilirliğinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep.

- Dursun, Ö. Ö., Kuzu, A., Kurt, A. A., Güllüpinar, F., & Gültekin, M. (2013). Okul Yöneticilerinin FATİH Projesinin Pilot Uygulama Sürecine İlişkin Görüşleri. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 100- 113.
- Erkan, H. (1998), *Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme*. 4b, Türkiye İş Bankası Yay. No: 326. Bilim Dizisi, No: 8, Ankara.
- Ersoy, H., Duman, E. & Öncü, S. (2016). Artırılmış Gerçeklik ile Motivasyon ve Başarı: Deneysel Bir Çalışma. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 5(1).
- Ertürk, S. (1972). *Eğitim Program Geliştirme*, Yelkentepe Yayınları, Ankara.
- Ferdig, R.E. (2007). Teaching and Learning Literacy and Language Arts Online. In C. Cavanaugh & R. Blomeyer (Eds.), *What Works in K-12 online learning* (s. 49-66). Eugene, OR: *International Society for Technology in Education*.
- Figa, E. (2004). The Virtualization of Stories and Storytelling. *Storytelling Magazine*, 16(2), 34-36
- Figg, C. & McCartney, R. (2010). Impacting Academic Achievement With Student Learners Teaching Digital Storytelling to Others: The ATTTTCSE Digital Video Project. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 10(1), 38- 79.
- Frazel, M. (2010). *Digital Storytelling Guide for Educators*. Washington, DC: *International Society for Technology in Education*.
- Gakhar, S. (2007). The Influence of Digital Storytelling Experience On Pre-service Teacher Education Students' Attitudes and Intentions, *Masters Abstracts International*, 46(1).
- Gakhar, S., & Thompson, A. (2007). *Digital Storytelling: Engaging, communicating, and collaborating*. In R. Carlsen et al. (Eds.), *Proceedings of Society for 265 Information Technology & Teacher Education International Conference 2007* (pp. 607-612). Chesapeake, VA: AACE
- Garrety, C. M. (2008). *Digital Storytelling: An Emerging Tool for Student and Teacher Learning*. Ames. Unpublished Doctoral Dissertation. University of IA: Iowa State University.
- Genç, Z. (2010). *Web 2.0 Yeniliklerinin Eğitimde Kullanımı: Bir Facebook Eğitim Uygulama Örneği*. 10-XII. Akademik Bilişim Konferansı, Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Gordon, C. (2011). *Digital Storytelling in the Classroom: Three Case Studies (Doctoral dissertation)*. University of Arizona State.
- Göçen, G. (2014). *Dijital Öyküleme Yönteminin Öğrencilerin Akademik Başarı İle Öğrenme ve Ders Çalışma Stratejilerine Etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans

Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı, Muğla.

Gregori-Signes, C. (2008b). Integrating the Old and the New: Digital Storytelling in the EFL Language Classroom. *GRETA Journal*, 16(1), 43–49.

Gregori-Signes, C., & Pennock-Speck, B. (2012). Digital Storytelling As A Genre of Mediatized Self-representations: An Introduction. *Digital Education Review*, 22. <http://revistes.ub.edu/index.php/der/article/view/11291/pdf>

Haliloğlu Tatlı, Z. (2016). Dijital Öyküleme. A. İşman ve diğerleri (Ed.), *Eğitim Teknolojileri Okumaları* (ss.219-234). Ankara: TOJET.

Hess, M. E. (2014). A New Culture of Learning: Digital Storytelling and Faith Formation. *Dialog: A Journal of Theology*, 53(1):12-22. DOI: 10.1111/dial.12084.

Hiçcan, B. (2008). *5E Öğrenme Döngüsü Modeline Dayalı Öğretim Etkinliklerinin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Dersi Birinci Dereceden Bir Bilinmeyenli Denklemler Konusundaki Akademik Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Anabilim Dalı.

Hokkanen, S. L. (2011). *Improving Student Achievement, Interest and Confidence In Science Through the Implementation of the 5E Learning Cycle in the Middle Grades of An Urban School*. Yüksek Lisans Tezi, Montana State University, Bozeman, Montana.

Hung, C. M., Hwang, G. J., & Huang, I. (2012). A Project-based Digital Storytelling Approach for Improving Students' Learning Motivation, Problem-solving Competence and Learning Achievement. *Educational Technology & Society*, 15(4), 368-379.

İlter, İ. ve Ünal, Ç. (2014). Sosyal Bilgiler Öğretiminde 5e Öğrenme Döngüsü Modeline Dayalı Etkinliklerin Öğrenme Sürecine Etkisi: Bir Eylem Araştırması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181(181), 295-330.

İnan, S. (2014). *Sosyal Bilgiler Eğitimi: Nedir, Ne Zaman ve Neden-Tanımlar, Tarihi Kökleri ve Açıklamalar*. *Sosyal Bilgiler Eğitime Giriş*. Süleyman İnan (Ed). Ankara: Anı Yayıncılık.

İnceelli, A. (2005). Dijital Hikâye Anlatımının Bileşenleri. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(3), 132-142.

İşman, A. (2011). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Jakes, D.S. & Brennan, J. (2005). *Capturing Stories, Capturing Lives: An Introduction to Digital Storytelling*. http://www.jakesonline.org/dst_techforum.pdf

- Kahraman, Ö. (2007). *İlköğretim 7. Sınıf Fen Bilgisi Dersi Fizik Konularının Öğretilmesinde Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğrenci Tutum ve Başarısına Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Denizli.
- Kahraman, Ö. (2013). *Dijital Hikâyecilik Metoduyla Hazırlanan Öğretim Materyallerinin Öğrenme Döngüsü Giriş Aşamasında Kullanılmasının Fizik Dersi Başarısı ve Motivasyonu Düzeyine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Kanlı, U. (2007). *7E Modeli Merkezli Laboratuvar Yaklaşımı ile Doğrulama Laboratuvar Yaklaşımlarının Öğrencilerinin Bilimsel Süreç Becerilerinin Gelişimine ve Kavramsal Başarılarına Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Karakoyun, F. (2014). *Çevrimiçi Ortamda Oluşturulan Dijital Öyküleme Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Adayları ve İlköğretim Öğrencilerinin Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Keller, J. M. (1984). The Use of the ARCS Model of Motivation In Teacher Training. *Aspects of Educational Technology*, 17, 140-145.
- Keller, J. M. (1987). Development and Use of the ARCS Model of Instructional Design. *Journal of instructional development*, 10(3), 2-10.
- Keller, J. M. (2010). *The Arcs Model of Motivational Design*. In *Motivational Design for Learning and Performance* (43-74). Springer US.
- Keser, Ö.F. (2003). *Fizik Eğitime Yönelik Bütünleştirici Öğrenme Ortamı ve Tasarımı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kılıçoğlu, G. (2009). *Sosyal Bilgiler Programı ve Öğretmen Yeterlilikleri, Sosyal Bilgilerin Tanımı, Dünya ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi*. (Safran, M., Ed), Sosyal Bilgiler Öğretimi, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Kocacık, F. (2003). Bilgi Toplumu ve Türkiye. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27 (1), 1- 10.
- Kongar, E. (1985). *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*. 4. Basım. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Köken, N. (2002). Sosyal Bilgiler Kavramı Üzerine Bazı Düşünceler. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 235-246.

- Kulla-Abbott, T. M. (2006). *Developing Literacy Practices Through Digital Storytelling*. Doktora Tezi, University of Missouri. St. Louis.
- Kurt, A., Günüç, S. & Ersoy, M. (2013). Dijitalleşmede Son Durum: Dijital Yerli, Dijital Göçmen ve Dijital Göçebe. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 46(1), 1–22.
- Kurudayıoğlu, M., & Bal, M. (2014). Ana Dili Eğitiminde Dijital Hikâye Anlatımlarının Kullanımı. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 74-95.
- Kutu, H., & Sözbilir, M. (2011). Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketinin Türkçeye Uyarlanması: Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(1).
- Lambert, J. (2003). *Digital Storytelling Cookbook and Traveling Companion*. (Version 4.0). Digital Diner Press, Berkeley, CA.
- Lasica, J.D. (2010). *Digital Storytelling: A Tutorial in 10n Easy Steps* <https://www.techsoup.org/error404?requestUrl=http://www.techsoup.org/Pages/page10096.aspx>
- Lawson, A.E. Abraham, M. & Renner, J. (1989). *A Theory of Instruction: Using the Learning Cycle to Teach Science Concepts and Thinking Skills*. Kansas State University, Manhattan: National Association for Research in Science Teaching.
- Lawson, A.(1995). *Science Teaching and the Development of Thinking*. Wadsworth Publishing Company, United States of America, Belmont, California.
- Lo, L. (2009). Sampling. R. Kitchin & N. Thrift (Eds.) *International Encyclopedia of Human Geography in* (s. 1-10). Amsterdam, Elsevier.
- McLellan, H. (2006). Digital Storytelling in Higher Education. *Journal of Computing in Higher Education*, 19(1), 65-79.
- Meadows, D. (2003). Digital Storytelling: Research-based Practice in New Media. *Visual Communication*, 2(2), 189-193.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2015). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2017). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.

- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2018). İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Memişoğlu, S.P. (2009). Sınıf Ortamında Öğrenme-Öğretme Sürecinin Yönetimi. Mustafa Çelikten (Editör). *Yapılandırmacı Yaklaşımına Göre Sınıf Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık, 3-26.
- Miller, E. A. (2009). *Digital Storytelling*. University of Iowa.
- Miller, E.A. (2000). *Digital Storytelling*. (Unpublished Master's Thesis). University of Northem Iowa.
- Morgan, H. (2014). Using Digital Story Projects to Help Students Improve in Reading and Writing. *Reading Improvement*, 51(1), 20-26.
- Morra, S. (2013). *8 Steps to Great Digital Storytelling*. Retrieved from:
<https://samanthamorra.com/2013/06/05/edudemic-article-on-digital-storytelling/>
- Morris W. (1981). *The American Heritage Dictionary*. Houghton Mifflin Company.
- NCSS (1993 January; February). *The Social Studies Professional*. Washington DC: National Council for the Social Studies.
- Ocak, G., Çınar, İ. (2010). Eğitime Bakış. *Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırma Dergisi*, 16, 56-60.
- Ohler, J. (2008). *Digital Storytelling in the Classroom: New Media Pathways to Literacy, Learning and Creativity*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Özer, M. (2016). *Dijital Hikâye Anlatımının Kelime Öğrenme ve Akılda Tutmadaki Rolü: Harran Üniversitesi'nde Bir Durum Çalışması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi, Mersin.
- Öztürk, C. (2012). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Pala, Aynur (2006). *Eğitimin Temel Kavramları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Yayınları.
- Paull, C. N. (2002). Self-perceptions and Social Connections: *Empowerment Through Digital Storytelling in Adult Education*. Dissertation Abstracts International (UMI No. 3063630).
- Perkins, D. N. (1999). The Many Faces of Constructivism. *Educational Leadership*, Nov., 6-11. /nov99/vol57/num03/The-Many-Faces-of-Canstructivism.aspx. Veritabanından alınmıştır.

- Polat, S. ve Baş, G. (2012). 5E Yapılandırıcı Öğrenme Modelinin Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Erişi Düzeyine Etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 3(2), s.069-092.
- Prensky, M. (2001a). *Digital Natives, Digital Immigrants*. From On the Horizon (MCB University Press, 9 (5), October.
- Prensky, M. (2001b). *Do They Really Think Differently?*. Published in On the Horizon (NCB University Press, 9 (6), December.
- Reinders, H. (2011). *Digital Storytelling in the Foreign Language Classroom*. ELTWO Journal, 3, 1-9. Retrieved from <http://blog.nus.edu.sg/eltwo/2011/04/12/digitalstorytelling-in-the-foreign-language-classroom-2/>
- Reiser, R.A., & Salsberry, D.F. (1991). Instructional Technology and Public Education in the United States: The Next Decade. In G.J. Anglin (Ed.) *Instructional Technology* (s. 227-235). Englewood, CO: Libraries Unlimited.
- Reisoglu, I., Yılmaz, R., Çoban, M., Topu, F. B., Karkus, T., & Göktas, Y. (2015). Üç Boyutlu Sanal Dünyalardaki Tasarım Öğelerinin Motivasyon Boyutları Açısından İncelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi (Pegem Journal of Education and Instruction)*, 5(3), 257.
- Resmi Gazete. (2003). Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Tarih: 27.08.2015, (s. 25212).
- Robin, B. (2006). *The Educational Uses of Digital Storytelling*. In C. Crawford vd. (Ed.). *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2006*, 709-716. Chesapeake, VA: AACE.
- Robin, B. (2007). *The Convergence of Digital Storytelling and Popular Culture in Graduate Education*. In R. Carlsen vd. (Ed.). *Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference 2007* (643-650). Chesapeake, VA: AACE.
- Robin, B. (2008). Digital Storytelling: A Powerful Technology Tool for the 21st Century Classroom. *Theory into Practice*, 47(3), 220-228.
- Røkenes, F. M. (2016). Digital Storytelling in Teacher Education: A Meaningful Way of Integrating ICT in ESL Teaching. *Acta Didactica Norge*, 10 (2), 311-328.
- Sadik, A. (2008). Digital Storytelling: A Meaningful Technology-integrated Approach for Engaged Student Learning. *Educational Technology Research and Development*, 56(4), 487-506.
- Safran, M. (1993). *Tarih Öğretiminin Eğitsel Amaçları*. Ankara: Beletten. Türk Tarih Kurumu Yayınları Cilt: LVII s. 220, s. 827-842.

- Salpeter, J. (2005). *Telling Tales with Technology: Digital Storytelling Is a New Twist on the Ancient Art of the Oral Narrative*. *Technology & Learning*, 25(7), 18.
- Saygın, Ö., Atılboz, N. G., & Salman, S. (2006). Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımının Biyoloji Dersi Konularını Öğrenme Başarısı Üzerine Etkisi: Canlılığın Temel Birimi Hücre. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (26), 1, 51-64.
- Sever, T. (2014). *An Investigation Into the Impact of Digital Storytelling on the Motivation Level of Students*. Master of Academic Thesis. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Sidney, N. M., Rosemary, R., Bramwell, F. G., Solnosky, A. & Lilly, F. (2004). *Friendship and choosing groupmates: preferences for teacher-selected, Student-Selected Grouping In High School Science Classes*. *Journal Of Instructional Psychology*, 32-20.
- Smeda, N., Dakich, E., & Sharda, N. (2010). Developing a Framework for Advancing e-learning Through Digital Storytelling, in IADIS International Conference Elearning 2010, Ed. Miguel Baptista Nunes and Maggie McPherson. IADIS International Conference, e-Learning 2010 Freiburg, Germany, 26-29 July 2010, 169-176.
- Smeda, N. (2014). *Creating Constructivist Learning Environments With Digital Storytelling* (Doctoral Dissertation, Victoria University, Australia). Retrieved from <http://vuir.vu.edu.au/25833/1/Najat%20Smeda.pdf>
- Sümbül, A.M. (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Konya: Çizgi kitabevi.
- Şentürk, C. (2010). Yapılandırmacı Yaklaşım ve 5E Öğrenme Döngüsü Modeli. *Eğitim Bir Sen*, 6(17), 58-62.
- Şimşek, B. (2010). Dijital Okur-yazarlık. *Aylık Bilişim Kültürü Dergisi*, 126, 37-41.
- Şimşek, H. (1997). *Paradigma Savaşları - Kaostaki Türkiye*. İstanbul: Sistem Yayınları.
- Tamizyürek, K. (2003). *Fen Öğretimi ve Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Tekeli, Hasan. (1994), *Bilgi Çağı*, İstanbul: Simavi Yayınları.
- Theall, M. (1999). *Motivation From Within: Encouraging Faculty and Students to Excel*. *New Directions for Teaching and Learning*, N. 78. San Francisco: Jossey-Bass.
- Toki, E. I. ve Pange, J. (2014). *Ict use in early childhood education: Storytelling*. *Bridges / Tiltai*, 66(1), 183-192.

- Tolisano, S. (2008). Videoconferencing With Elementary School Students. *Langwitches: The Magic of Learning through Technology*.
- Trowbridge, L., Bynee, R., & Powell, J.C. (2000). *Models for Effective Science Teaching. Teaching Secondary School Science Strategies for Developing Scientific Literacy*. Chapter 15. New Jersey, Columbus, Ohio.
- Tsou, W., Wang, W., & Tzeng, Y. (2006). *Applying A Multimedia Storytelling Website in Foreign Language Learning*. *Computers & Education*, 47, 17–28.
- Tunç, Ö. A., Karadağ, E. (2013). Postmodernden Oluşturmacılığa Dijital Öyküleme. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 310-315.
- Turgut, F. ve Diğerleri. (1997). *İlköğretim Fen Öğretimi*, Ankara: YÖK/ DB Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları.
- Turgut, M. F. (1983). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Saydam Matbaacılık.
- Twigg, C. A (1994). *The Changing Definition of Learning*. *Edocom Review*. 29. (4).
- Ulum, E. (2017). *Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Fen Bilimleri Konularında Dijital Öykü Hazırlama Deneyimleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Ünal, B. (2018). *Dijital Öykülerle Desteklenmiş Sosyal Bilgiler Dersinin Öğrencilerin Başarısı, Kontrol Odağı ve Eleştirel Düşünme Becerileri Üzerindeki Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Rize.
- Varış, F. (1991). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Wilder, M., Shuttleworth,, P. (2005). Cell Inquiry: A 5E Learning Cycle Lesson. *Science Activities*. Winter, vol: 41, No:4,37-43.
- Xu, Y., Park, H. & Baek, Y. (2011). A New Approach Toward Digital Storytelling: An Activity Focused on Writing Selfefficacy in a Virtual Learning Environment. *Educational Technology & Society*, 14(4), 181-191.
- Yang, Y. T. C., & Wu, W. C. I. (2012). Digital Storytelling for Enhancing Student Academic Achievement, Critical Thinking, and Learning Motivation: A Year-long Experimental Study. *Computers & Education*, 59 (2), 339-352.
- Yaşar, Ş., Gültekin, M. (2002). Uzaktan Eğitimde Kullanılan Ders Kitaplarının Yapısalcı Öğrenmeyi Gerçekleştirecek Biçimde Düzenlenmesi. Uluslararası Katılımlı Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumuna Sunulan Bildiri.
- Yılmaz, Y., Üstündağ, M.T., Güneş, E. (2017). Öğretim Materyali Olarak Dijital Hikâye Geliştirme Aşamalarının ve Araçlarının İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.

- Yoon, T. (2013). Are You Digitized? Ways to Provide Motivation for ELLs Using Digital Storytelling. *International Journal of Research Studies in Educational Technology*, 2(1), 25-34.
- Yu, C., & Bastin, M. (2010). Hedonic Shopping Value and Impulse Buying Behavior in Transitional Economies: A Symbiosis in the Mainland China Marketplace. *Journal of Brand Management*, 18(2), 105-114.
- Yurdakul, B. (2005). *Eğitimde Yeni Yöntemler: Yapılandırmacılık*. Ankara: PegemA Yayınları.
- Yüksel, P. (2011). *Using Digital Storytelling in Early Childhood Education: A Phenomenological Study of Teachers' Experiences*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, P., Robin, B. R. & McNeil, S. (2011). Educational Uses of Digital Storytelling Around the World, Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference, 07 Mar, Chesapeake, VA: AACE, Vol 2011, No 1: 1264-1271.

9.EKLER

1)UYGULAMA İZİN BELGELERİ

2)UYGULANAN ÖLÇME ARAÇLARI

Sosyal Bilgiler Gerçekleşen Düşler Başarı Testi

Motivasyon Anketi

Tutum Ölçeği

3)DENEY GRUBUNDAKİ DERSLERİN UYGULAMA PLANLARI VE ETKİNLİKLERİ

4) ÖĞRENCİLER TARAFINDAN OLUŞTURULAN DİJİTAL HİKÂYELER

5) DENEY GRUBU UYGULAMA FOTOĞRAFLARI

EK 1- UYGULAMA İZİN BELGELERİ

Ek 1a- Sosyal Bilgiler Tutum Ölçeği Uygulama İzni

Re:

21.12.2016

İzin

Kimden: Tuğba Demir <tugbaturan@outlook.com>

Kime: Hüseyin Çalışkan <caliskan06@gmail.com>

Merhabalar Tuğba Hocam,

Öncelikli olarak hocalarımıza saygı ve selamlarımızı iletmenizi rica ediyorum. Ölçeğimi kullanacak olmanızdan memnuniyet duyacağımı bildirmek isterim. Ölçeğin makalesini ve ölçek formatındaki halini ekte sizlere sunuyorum.

Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum.

Selam ve saygılarımla...

---

18 Aralık 2016 16:11 tarihinde Tuğba Turan <tugbaturan@outlook.com> yazdı:

Hüseyin Hocam merhaba. Balıkesir Üniversitesi Yüksek Lisans öğrencisiyim. Danışmanım Burcu Sezginsoy Şeker. Tez konum; Sosyal bilgiler öğretmenliğinde 5. Sınıf dijital öykü kullanımının motivasyon, tutum, ve başarıya etkilerini inceleyeceğim.

Bayram Tay Hocamla iletişime geçtim. Sizi önerdi. İnternette araştırdım ancak tutum ölçeğinize ulaşamıyorum.

Tutum ölçeğine ulaşmam ve tezimde kullanmam için izniniz var mıdır Hüseyin Hocam?

İzmir'den saygılarımla.

Ek 1b- Sosyal Bilgiler Motivasyon Ölçeği Uygulama İzni

Re: Ölçek kullanım izni

Tarih: 04.12.2016

Kimden: Tuğba Demir <tugbaturan@outlook.com>

Kime: Mustafa Sözbilir <sozbilir@atauni.edu.tr>

Merhaba Tuğba Turan,
Ölçeği kullanabilirsiniz.
Başarılar dilerim.
Selamlarımla
M SÖZBİLİR

From: Tugba Turan [mailto:tugbaturan@outlook.com]
Sent: Saturday, December 3, 2016 1:16 PM
To: sozbilir@atauni.edu.tr
Subject: Tuğba Turan

Mustafa Hocam merhaba. Balıkesir Üniversitesi Yüksek Lisans öğrencisiyim. Danışmanım Burcu Sezginsoy Şeker. Bu yıl tezimi yazacağım. Sosyal bilgiler öğretmenliğinde dijital öykü kullanımının motivasyon, tutum ve başarıya etkilerini inceleyeceğim.

Çalışmanızdaki motivasyon anket örneğini izniniz olursa tezimde kullanmak istiyorum.

İzmir'den saygılarımla.

Ek 1c- İzmir Valiliği İzin Belgesi

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı :12018877-604.01.02-E.2183172

20.02.2017

Konu : Araştırma İzni

Sn: Tuğba TURAN
1409 Sk. No:37 Erikent Sitesi Ata Apt.
Kat:6 Daire 27 Bucaköy/ İZMİR

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 07/03/2012 tarihli ve B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı yazısı (Genelge 2012/13)
b)09/02/2017 tarihli dilekçeniz
c) 20/02/2017 tarihli ve 2133190 sayılı Valilik Onayı.

Müdürlüğümüz Buca İlçesine bağlı Makbule Süleyman Alkan Ortaokulunda uygulama isteğiniz "Dijital Öykülerin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Motivasyon, Tutum ve Başarılarına Etkisi" konulu tez çalışmanız ilgi (c) Valilik Onayı ile uygun görülmüştür.

Araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde Araştırmanın Teslimine İlişkin Taahhütname Tutanağı doldurulup, araştırmanın CD'ye aktarılması sağlanarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinize ve gereğini rica ederim.

Mehmet Fatih VARGELOĞLU
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

Ek:

- 1- Valilik Onayı (1 sayfa)
- 2- Araştırma Değerlendirme Formu,
Anket Formları (11 sayfa)
- 3- Taahhüt Formu (1 sayfa)

Fevzi Paşa Mh.452.Sk.No:15Strateji Geliştirme Hizmetleri 1 Bölümü Konak/İZMİR
Elektronik Ağ: izmir.meb.gov.tr
e-posta: strateji35_1@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: N.GÜR
Tel: (0232) 280 36 31

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 0c66-3a1f-3a0b-8ae6-8f47 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 1d- Uygulamanın Bittiğine Dair Okul Müdürü İmzası

T.C.
BUCA KAYMAKAMLIĞI
Makbule-Süleyman Alkan Ortaokulu Müdürlüğü

Sayı : 24605655-355.02-E.6399125
Konu : Tuğba TURAN

05.05.2017

İLGİLİ MAKAMA

Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 201412521003 nolu yüksek lisans öğrencisi Tuğba TURAN okulumuzda 27 Mart 2017 tarihinde başlamış olduğu Dijital öykülerin İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin motivasyon, tutum ve başarılarına etkisi konulu tez uygulamasını 05.05.2017 tarihinde başarıyla bitirmiştir.

Gereğini ve Bilgilerinizi arz ederim.

Bertan ÇETİN
Okul Müdürü

Güvenli Elektronik
İmzalı
Aslı İle Aynıdır

Adres: Vali Rahmi Bey Mah. 135 sokak No:32 Buca/LZMİR
Elektronik Ağ: msa@meb.k12.tr
e-posta: 715762@meb.k12.tr

Ayrıntılı bilgi için : İmren KURT
Tel: 0232-426 54 54
Faks: 0232- 452 79 99

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 7c43-8020-3c77-8c8d-f596 kodu ile teyit edilebilir.

EK - 2 UYGULANAN ÖLÇME ARAÇLARI

Ek 2a- Sosyal Bilgiler Gerçekleşen Düşler Başarı Testi

5. Sınıf 5. Ünite Gerçekleşen Düşler Ünitesi
Başarı Testi

Ad / Soy ad :

Sınıf / Şube :

1.) Samuel Mors tarafından telgrafın bulunması haberleşmeyi nasıl etkilemiştir?

- A) Hızlı, rahat ve konforlu ulaşımın yolu açılmıştır.
- B) İnsanlar uzak yerlerle çok daha hızlı ve kolay iletişim kurmuşlardır.
- C) Az elektrik enerjisi harcayan tasarruflu ampulün bulunmasını sağladı.
- D) Hava ulaşımında önemli bir adım atılmıştır.

2.) Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, başarı için en gerçek yol gösterici ilimdir, fendir. İlim ve fennin dışında yol gösterici aramak gaflettir, cahilliktir, doğrudan sapmaktır."

Atatürk'ün bu sözüyle anlatılmak istenenin dışında kalan hangisidir?

- A) İlim ve fen, en gerçek yol göstericidir.
- B) Başarılı olmak için ilim ve fen alanındaki gelişmeleri takip etmeliyiz.
- C) Ancak cahil insanlar ilim ve fen dışında yol gösterici ararlar.
- D) İlim ve fen dışında yol göstericiler aramalıyız.

3.) Bilim ve teknolojiyle ilgili düzeyine uygun dergileri okumanın yararlarından biri değildir?

- A) Erken yaşta bir çok gerekmeyen bilgileri öğretir
- B) Bilimdeki son gelişmeleri ve yenilikleri insanlara tanıtır.
- C) Çocukların bilim ve teknolojiyi sevmelerini sağlar.
- D) Eğlenceli ve düşündürülen etkinliklere bilimi anlaşılır kılar.

4.) Yukarıdaki karikatür ile anlatılmak istenen ne olabilir?

- A) Köpeklerin postacılara saldırdığı
- B) Hayvanların zeki olduğu
- C) Teknolojinin geliştiği
- D) Bilgi edinmede internetin önemi

5.) Ağaçtan düşen elmadan esinlenerek " Çekim Yasası " nı bulan bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marie Curie
- B) Edison
- C) Albert Einstein
- D) Newton

6.) Dünyada her şey için; medeniyet için, hayat için, başarı için en hakiki mürşit ilimdir; fendir. Atatürk bu sözüyle aşağıdakilerden hangisinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Bilimin yol göstericiliğinin
- B) Milli kültürün
- C) Ekonomik başarının
- D) Sanat faaliyetlerinin

7.) "Teknolojinin gelişmesiyle birlikte hayatımızı kolaylaştıran birçok alet üretilip kullanılmaya başlanmıştır. Ancak bazıları çevreye ve insana zarar vermektedir."

Çevreye ve insana zarar veren teknolojik ürünler nasıl kullanılırsa yararlı hale getirilir?

- A) Çok kullanılırsa
- B) Yanlış kullanılırsa
- C) Bilinçli kullanılırsa
- D) Kişilerin isteğine bırakılırsa

8.) (1) Buluşlar ve teknolojik gelişmeler, insanların yaşamlarını geliştirir ve zorlaştırır. (2) Bazı buluşlar, zaman içinde insanların ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalabilir. (3) Böyle durumlarda önceden icat edilmiş ürünler günümüz teknolojisiyle geliştirilir. (4) Günlük yaşamımızda kullandığımız buluşların ve teknolojik araçların olumsuz yönleri de vardır.

Yukarıdaki paragrafı anlamlı bir bilgi haline getirebilmek için hangi düzenlemeler yapılabilir?

- A) 1. Bilgide "zorlaştırır" yerine "kolaylaştırır" yazılmalıdır.
- B) 2. Bilgide "yetersiz kalabilir" yerine "yeterlidir" yazılmalıdır.
- C) 3. Bilgide "geliştirilir" yerine "geliştirmek mümkün değildir" yazılmalıdır.
- D) 4. Bilgide "olumsuz yönleri de vardır" yerine "olumsuz yönleri yoktur" yazılmalıdır.

9.) Atatürk'ün, "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir." Sözüünü aşağıdakilerden hangisi en iyi açıklar?

- A) Atatürk'ün bilim insanı olduğunu
- B) Atatürk'ün bilime önem verdiğini
- C) Atatürk'ün yeniliklerini bilim sayesinde yapıldığını
- D) Okullarda fen derslerinin okutulması gerektiğini

10.) Nobel fizik ve kimya ödülünü alan ilk kadın bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Marie Curie
- B) Albert Einstein
- C) Sabiha Gökçen
- D) Mary Anderson

11.) Buluşlar ve teknolojik gelişmelerle ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Buluşlar, teknolojik gelişmeleri hızlandırır.
- B) Teknoloji, insanların yaşamlarını kolaylaştırır.
- C) Teknolojik gelişmeler ve buluşlar arasında bağ yoktur.
- D) Bazı teknolojik gelişmeler, doğal çevreyi olumsuz etkiler.

12.)

- 1. Farklı kaynaklardan ödev konumuyla ilgili bilgileri topladım.
- 2. Ödevimle ilgili araştıracağım konuyu belirledim
- 3. Ödevimde kullandığım kaynakları da yazdım.
- 4. Bulduğum bilgileri düzenleyerek ödevimi hazırladım.

Yukarıda bir öğrencinin hazırladığı ödevle ilgili araştırma süreci karışık bir şekilde verilmiştir. Bu uygulamanın doğru olması için nasıl bir yönergesi olmalıdır?

- A) 2-1-4-3
- B) 1-2-3-4
- C) 4-3-1-2
- D) 3-1-4-2

13.) I. Yeni bir buluş ortaya koyan, icat yapan kişilere ..... denir. II. Var olan ancak bilinmeyen bir şeyi bulan, ortaya çıkaran kişiler ..... olarak adlandırılır. III. Doğa ve onun işleyişi hakkında araştırmalar yapan, bu konuyla ilgili sorulara yanıt arayan kişilere ..... adı verilir.

Bu cümlelerdeki noktalı yerlere hangi seçeneklerdeki yazılmalıdır?

- A) I. Mucit, II. kâşif, III. bilim insanı
- B) I. Mucit, II. teknoloji, III. bilim insanı
- C) I. Bilim insanı, II. keşif, III. Mucit
- D) I. Bilim insanı, II. kâşif, III. Mucit

14.) Atatürk önderliğinde bilim insanları yetiştirmek amacıyla Cumhuriyet Dönemi'nde yurt dışına öğrenciler gönderilmiştir. Atatürk'ün bu uygulamasıyla aşağıdakilerden hangisi amaçlanmıştır?

- A) Dünyadaki bilimsel gelişmelerin öğrenilerek eğitim kurumlarımıza aktarılması
- B) Batı kültürünün öğrenilmesi
- C) Öğrencilerin yeni yerler görmesi ve bilinçlenmesi
- D) Ülkeler arası ticaretin geliştirilmesi

15.) İhtiyacımız olan herhangi bir bilgiyi aşağıdaki kaynakların hangisinden elde edemeyiz?

- A) Gazetelerin bilim köşeleri
- B) Konuyla ilgili TV programları
- C) Mizah dergileri
- D) Konuyla ilgili kitaplar

16.) Buluşun tanımı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Yeni bir buluş ortaya koyan, icat eden kimsedir.
- B) Bir şeyin ilk kez ortaya koyulması, icat edilmesidir.
- C) İnsanlar için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran büyük olaylardır.
- D) Var olan ancak bilinmeyen bir şeyi bulan, ortaya çıkaran, keşfeden kimsedir.

17.) Aşağıdakilerden hangisi teknolojik ürünlerin yaşamımıza olumsuz etkilerindendir?

- A) Trafik yoğunluğu yaşamak
- B) Otomobil ile yolculuk yapmak
- C) Elektronik posta yolu ile haberleşmek
- D) internetten alışveriş yapmak

18.)

- I. Ülkenin kalkınmasını sağlamak
- II. Türkiye'yi çağdaş ülkeler konumuna yükseltmek
- III. Türkiye'nin modernleşmesini sağlamak

Hangileri Atatürk'ün bilim ve teknolojiye verdiği önemin nedenleri arasında gösterilebilir?

- A) I ve II
- B) I ve III
- C) II ve III
- D) I, II ve III

Ek 2b- Tutum Ölçeği

Sevgili Öğrenciler,

Bu çalışma sosyal dersine yönelik tutumlarınızı belirlemek amacıyla yapılmaktadır. Elde edilecek veriler yalnızca bilimsel bir araştırmada kullanılacağından, isim belirtmenize gerek yoktur. Mümkünse soruları boş bırakmayınız ve her madde için tek bir yanıt veriniz.

Katkınızdan dolayı teşekkür ederim.

Aşağıda verilen soruları cevaplandırınız ya da size uygun olanı X işareti ile işaretleyiniz.

1. Devam ettiğiniz sınıf: ( ) 4. Sınıf ( ) 5. Sınıf ( ) 6. Sınıf ( ) 7. Sınıf ( ) 8. Sınıf

2. Cinsiyetiniz: ( ) Kız ( ) Erkek

3. Bir önceki dönemde sosyal bilgiler dersindeki karne notunuz:

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Sosyal bilgiler dersi konuları beni düşünmeye yönlendiriyor.	5	4	3	2	1
2. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiğim bilgileri günlük yaşamda kullanmaktan hoşlanıyorum.	5	4	3	2	1
3. Sosyal bilgiler dersinde işlenen konular zor olduğu için dersi anlamakta zorlanıyorum.	5	4	3	2	1
4. Sosyal bilgiler ders konuları ilgimi çekmiyor.	5	4	3	2	1
5. Sosyal bilgiler dersinde merak ettiğim konuları öğreniyorum.	5	4	3	2	1
6. Sosyal bilgiler dersinde konuların yoğunluğunun azaltılmasını istiyorum.	5	4	3	2	1
7. Sosyal bilgiler dersinde tarih konularını öğrenmek çok hoşuma gidiyor.	5	4	3	2	1
8. Sosyal bilgiler dersinin çevre bilinci kazanmamda etkili olduğuna inanıyorum.	5	4	3	2	1
9. Sosyal bilgiler dersinin çok zevkli geçtiğini düşünüyorum.	5	4	3	2	1
10. Sosyal bilgiler dersinin günlük yaşamda kullandığımız bilgileri öğrettiğini düşünüyorum.	5	4	3	2	1
11. Sosyal bilgiler dersi benim en çok sevdiğim derstir.	5	4	3	2	1
12. Sosyal bilgiler dersi konularının herkes tarafından öğrenilmesine gerek olmadığını düşünüyorum.	5	4	3	2	1
13. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerimin gerçek yaşama ilişkin bilgilerimi artırdığını düşünüyorum.	5	4	3	2	1
14. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerimin beni sosyal yaşama hazırladığını düşünüyorum.	5	4	3	2	1
15. Sosyal bilgiler dersi konularının arkadaşlarımla tartışmak için uygun olduğunu düşünüyorum.	5	4	3	2	1
16. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiğim bilgilerin geleceğime yön vereceğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
17. Sosyal bilgiler dersindeki bazı konular bana çok sıkıcı geliyor.	5	4	3	2	1
18. Sosyal bilgiler dersinde tarihleri ezberlemekte çok zorlanıyorum.	5	4	3	2	1
19. Sosyal bilgiler ders saatlerinin azaltılması gerektiğini düşünüyorum.	5	4	3	2	1
20. Sosyal bilgiler dersinde kullandığım yazılı kaynakların araştırma becerimi geliştirdiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
21. Sosyal bilgiler dersinde kendimi çok huzursuz hissediyorum.	5	4	3	2	1
22. Sosyal bilgiler dersindeki konuları öğrenirken çok eğleniyorum.	5	4	3	2	1
23. Sosyal bilgiler dersinde sınıftaki en başarılı öğrencilerden biri olduğuma inanıyorum.	5	4	3	2	1
24. Sosyal bilgiler dersi bende güzel duygular uyandırıyor.	5	4	3	2	1
25. Sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerimin kendime olan güven duygumu artırdığını düşünüyorum.	5	4	3	2	1
26. Sosyal bilgiler ile ilgili kitap, dergi, ansiklopedi, İnternet vb. yayınları okumayı seviyorum.	5	4	3	2	1
27. Sosyal bilgiler dersinde okumak, yazmak ve anlatmak hoşuma gitmeyen çalışmalardır.	5	4	3	2	1
28. Sosyal bilgiler dersi konularının hayata bakışım üzerinde etkili olduğunu düşünüyorum.	5	4	3	2	1
29. Sosyal bilgiler dersinde öğrenilen bilgilerin herkesin ihtiyacı olan bilgileri içerdiğini düşünüyorum.	5	4	3	2	1
30. Sosyal bilgiler dersinde zamanın çok çabuk geçtiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
31. Sosyal bilgiler dersi konularının zorluğu nedeniyle en fazla korktuğum derstir.	5	4	3	2	1
32. Sosyal bilgiler dersi olmasa öğrenciliğin daha zevkli olacağına inanıyorum.	5	4	3	2	1
33. Sosyal bilgiler dersi konularının çok cansık ve zor olduğunu düşünüyorum.	5	4	3	2	1

Ek 2c- Motivasyon Ölçeği

Ek. Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi Öğretim Materyalleri Motivasyon Anketi (ÖMMA)

Sevgili öğrenciler,

Bu anket derslerde kullanılan öğretim materyallerinin derse karşı olan motivasyonu nasıl etkilediğini ölçmeyi hedefleyen 2' maddeden oluşmuştur. Anketi cevaplarken, lütfen her bir ifadenin, karşısında yer alan **Tamamen Katılıyorum** (5), **Çok Katılıyorum** (4), **Orta Derecede Katılıyorum** (3), **Az Katılıyorum** (2), **Hiç Katılmıyorum** (1) seçeneklerinden size en uygun olanını işaretleyiniz. Unutmayınız ki bu bir sınav değildir ve sonuçta sizlere derslerinizi etkileyebilecek herhangi bir puan ya da no verilmeyecektir. Bu sebeple sizden soruları içtenlikle ve samimi bir şekilde cevaplamanız beklenmektedir. *Olmasını istediğiniz ya da başkalarının sizden duymayı istediği cevabı vermeyiniz.* Lütfen hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız. İlginiz ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Uyarı: Bu ankette kullanılan "derste kullanılan materyaller" ifadesi ders içinde ve dışında öğrenciler tarafından kullanılan önerilen kitap, makale, sunu, web sayfası vb. her türlü derse yardımcı kaynakları ifade etmektedir.

		Tamamen Katılıyorum	Çok Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Az Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	İçeriğini ilk öğrendiğimde, bu derste dikkatimi çeken ilginç bazı şeylerin olduğunu gördüm.	5	4	3	2	1
2	Dersin işleniş şekli ve derste kullanılan materyaller dikkat çekiciydi.	5	4	3	2	1
3	Derste kullanılan materyallerde yeterli bilgi yoktu.	5	4	3	2	1
4	Derste kullanılan materyallerde bilgilerin işleniş şekli dikkat çekiciydi.	5	4	3	2	1
5	Bu derste dikkat çekici şeyler vardı.	5	4	3	2	1
6	Derste bazı dikkat çekici yeni bilgiler öğrendim.	5	4	3	2	1
7	Alıştırmaların, materyallerin, sunumların çeşitliliği dikkatimi derse vermeme yardımcı oldu.	5	4	3	2	1
8	Derste kullanılan materyallerde işlenen konunun önemini gösteren hikâyeler, resimler ve örnekler vardı.	5	4	3	2	1
9	Derste kullanılan materyaller benim için uygundu.	5	4	3	2	1
10	Derste öğrendiğimiz bilgilerin nasıl uygulamaya yansıtılabileceğine dair açıklama ve örnekler vardı.	5	4	3	2	1
11	Derste kullanılan materyallerin gerek içeriği gerek sunumu konularının öğrenilmeye değer olduğu izlenimini uyandırıyor.	5	4	3	2	1
12	Dersi anlamak beklediğimden daha zor oldu.	5	4	3	2	1
13	İçeriğini ilk incelediğimde, bu ders kapsamında neler öğreneceğimi anladım.	5	4	3	2	1
14	Derste kullanılan materyallerde çok fazla bilgi verildiğinden nelerin önemli olduğunu ayırt edemedim.	5	4	3	2	1
15	Verilen ödevleri yaptıkça konuları öğrenebileceğime dair kendime güvenim arttı.	5	4	3	2	1
16	Dersteki alıştırmalar ve uygulamalar oldukça zordu.	5	4	3	2	1
17	Ders konularını çalıştıktan sonra, bu dersten geçebileceğime dair güvenim arttı.	5	4	3	2	1
18	Ders kapsamındaki konuların birçoğunu tam olarak anlayamadım.	5	4	3	2	1
19	Derste konu diziliminin iyi olması dersi öğrenebileceğime dair güvenimi artırdı.	5	4	3	2	1
20	Dersteki uygulamaları/alıştırmaları tamamlamak bende başarı hissi uyandırdı.	5	4	3	2	1
21	Dersten zevk aldığım için, derste konular hakkında daha çok şey öğrenmek istiyorum.	5	4	3	2	1
22	Derse zevk alarak çalıştım.	5	4	3	2	1
23	Ödev sonrasında dönütler ve derste diğer yorumlar emeğimin karşılığını aldığım hissini verdi.	5	4	3	2	1
24	Dersi başarıyla tamamlamaktan mutluluk duydum.	5	4	3	2	1

EK - 3 DENEY GRUBUNDAKİ DERSLERİN UYGULAMA PLANLARI VE DİJİTAL ÖYKÜLER

Ek- 3a Deney Grubu Derslerin Uygulama Planları ve Dijital Öyküler

DERS PLANI 1

BÖLÜM 1

Dersin Adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 5. Sınıf

Ünite Adı / No: Gerçekleşen Düşer / 5. Ünite

Konu: Buluşlar Dünyamızı Değiştiriyor

Önerilen Süre: 40 + 40 dakika

BÖLÜM 2

Öğrenci Kazanımları: Buluşlarla teknolojik gelişmeleri ilişkilendirir.

Bilimsel Süreç Basamakları: Bilimsel çalışmalara olumlu bakar. Bilimsel çalışmaları yapanlara saygı duyar.

Ünite Kavramları ve Sembolleri: Teknolojik gelişmeler, buluşlar, haberleşme, kâşifler.

Öğrenme-Öğretmen Yöntem ve Teknikleri: Sunuş, buluş, anlatım, tartışma, soru-cevap.

Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar: Projeksiyon, dijital öykü, resimler, etkinlik malzemeleri.

BÖLÜM 3

Giriş: Öğretmen sınıfa girdikten sonra selam verir ve zamanlarını nasıl geçirdiklerini sorar. “Etkinlik 1 Ateşin Serüveni Dijital Öykü” izlettirilerek öğrencilerin dikkati derse çekilir. Dijital öykü yarıda durdurularak “Size göre ateşin bulunuşu hayatımızı nasıl etkilemiştir? Kendi hayatınızdan örnek verebilir misiniz?” Soruları yöneltilerek

beyin fırtınası yaptırılır ve öğrencilerin fikirleri alınır. Beyin fırtınası yaptırdıktan sonra Dijital öyküye devam edilir.

Keşfetme: “Etkinlik 2 İletişim Dijital Öykü” izlettirilir. Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra “Sizce şimdiye kadar yapılan en önemli buluş nedir? Bu buluşun hayattaki önemi ve yeri nedir?” Sorusu, öğretmen tarafından oluşturulan altı ayrı gruba yöneltilir. Fikirlerini savunmaları istenir. Her grubun fikirleri alındıktan sonra grupların sözcüleri yazmış oldukları fikirlerini tahtada okurlar.

Açıklama: Öğrencilere buluş, mucit, kâşif tanımlarının ne olduğu sorulur. Grup sözcüleri yazmış oldukları tanımları okuyarak sorulara cevap verir. Grupların tanımları alındıktan sonra öğretmen doğru tanımları yapar. Bu sayede kavram yanlışları ortaya çıkarılmış olur.

Buluş (İcat): Herhangi bir şeyi ilk kez ortaya koymaya denir. Örneğin ampulün bulunması.

Mucit: İcat eden kişiye denir. Yeni bir buluş ortaya koyan kişidir. Örneğin ampülü bulan kişi Edison.

Kâşif: Olan ancak bilinmeyen şeyi bulan, ortaya çıkaran, keşfeden kimsedir. Örneğin ateşin bulunması.

Bilim İnsanı: Evrene ilişkin olgulara ve değişkenlere yönelik bilimsel veri elde etme yöntemlerini kullanarak sistematik bir şekilde bilgi elde etmeye çalışan kişidir. Mucitlerin buluşları ve bu buluşları daha iyi seviyelere taşıyan bilim insanlarının tüm bu araştırma ve geliştirme çabaları insanlığı bir adım daha ileriye taşımaktır. Her yapılan buluş bir sonraki buluşa kapı açmaktadır ve bir birinden ayrılmaz bir zincirin halkaları gibi bütünlük halinde ilerlemektedir. Öğretmen gerekli açıklamaları yaptıktan sonra bazı önemli notların alınmasını sağlar.

Derinleştirme: Öğrencilerin “Buluşlar Dünyamızı Değiştiriyor” konusunda öğrendikleri kavramlar doğrultusunda yaşadıkları bir olayla ilgili “Etkinlik 3 afiş hazırlama ve slogan yazma” etkinliği gerçekleştirmeleri istenir. Afiş ve slogan örnekleri gösterilerek bilmeyen öğrenciler bilgilendirilir. Öğrencinin işlenen konuya ne derecede hâkim olduğunu gözlemlenir. Öğrencinin pasif olmaması ve önceki bilgilerini kullanması sağlanır.

Değerlendirme: Öğrencilerin değerlendirilmesi amacıyla “Etkinlik 4 Zarfın içinde ne var?” yaptırılır.

Bir Sonraki Derse Hazırlık: 6 farklı renkte (beyaz, kırmızı, sarı, siyah, yeşil, mavi) resim kâğıt, 6 adet A4 kâğıdı.

ÖĞRENME ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Etkinlik 1: Ateşin Serüveni Dijital Öykü

Melek ve anneanesi akşam sekizde şöminenin başında buluşmak için sabahtan sözleşmişlerdi. Melek ödevlerini bitirmiş, otuz sayfa hikâye kitabını okumuş, resim yapmış ve dağılan odasını toplamıştı. Anneanesi ile buluşmaya hazırды. Eşyalarını aldı ve alt kata indi. Anneanesi şömineyi yakmakla uğraşıyordu, hemen ona yardım etti.

Anneanesi: Şimdi birde üstüne çay koyar demlemeye bırakırız.

Melek: Bende mısır patlatırım. Anne anneciğim ateş olmasaydı nasıl ısınır ne yerdik.

Anneanesi: Evet tatlım hayatımızın her alanında kullanıyoruz. İnsanlık tarihinin en önemli buluşlarından bir tanesi. Eskiden insanlar kendilerini dış tehlikelerden korumak için kullanıyordu ateşi. Sonraları meşale denen bez bağlı sopaları yakarak aydınlanmaya başladılar. Meşale yerini muma bıraktı, mum gaz lambasına ve şuan aydınlanmak için ampülü kullanıyoruz. Teknolojik gelişmeler sayesinde az elektrik harcayan tasarruflu ampuller var artık.

Melek: Anneanne tek bir buluş hayatımızın her alanına yayılabiliyor ve hayatımızı kolaylaştırıyor. Daha çok araştırma yapmalı, daha çok sorgulamalıyım. Öğrenmem gereken çok şey var ve senle ne zaman sohbet etsem yepyeni bilgiler öğreniyorum. Anne anneciğim iyi ki varsın.

Etkinlik 2: İletişim Dijital Öykü

Melek Anneannesinin cep telefonunu kullanamamasını bir türlü anlayamıyordu. Ona defalarca nasıl aranacağını öğretmişti oysa. Bu durum onu üzüyordu, Anneannesinin yanına gidip

Melek: Anne anneciğim kaç sefer öğreteme rağmen niçin telefonu kullanmayı öğrenemiyorsun?

Anneanne: Güzel torunum ben doğduğumda teknoloji bu kadar ilerlememişti. Yani ben bunları öğrenerek büyüdüm. Şimdide yaşım ilerlediği için kullanmakta zorluk çekiyorum. Bizim zamanımızda telefon yoktu. Çok eski zamanlarda da insanlar

dumanla, güvercinle, yüksek ses çıkaran çalgılarla haberleşiyormuş. Biz uzak birine haber göndermek istediğimizde telgraf kullanıyorduk Melek.

Melek: Anneanne telgraf Samuel Morse tarafından bulundu. Bunu biliyor musun?

Anneanne: Ah Melek ‘çiğim ne güzel bir bilgi öğrettin bana. Bunu bilmiyordum ama Graham Bell tarafından telefonun bulunduğunu biliyorum. Tabi yanlış hatırlamıyorsam.

Melek: Güzel anneannem çok iyi hatırlıyorsun Graham Bell’in telefonu bulmasıyla çok uzaktaki sevdiklerimize kısa zamanda ulaşabiliyoruz. Ülkeler hatta kıtalar arası haberleşme bu sayede çok kolaylaştı.

Anneanne: Baksana küçücük telefonun ne marifetleri var. Akıllı torunum.

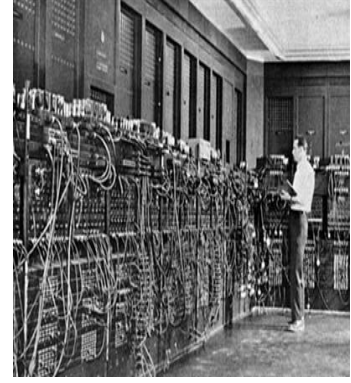
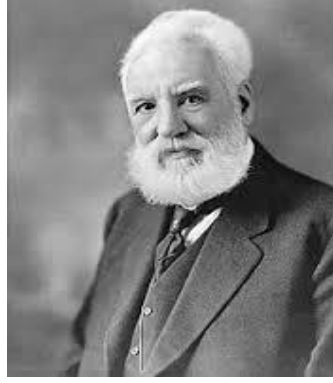
Melek: Teknoloji geliştikçe boyutlarda küçülüyor anneanne. Eskiden bilgisayar bir oda büyüklüğündeymiş şimdi ise elimizde taşıyabiliyoruz. Teknoloji insan hayatını nasılda kolaylaştırıyor.

Melek anneanesiyle sohbet etmekten, gezmekten, onunla vakit geçirmekten çok hoşlanıyordu. Anneannesine saygı gösteriyor, bilmediklerini anlatıyor ve onu hiç kırmıyordu.

Melek: Anne anneciğim birlikte yürüyüş yapmaya çıkalım mı?

Anneanne: Bu benim için harika bir teklif.

Etkinlik 3: Ulaşım Dijital Öykü

Meleğin en büyük hayali uçak kullanmak bir pilot olmaktı. Bu hayalini sır gibi saklıyordu. Birilerine söylerse sanki hayali gerçekleşmeyecek diye düşünüyordu. Ancak pilot olmak için ne yapması gerektiğini bilmiyordu. Annesine danışmaya karar verdi. Annesi her konuda onu dinliyor, destek veriyordu. Annesi yardımcı olacaktı buna emindi.

Melek: Anneciğim sana bir şey danışmak istiyorum.

Anne: Seni dinliyorum Melek.

Melek: Anne ben uçak kullanmak istiyorum yani pilot olmak istiyorum bunun için ne yapmam gerekiyor?

Anne: Mmmm Melek' çiğim ne güzel bir alana yönelmek istiyorsun. Sana tabi ki de destek olacağım. Ama bundan önce biraz araştırma yapmanı istiyorum. Senden, uçak teknolojisine gelene kadar hangi ulaşım araçları kullanılmış, teknoloji havada uçan bir alet yapabilecek kadar nasıl gelişmiş? Bunlar hakkında bilgi edindikten sonra tekrar konuşalım.

Melek şaşırmişti bu kadar ayrıntıya ne gerek vardı. Ama annesi dediğine göre muhakkak önemliydi bu teknolojik gelişim. Melek internetten, dergilerden, kitaplardan araştırmaya başladı. Öğrenmek güzel şeydi. Okurken hiç sıkılmıyordu.

Uçak ulaşım araçlarından en gelişmişlerinden biriydi. İnsanlar ilk zamanlarda kol gücüyle ilerleyen kayık ve sallarla ulaşımını sağlıyorlardı. Pusula ve rüzgar gücünü keşfeden insanlar daha dayanıklı yelkenli gemilere yönelmişler. İngiltere de kullanılan ilk buharlı trenler sayesinde büyük miktarda yük ve yolcu taşımacılığı yapılır hale gelmiş. İnsanların ihtiyaçları arttıkça ve teknoloji geliştikçe tabii buharlı trenler yerini hızlı trenlere bırakmış. Teknolojinin sunduğu otomobillerde insanların bireysel ulaşım araçları olmuş. Ve benim mesleğimin öncüsü Hezarfen Ahmet Çelebi kanat takarak gökyüzünde uçabilmeyi ilk başaran kişiymiş.

Wright(Rayt) Kardeşlerin yaptıkları uçakla uçmalarından sonra uçak teknolojisi hızla gelişmiş. Bir yerden bir yere gitme süresi kısalmış. İnsanlar kıtalar arası yolculuğu kısa bir süre içinde gerçekleştirebilir duruma gelmiş.

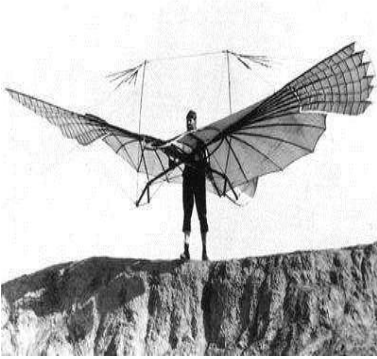
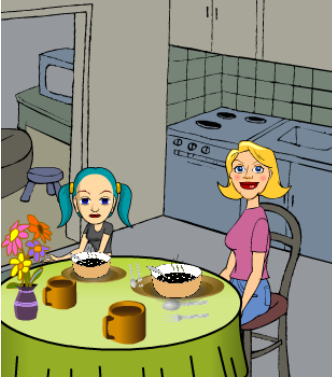
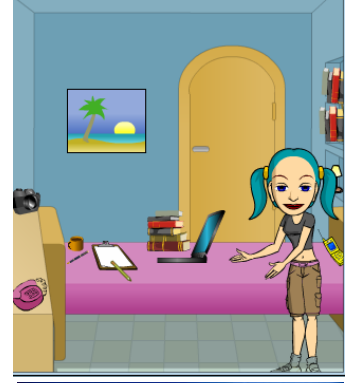
Dış ses: Melek annesinin yanına gider ve öğrendiklerini heyecanla anlatır.

Anne: Melek bu kadar detaylı araştırman beni mutlu etti. Hafta sonu Kapadokya'ya gidip balona binmeye ne dersin. Bir adım daha atmış oluruz mesleğine.

Dış ses: Melek hoptaya zıplaya sevinir.

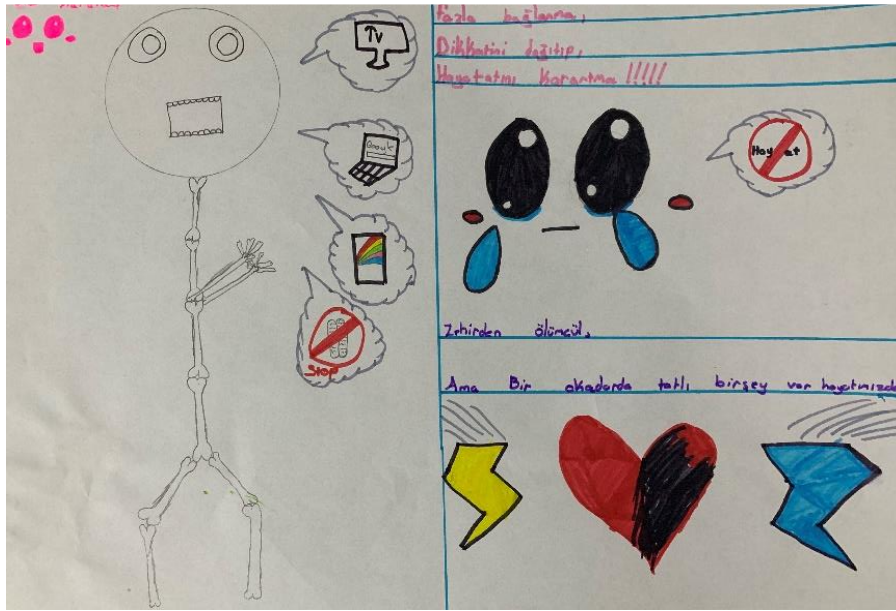
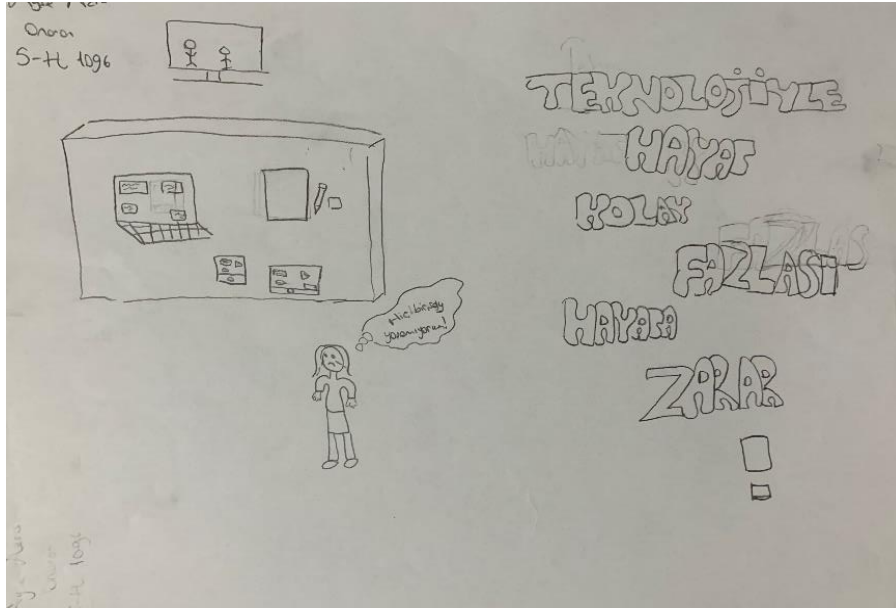
Anne: Bu arada balonu ulaşım aracı olarak ilk kez Montgolfier (Mongolfie) kardeşler kullandı. Buda benim minik bir bilgim olsun sana.

Melek: Anneciğim seni çok seviyorum.

Etkinlik 4: Etkinlik 3 Afiş Hazırlama ve Slogan Yazma

Öğrencilerden, işlenen konu kapsamında öğrendikleri kavramlar doğrultusunda yaşadıkları bir olayla ilgili afiş hazırlamaları ve slogan yazmaları istenir.

Etkinlik 5: Zarfın İçinde Ne Var?

Etkinlikte, öğrencilerin kazanımlarının derinleştirmeleri amaçlanmaktadır. Zarfların içine derste öğrenilen kavramlarla ilgili resimler ve sorular konulur. Zarflar dağıtıldıktan sonra zarfın içindeki resimlerde bulunan sorular için her gruptan cevap alınır ve etkinlik sonlandırılır.

- 1.Buluş (icat) nedir?
- 2.Mucit nedir?
- 3.Kâşif nedir?
- 4.Geçmişten günümüze insanlar aydınlanmak için neleri kullanmışlardır?
- 5.Görseldeki icadı kim bulmuştur?
- 6.Görseldeki icadı kim bulmuştur?
- 7.Görselde ki icadı kim bulmuştur?
- 8.Görseldeki icadı kim bulmuştur?
- 9.Buharlı gemiler ilk kez hangi ülkede kullanılmıştır? İlk kez kullanan niçin o ülke olmuştur?
10. Gökyüzünde uçmayı başaran ilk kişi kimdir?
- 11.Balonu ulaşım aracı olarak ilk kim kullandı?
- 12.Yaptıkları uçakla uçmalarından sonra uçak teknolojisi hızla geliştiren kimdir?
13. Günümüzüm ulaşım teknolojisinin ulaştığı son nokta nedir? Tartışınız.

BÖLÜM 4

Dersin Diğer Derslerle İlişkisi: Türkçe, Resim.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar: Ders planını, bütün etkinlikler tek derse sıkıştırılmadan daha verimli bir sonuç alabilmek için 80 dakika olarak düzenlenmiştir.

DERS PLANI 2

BÖLÜM 1

Dersin Adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 5. Sınıf

Ünite Adı / No: Gerçekleşen Düşer / 5. Ünite

Konu: Teknoloji ve İnsan Hayatı

Önerilen Süre: 40 + 40 dakika

BÖLÜM 2

Öğrenci Kazanımları: Buluşların ve teknolojik ürünlerin toplum hayatımıza etkilerini tartışır.

Bilimsel Süreç Basamakları: Bilimsel araştırmalara ve çalışmalarını yapan insanlara saygı duyar.

Ünite Kavramları ve Sembolleri: Teknolojik araçlar, teknolojik gelişmeler

Öğrenme-Öğretmen Yöntem ve Teknikleri: Sunuş, buluş, anlatım, tartışma, soru-cevap, rol yapma

Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar: Projeksiyon, dijital öykü, resimler.

BÖLÜM 3

Giriş: Öğretmen sınıfa girdikten sonra selam verir ve zamanlarını nasıl geçirdiklerini sorar. “Teknolojik araçların insan hayatına nasıl bir etkisi vardır?” sorusu sorularak öğrencilerin dikkati derse çekilir ve beyin fırtınası yaptırılarak öğrencilerin fikirleri alınır. Öğretmen “Etkinlik 1 İnsan Hayatı ve Teknoloji Dijital Öykü” izletir.

Keşfetme: Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra sınıf öğretmen tarafından 6 gruba ayrılır. 6 şapkalı düşünme yöntemi ile grupların şu soruyu cevaplamaları beklenir. “Ulaşımında otomobilin, uçağın; iletişimde cep telefonunun, televizyonun, internetin; evde teknolojik ürünlerin kullanılması toplum hayatını nasıl

etkilemektedir?” sorusunu sorarak grupların fikirlerini savunmalarını ister. Her grubun savunduğu görüşler yazılı olarak öğretmene verilmesi istenir.

Açıklama: Teknolojik araçlar insan hayatını olumlu yönde etkilediği gibi yanlış kullanımlar sonucu olumsuzda etkilemektedir. Teknolojik araçlar insan hayatını kolaylaştıran, kısa sürede birçok işi aynı anda insan gücü kullanmadan yapılmasına olanak sağlayan ve en önemlisi zamanın büyük çoğunluğu insanların sosyal yaşantısı içerisinde değerlendirmesine olanak sağlamaktadır. Gerektiği gibi kullanılmayan teknolojik araçlar insan sağlığı başta olmak üzere, zamanı, bilgiyi, gelişimi tehdit altında tutmaktadır. Bu durumda şu sonuca varmak doğru olacaktır. Doğru kullanıldığı takdirde teknolojik araçlar insan hayatını olumlu yönde etkilemektedir. Örneğin ulaşımda kullanılan otomobil, trafik kurallarına uymadan kullanılırsa toplum hayatını olumsuz yönde etkileyecektir. Diğer bir örnek ise iletişimde kullanılan cep telefonları gereğinden fazla ve amaçsızca kullanılırsa bireyi sosyal yönden zayıflatacak, zamanı verimsiz kullanmaya yol açacaktır. Öğretmen gerekli açıklamaları yaptıktan sonra bazı önemli notların alınmasını sağlar.

Derinleştirme: Öğrencilerin “Teknoloji ve İnsan Hayatı” konusunda öğrendikleri kavramlar doğrultusunda dijital öykü senaryosu hazırlamaları istenir. Başarılı olan senaryo öğretmen tarafından dijital öyküye dönüştürülüp bir sonraki derste izlettirilir. Öğrenci aktif olması için ve önceki bilgilerini, yaşantılarını kullanması sağlanır.

Değerlendirme: Öğrenilenleri değerlendirme amacıyla konu ile ilgili “Teknoloji insan hayatının neresinde? İnsanlar teknolojiden uzak durabilir mi?” sorusuna yönelik kısa bir metin yazmaları istenir.

Bir Sonraki Derse Hazırlık: 6 adet A4 kâğıt, bilim insanı rolü yaparken kullanabilecekleri birkaç eşya.

BÖLÜM 4

Dersin Diğer Derslerle İlişkisi: Gazete ve dergi okur ve kültürel özellikler arasında bağ kurulur.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar: Ders planını, bütün etkinlikler tek derse sıkıştırılmadan daha faydalı bir sonuç alabilmek için 40+40 dakika olarak düzenledik.

ÖĞRENME ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Etkinlik 1: Teknoloji ve İnsan Hayatı Dijital Öykü

Annem ve anneannem anne kız olmalarına rağmen çok farklı karakterdeler. Annem iş yaparken yorulduğundan yakınınca anneannem ona kızıyor. Ama neden kızdığına bir türlü anlam veremiyorum.

Melek: Anne anneciğim niçin anneme kızılıyorsun. İşten geliyor, temizlik yapıyor, bulaşık yıkıyor yoruluyor haliyle.

Anneanne: Ah Melek biz çamaşırları elimizde leğende yıkardık saatlerce uğraşırdık. Elimizde sıkır, iplere asar, kömürlü ütülle ütülerdik. Şimdinin insanı çamaşır makinesine atıyor kendi kendine çamaşırlar yıkıyor. Buharlı ütüsüyle kısa sürede ütölemek mi yoruyor anneni. Hem artık bulaşıkta yıkamaz oldu. Atıyor bulaşık makinesine hop onlarda tertemiz. Ah biz neler çekmişiz. Bir misafir gelirdi. Onlarca tabak bardak yıka dur.

Melek: Bunları duyunca bizim işimiz minik bir düğmeye basmak. İnsanlar zamanlarını sosyal alanlarda değerlendiriyor. Bu güzel bir şey. Teknoloji bize zaman kazandırıyor anneanne.

Anneanne: Tabi ki Melek' çiğim zamanı kendin için harcamak güzel bir şey. Benim kızdığım nokta, teknoloji insanlara bu kadar rahatlık sağlarken insanların hala yakınmaları.

Melek: Şimdi seni daha iyi anlıyorum anneanne.

Anneanne: Eskiden bu eşyaların hiçbiri yoktu. Her işimizi beden gücüyle yapıyorduk. Buzdolabı bile yoktu. Yiyecekleri yazın kurutur kışa hazırlık yapardık. Elektrik bile yoktu o zamanlar. Sokaklar kapkaranlık ıssızdı. Gaz lambalarıyla aydınlanır, derslerimizi o az ışıkta çalışırdık. Sen çok şanslısın Melek' çiğim.

Melek: Anneanne ne kadar zor zamanlar geçirmişsiniz elektriksiz hayat durur adeta. Her şey elektrikle çalışır durumda.

Anneanne: Geçmiş ve günüz arasında o kadar fark var ki.

Melek: Evet anneanne bu fark teknolojik gelişmeler sayesinde olumlu yönde ilerliyor. Hayat bu sayede daha kolaylaşıyor.

Etkinlik 2: 6 Şapkalı Düşünme Yöntemi Etkinliği

Öğretmen tarafından sınıf 6 gruba ayrılır. 6 şapkalı düşünme tekniği ile grupların “Ulaşımında otomobilin, uçağın; iletişimde cep telefonunun, televizyonun, internetin; evde teknolojik ürünlerin kullanılması toplum hayatını nasıl etkilemektedir?” sorusunu yanıtlayarak fikirlerini savunmaları ister.

PENİZ YILDIZI

6 ŞAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİ

Ulaşım otomobilin, uçağın; iletişimde cep telefonunun, televizyonun, internetin; evde teknolojik ürünlerin kullanılması toplum hayatını nasıl etkilemektedir?

- ✓ **BEYAZ ŞAPKA:** Bilgi verir, yorum yapmaz, tarafsız ve objektiftir. Ulaşımı hem iyi yönde hem kötü yönde insan hayatını etkiler. Kötü yönde insanları kaygıya sokarken iyi yönde ulaşımı daha hızlı yapmasını sağlar. Cep telefonlarının yararları ve zararları vardır. Zorunlu olduğu alanlarda iletişim alanlarında hem de toplum hayatında Eski teknolojilerden insan hayatını memnundur. Memnundur. Memnundur. Memnundur.
- ✓ **KIRMIZI ŞAPKA:** Konu hakkında duygularını, hislerini belirtir. Teknolojinin çok hızlı gelişmesi beni çok şaşırttı. Her konuda yararlı olması beni mutlu ediyor. Bazı konularda zararları beni üzüyor.
- ✓ **SIYAH ŞAPKA:** Zayıf noktalar, eleştirir, Hangi problemlere yol açabilir, karamsar. Bağımlılık yapar. Hastalıklara yol açar. İnsanlar sosyalleşmek yerine telefonla bağımlı olurlar.
- ✓ **SARI ŞAPKA:** İyimserdir, faydalarından bahseder, artı yönleri nelerdir. Ulaşım daha kolaylaşır. Götürme istediğimi yere daha hızlı getirir. Hayat daha kolaydır. İletişim sayesinde hayatım kolaylaşır.
- ✓ **YEŞİL ŞAPKA:** Yaratıcı, yeni fikirler üretir. Bir işi başka şekilde yapabile. Ulaşım daha çok hava alanlarında ve değişik alanlarda yone hayatımızı kolaylaştırır. İletişim alanlarında insanları kötü etkiler.
- ✓ **MAVİ ŞAPKA:** Organize eder. Son karara bağlar. Beyaz şapka, kırmızı şapka, sarı şapka, yeşil şapka, siyah şapka doğuyu söylemiştir ve onlara tamamen katılıyorum.

PAMUK SEKER

6 ŞAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİ

Ulaşım otomobilin, uçağın; iletişimde cep telefonunun, televizyonun, internetin; evde teknolojik ürünlerin kullanılması toplum hayatını nasıl etkilemektedir?

- ✓ **BEYAZ ŞAPKA:** Bilgi verir, yorum yapmaz, tarafsız ve objektiftir. Teknolojinin iyi ve kötü yönleri vardır. İnsanlar her konuda teknolojiyi kullanmaktadır. İnsanlar teknolojiyi kullanmaktadır.
- ✓ **KIRMIZI ŞAPKA:** Konu hakkında duygularını, hislerini belirtir. Teknolojinin çok hızlı gelişmesi beni çok şaşırttı. Her konuda yararlı olması beni mutlu ediyor. Bazı konularda zararları beni üzüyor.
- ✓ **SIYAH ŞAPKA:** Zayıf noktalar, eleştirir, Hangi problemlere yol açabilir, karamsar. Teknoloji insanlara bağımlılık yapar ve hastalıklara yol açıyor. Bu nedenle teknolojiyi yeterli kullanılmıyor.
- ✓ **SARI ŞAPKA:** İyimserdir, faydalarından bahseder, artı yönleri nelerdir. Her konuda bize bilgi verir. Hayatımızı kolaylaştırır. En mutlu anlarımızı herkele paylaşabiliriz.
- ✓ **YEŞİL ŞAPKA:** Yaratıcı, yeni fikirler üretir. Bir işi başka şekilde yapabile. İnsanlar için uzaya gitmek daha kolay olabilir. Böylece daha çok insan uzay marallarını görebilir ve böylece bilim daha çok gelişebilir.
- ✓ **MAVİ ŞAPKA:** Organize eder. Son karara bağlar. Teknoloji hem zararlı hem yararlı olmak üzere 2ye ayrılır. Zararlı yönleri insanların yararlılığını kısıtlar, bağımlılık yapar. İyi yönde ise hayatımızı kolaylaştırır ve bize daha çok zaman kazandırır.

6 ŞAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİ

Ulaşım otomobilin, uçağın; iletişimde cep telefonunun, televizyonun, internetin; evde teknolojik ürünlerin kullanılması toplum hayatını nasıl etkilemektedir?

- ✓ **BEYAZ ŞAPKA:** Bilgi verir, yorum yapmaz, tarafsız ve objektiftir. Teknoloji çok yararlıdır gibi zararları da vardır. Özellikle hayatımızı kolaylaştırır. Ulaşım otomobilin ve cep telefonunun kullanılması hayatımızı kolaylaştırır. Özellikle ilke olarak Wright keşfiyle uçuşu, teknolojik olarak radyasyon gibi bir şeyi bilmeden yaşamamız mümkün değildir.
- ✓ **KIRMIZI ŞAPKA:** Konu hakkında duygularını, hislerini belirtir. Ulaşım otomobilinin ve cep telefonunun hayatımızı çok mutlu ediyoruz. Fakat insanlara zarar vermesi beni üzüyor.
- ✓ **SIYAH ŞAPKA:** Zayıf noktalar, eleştirir, Hangi problemlere yol açabilir, karamsar. Teknoloji radyasyon yayıyor, sosyal medyada insanlara kötü etkiler yapıyor. Bence teknoloji çok gereksiz ve saçma.
- ✓ **SARI ŞAPKA:** İyimserdir, faydalarından bahseder, artı yönleri nelerdir. Teknoloji çok iyi bir şey. İnsanları bilgiye kolay ulaşmalarını ve akrabalarını görüp mutlu olmalarını beni çok duygulandırıyor. Teknoloji hayatımızı kolaylaştırıyor. İnsanları yorulmaktan kurtarıyor ve mutlu olmalarını sağlıyor.
- ✓ **YEŞİL ŞAPKA:** Yaratıcı, yeni fikirler üretir. Bir işi başka şekilde yapabile. Teknoloji gelecekte robotları insanlara verilmesi her işimizi yapması iyi olur. Uçan arabalar var gibi trafisi rahatlatır. Eğitimde çocukların teknolojiyle daha fazla öğrenmelerini sağlar.
- ✓ **MAVİ ŞAPKA:** Organize eder. Son karara bağlar. Bence teknolojinin insan hayatını kolaylaştırır. Bence teknolojinin insan hayatını kolaylaştırır. Bence teknolojinin insan hayatını kolaylaştırır. Bence teknolojinin insan hayatını kolaylaştırır.

DERS PLANI 3

BÖLÜM 1

Dersin Adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 5. Sınıf

Ünite Adı / No: Gerçekleşen Düşer / 5. Ünite

Konu: Bilim İnsanları

Önerilen Süre: 40 + 40 dakika

BÖLÜM 2

Öğrenci Kazanımları: Buluş yapanlar ve bilim insanları arasındaki ortak özelliklerin farkına varır.

Bilimsel Süreç Basamakları: Bilimsel çalışmalara ve çalışmalarını yapan kişilere saygı duyar.

Ünite Kavramları ve Sembolleri: Bilim İnsanı, buluş, mucit, kâşif.

Öğrenme-Öğretmen Yöntem ve Teknikleri: Sunuş, buluş, anlatım, tartışma, soru-cevap, rol yaptırma.

Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar: Projeksiyon, dijital öykü, etkinlik malzemeleri.

BÖLÜM 3

Giriş: Öğretmen sınıfa girdikten sonra selam verir ve zamanlarını nasıl geçirdiklerini sorar. “Bilim İnsanı kavramı size ne ifade ediyor? Bilim insanları nelerle ilgilenmektedir?” Sorusu sorularak ilgileri derse yoğunlaştırılır. Beyin fırtınası yaptırıldıktan sonra öğretmen Bilim İnsanları ile ilgili “Etkinlik 1 Bilim İnsanları Dijital Öykü” izletir.

Keşfetme: Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra “Bilim insanları tarafından yapılan buluşlar önemli midir?” ve “Bilim insanlarının buluşları olmasaydı günümüzde bir farklılık olur muydu?” öğretmen tarafından oluşturulan 6

gruba, düello etkinliği yaptırılır. Rakiplerini seçen 3 grup tahtaya çıkar ve fikirlerini ortaya koymaları, savunmaları istenir. Savunulan fikirler grup yazıcıları tarafından öğretmene teslim edilir.

Açıklama: Bilim insanları yaptıklarıyla insanlığın gelişmesini ve ilerlemesini sağlar. Bilim insanları tarafından yapılan her buluş insanlığa bir armağandır. Bilim insanlarının yaptığı araştırmalar ve buluşlar insan hayatını kolaylaştırmaya yönelik, insanlığı daha ileri seviyeye taşımaya amaçlayan girişimlerdir. Bilim insanlarının buluşları sayesinde ilerleyen medeniyetler, eğer bu girişimler geç olsaydı ya da olmasaydı gelişimini geç sağlayacak ve günümüzde rahatlıkla yaşamımızı sürdürebildiğimiz günleri yaşamakta gecikecektik. Öğretmen gerekli açıklamaları yaptıktan sonra bazı önemli notların alınmasını sağlar.

Derinleştirme: Öğrencilerin “Bilim İnsanları” konusunda öğrendikleri kavramlar doğrultusunda “Etkinlik 2 Drama” yaptırılır. Gruplar halinde tahtaya çıkan öğrenciler seçtikleri bir bilim insanı olurlar. Yaptıkları buluşları, hayata nasıl bir yön verdiğini, neleri geliştirdiğini ve kendi hayatlarından örneklerle doğaçlama bir şekilde rolünü sunar. Öğrencinin aktif olması ve önceki bilgilerini, deneyimlerini kullanması sağlanır.

Değerlendirme: Öğrenilenleri değerlendirme amacıyla konu ile ilgili “Etkinlik 3 Kavramları Eşleştirelim” yaptırılır.

Bir Sonraki Derse Hazırlık: 6 adet A4 kâğıt.

BÖLÜM 4

Dersin Diğer Derslerle İlişkisi: Gazete ve dergi okur ve kültürel özellikler arasında bağ kurulur.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar: Ders planını, bütün etkinlikler tek derse sıkıştırılmadan daha verimli bir sonuç alabilmek için 80 dakika olarak düzenledik.

ÖĞRENME ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Etkinlik 1: Bilim İnsanları Dijital Öykü

Melek cuma günü okul çıkışı koşarak eve geldi. Yemeğini yedi ve hemen odasına geçti. Ödevlerini bugün bitirip kafası rahat bir şekilde hafta sonu ailesiyle birlikte kütüphane gezisine katılacaklardı. Eğer ödevlerini yapmadan giderse içi hiç rahat olmayacak, zihnini meşgul edecekti.

Öğretmeninin verdiği ödev Bilim İnsanları ile ilgili bir araştırmaydı. Melek bu tarz araştırma ödevlerine bayılıyordu. Yeni bilgiler öğrenmek ve bunları çevresiyle paylaşmaktan mutluluk duyuyordu.

GALİLEO (Galile): Güneş'in Dünya'nın etrafında döndüğünü savundu. Bu cesareti karşısında kilise tarafından cezalandırıldı.

(Resim) Güneş'in, Ay'ın ve Jüpiter'in uydularını gözlemledi.

EDİSON: Ampulü icat etmek için sabırla başarısız 2000 deney yaptı. (Resim) Ceketinin düğmesinden kopan iplik parçasını kullanarak ampulü icat etti.

ALBERT EİNSTEİN: Fizik alanında önemli katkılar sağlayan bilim insanıdır. (Resim) "Düşlemek bilmekten daha önemlidir" Sözü düşünmeye verdiği önemi ortaya koyuyor.

NEWTON (Nivtın): Ağaçtan düşen elmadan esinlenerek "Çekim Yasası"nı bulmuştur. (Resim) Doğanın yasalarını keşfetmek için ilk önce gözlem yapmayı savunan bilim insanı merakın önemini vurgulamaktadır.

MARİE CURİE (Mari Kuri): Radyumu bulan Marie Curie Nobel Fizik ve Kimya ödülünü alan ilk kadın bilim insanımızdır.

(Resim) Yılmadan araştıran bilim insanımız birçok çalışmalar yapmıştır.

LEONARDO DA VİNCİ: (Resim) Yaptığı çizimlerle yüzyıllar öncesinden birçok teknolojik aracın ve bilimsel buluşun habercisi olmuştur.

KAŞGARLI MAHMUT: Türkçenin en önemli yapıtlarından Divan-ü Lügat-it Türk'ün yazarıdır.

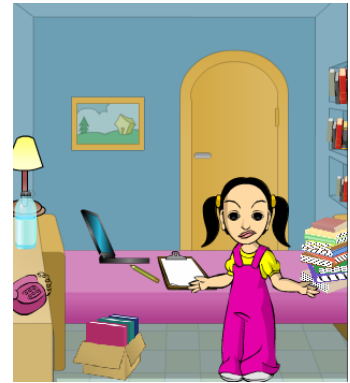
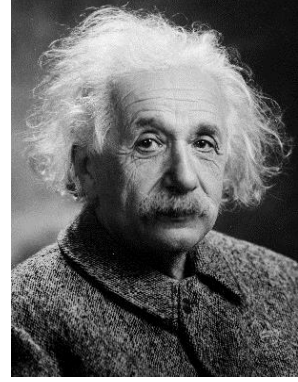
(Resim) Bu yapıt zengin bir Türkçe

sözlüktür. Türklerle ilgili bilgiler vermekte ve bir harita barındırmaktadır.

CEZERİ: 12 ve 13. Yy da yaşamış ünlü bir Türk-İslam bilginidir.

(Resim) Bugünkü robot biliminin başlangıcı kabul edilen su saatini yapmıştır.

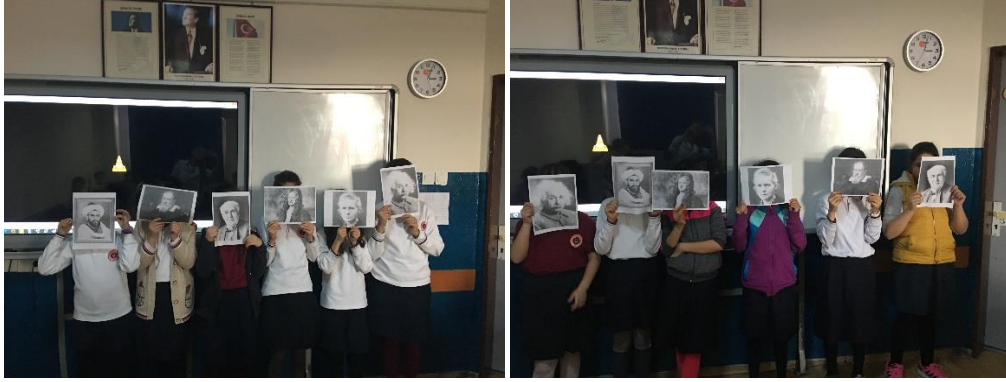
Melek ödevini görsellerle zenginleştirmiş ve yazdığı metni dijital öykü olarak arkadaşlarına sunmaya karar verdi. Dijital öykü sayesinde arkadaşlarının ilgisini çekecek ve kısa sürede onları sıkmadan bilgiler anlatacaktı. Arkadaşlarım dijital öyküyü izlerken bende onların ilgilerini gözlemleyebilirim diye düşünüyordu. Melek bu fikrini danışmak için anneannesinin yanına gitti. Çünkü o süper anneaneydi.

Etkinlik 2: Drama

Bu etkinlik kapsamında öğrenciler istedikleri bilim insanının özelliklerine bürünerek özelliklerini anlatmış, diğer bilim insanlarıyla icat ve buluşlarıyla ilgili konuşmalar gerçekleştirmiştir.

Etkinlik 3: Kavramları Eşleştirelim

Cezeri

*Divan-ü Lugati't Türk'ü yazmıştır.

Newton

*Türkçe sözlüktür.

Galileo

*Su saatini icat etti.

Leonardo da Vinci

*Çizimleriyle ünlüdür.

Marie Curie

*Çekim Yasası bulmuştur.

Albert Einstein

*Radyumu buldu

Edison

*Nobel Fizik ve Kimya ödülünü
alan ilk kadın bilim insanıdır.

Kaşgarlı Mahmut

*Dünya'nın Güneş'in etrafında
döndüğünü buldu.

*Ampulü icat etmiştir.

*Düşünmek bilmekten önemlidir.

DERS PLANI 4

BÖLÜM 1

Dersin Adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 5. Sınıf

Ünite Adı / No: Gerçekleşen Düşer / 5. Ünite

Konu: Uygarlığa Giden Yol

Önerilen Süre: 40 + 40 dakika

BÖLÜM 2

Öğrenci Kazanımları: Kanıtlar kullanarak, Atatürk'ün bilim ve teknolojiye gösterdiği önemi fark eder.

Bilimsel Süreç Basamakları: Bilimsel araştırmalara ve araştırma yapan kişilere saygı duyar.

Ünite Kavramları ve Sembolleri: Bilim, teknoloji, Atatürk ve Bilim.

Öğrenme-Öğretmen Yöntem ve Teknikleri: Sunuş, buluş, anlatım, tartışma, soru-cevap.

Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar: Projeksiyon, dijital öykü, resimler, etkinlik malzemeleri.

BÖLÜM 3

Giriş: Öğretmen sınıfa girdikten sonra selam verir ve zamanlarını nasıl geçirdiklerini sorar. Konu ile ilgili “Etkinlik 1 Ulu Önder Dijital Öykü” izlettirilerek öğrencilerin dikkati derse çekilir.

Keşfetme: Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra “Atatürk ileri görüşlü bir önder olmasaydı, Türkiye'nin bu günkü durumu nasıl olurdu?” Sorusu sorularak 6 gruba ayrılmış sınıfın sözcüleri aracılığıyla fikirlerini savunmaları ve yazılı olarak öğretmene teslim etmeleri istenir.

Açıklama: Atatürk'ün en önemli özelliğinden biri, ileri görüşlü olmasıdır. Savaş yıllarında dahi eğitim alanında, ekonomi alanında, sanat alanında birçok adıma öncülük etmiştir. Atatürk'ün bu ileri görüşlülüğü sayesinde Türkiye diğer devletlerin güdümüne girmemiştir ve bağımsız bir devlet olarak kurulmuştur. Öğretmen gerekli açıklamaları yaptıktan sonra bazı önemli notların alınmasını sağlar.

Derinleştirme: Öğrencilerin “Uygarlığa Giden Yol” konusunda öğrendikleri kavramlar doğrultusunda “Etkinlik 2 Lider Olmak” etkinliği gruplara yöneltilerek İstasyon Tekniği uygulanır. Öğrencinin aktif olması ve önceki bilgilerini, yaşantılarını kullanması sağlanır.

Değerlendirme: Öğrenilenleri değerlendirme amacıyla konu ile ilgili “Etkinlik 3 Atatürk Resimleri” dağıtılır ve bu resimler öğrencilere yorumlatılır.

Bir Sonraki Derse Hazırlık: Altı adet A4 kâğıt.

BÖLÜM 4

Dersin Diğer Derslerle İlişkisi: Yayınları takip eder. Toplumsal yaşamda buluşlar ve teknoloji ile çevrenin kültürel özellikleri arasında bağ kurulur.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar: Ders planını, bütün etkinlikler tek derse sıkıştırılmadan daha verimli bir sonuç alabilmek için 80 dakika olarak düzenledik.

ÖĞRENME ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Etkinlik 1: Ulu Önder Dijital Öykü

Melek: Anneanne ben pilot olacağım biliyor musun? Annem bunun için neler yapmam gerektiğini anlattı bana. Anneanne: Sabiha Gökçen gibi pilot olacak benim torunum. Beni de gezdirecek misin?

Melek: Tabi ki gezdireceğim. Sabiha Gökçen kim anne anneciğim?

Anneanne: Türkiye'nin kurucu önderi Mustafa Kemal Atatürk'ün manevi kızı.

Melek: Anneanne bunu bilmiyordum. Aslında şu an konuşurken Mustafa Kemal hakkında da çok şey bilmediğimi fark ettim.

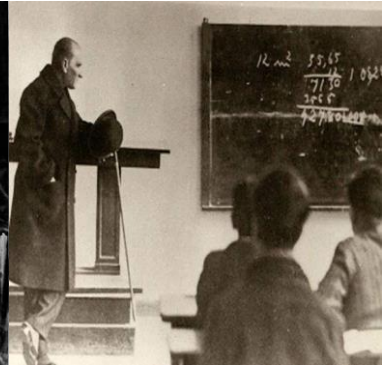
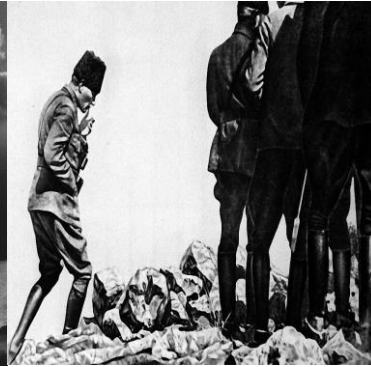
Anneanne: Biraz bahsedeyim Melek ama sen kendin araştırmalısın. Atatürk Kurtuluş Savaşında öncülük etti. Ülke savaşırken dahi bilim ve teknolojinin önemini vurguladı. Ona göre en iyi yol gösterici bilimdir. Türk toplumunun ilerlemesinin, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmasının bilim ve teknolojiyle mümkün olabileceğini, aksi takdirde başka milletlerin egemenliği altına girmenin kaçınılmaz olduğunu savunurdu.

Melek: Ne kadar ileri görüşlüymüş.

Anneanne: Evet Melek' çiğim Türkiye de birçok alanda öncülük yaptı. Türk Dil Kurumunun, Türk Tarih kurumunun, Türk Hava Kurumunun Açılmasını sağladı. Bununla yetinmedi ve eğitime en büyük katkılarından Geometri kitabını yazdı.

Melek: Anneanne internette Atatürk'ün sözlerine bakalım mı? Ufkumuz genişlesin.

Anneanne: Hadi bakalım.

Etkinlik 2: Lider Olmak

Bu etkinlikte öğrenciler altı kişilik altı gruba bölünmüştür. Gruplara istasyon tekniği uygulanarak grupların her birinden şiir, slogan, afiş, örnek olay ve neden sonuç ilişkisi yazmaları istenmiştir.

GRUP ADI: MegaTabiri

LİDER OLMAK

Neden-sonuç: Bir yeri yönetmek için lider olur ve ülkeyi iyi yönetmesi zorunludur. Ülke düzene girer.

Örnek Olay: Atatürk'ün bütün ülkeleri önderlikte yapması

Şiir: Üst önder Atatürk
Senin seçerek bu ülke kurtuldu
Sensiz bu vatan hiçbir
Çok teşekkürler atarız.

Slogan: Lidersiz bir devlet düzensiz bir ülke

Afiş:

Öneri: Lider cesur güçlü ileri görüşlü ülkesini koruyan ve esler ülkesinden kaçmayan

GRUP ADI: Parlayan Yıldızlar

LİDER OLMAK

Neden-sonuç: Bir toplumda davranışları ve hareketleri konusunda övülen kişi lider olur. Eğer o kişi lider olursa ülke bir düzen içinde olur.

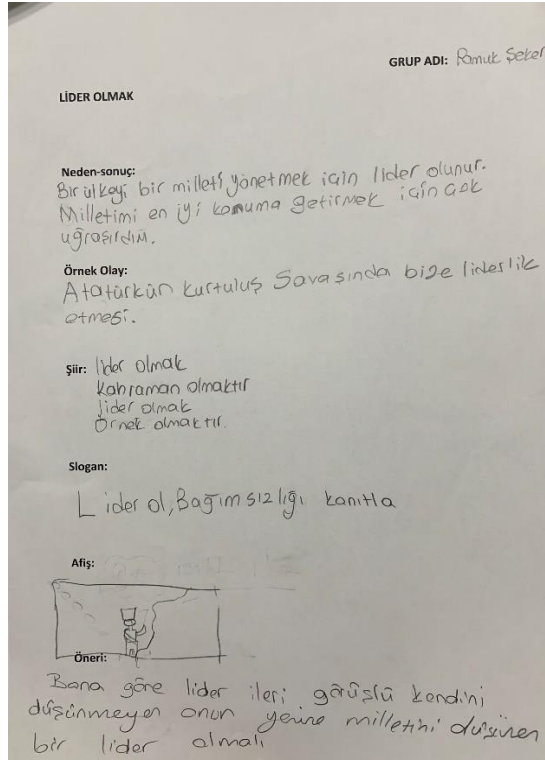
Örnek Olay: Atatürk toplum tarafından örnek davranışları ve azmi dolayısıyla lider seçilmiştir.

Şiir: Azmi ve başarısı,
Öneri davranışları.
Gönlümüzde taht kurdu,
Atatürk lider oldu.

Slogan: Lider olmak için güç değil azim gerekir

Afiş:

Öneri: Lider olmak içinde kendini çalışmak, zeki olmak kendimize güvenmek ve insanlar arasında ayırım yapmadan iyi kalpli olmak gerekir

Etkinlik 3: Atatürk Resimlerini Yorumlayalım.

Bu etkinlikte Atatürk'ün birçok fotoğrafı eğitici tarafından sınıfa getirilmiş ve sınıfça resimler detaylıca konuşulmuş ve tartışılmıştır.

DERS PLANI 5

BÖLÜM 1

Dersin Adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 5. Sınıf

Ünite Adı / No: Gerçekleşen Düşer / 5. Ünite

Konu: Dergilerle Bilim Dünyasına Yolculuk

Önerilen Süre: 40 + 40 dakika

BÖLÜM 2

Öğrenci Kazanımları: Uygun süreli yayınları tanır ve takip eder.

Bilimsel Süreç Basamakları: Yaptığı çalışmalarda yararlandığı kaynakları gösterir.

Ünite Kavramları ve Sembolleri: Teknolojik gelişmeler, süreli yayın, kütüphane

Öğrenme-Öğretmen Yöntem ve Teknikleri: Sunuş, buluş, anlatım, tartışma, soru-cevap

Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar: Projeksiyon, dijital öykü, resimler, etkinlik malzemeleri

BÖLÜM 3

Giriş: Öğretmen sınıfa girdikten sonra selam verir ve zamanlarını nasıl geçirdiklerini sorar. Öğretmen “Etkinlik 1 Kütüphaneye Yolculuk Dijital Öykü” izlettirilerek öğrencilerin dikkati derse çekilir. Dijital öykü yarıda durdurularak “Takip ettiğiniz dergi hangisidir? Niçin o dergiyi tercih ettiniz?” ve “Kütüphane de bir anınızı paylaşır mısınız?” Soruları yöneltilerek beyin fırtınası yaptırılır ve öğrencilerin fikirleri alınır. Beyin fırtınası yaptırdıktan sonra dijital öykü devam edilir.

Keşfetme: Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra “Her öğrencinin bir süreli yayını takip etmesi gerekli midir? Nedenleriyle açıklar mısınız?” Sorusunu sorarak altı gruba ayrılmış sınıfın düşüncelerini savunmalarını ister ve yazılı olarak öğretmene teslim edilir.

Açıklama: Her öğrencinin kütüphaneye üye olması ve kütüphaneyi aktif olarak kullanması gerekmektedir. Araştırmalarının daha verimli ve güvenilir olabilmesi için bu kaçınılmaz bir gerçektir. Toplumların uyumlu, huzurlu yaşayabilmeleri için belirli kurallara uymaları gerekmektedir. Kütüphanede de oraya ait kurallara uyulması gerekir. Aksi takdirde rahat bir çalışma ortamı sağlanamaz. Toplum düzenini sağlamak amacıyla konulan kurallar gereklidir. Öğretmen gerekli açıklamaları yaptıktan sonra bazı önemli notların alınmasını sağlar.

Derinleştirme: Öğrencilerin “Dergilerle Bilim Dünyasına Yolculuk” konusunda öğrendiği kavramlar doğrultusunda grup üyeleriyle iş birliği içerisinde bir dergi yazarları olarak bir “Etkinlik 2 dergi kapağı hazırlama” etkinliğinin hazırlanması istenir. Öğrencinin aktif olması ve önceki bilgilerini, yaşantılarını kullanması sağlanır.

Değerlendirme: Öğrenciler kavramlarla ilgili birbirlerine soru sorarak bilgi düzeyi değerlendirilir. Öğrencilere bu amaçla “Etkinlik 3 Zarfın içinde ne var?” yaptırılır.

Bir Sonraki Derse Hazırlık: Elde edilen kazanımların derinleştirmeleri için “Etkinlik 2 Zarfın içinde ne var?” yaptırılır.

BÖLÜM 4

Dersin Diğer Derslerle İlişkisi: Gazete ve dergi okur.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar: Ders planını, bütün etkinlikler tek derse sıkıştırılmadan daha verimli bir sonuç alabilmek için 80 dakika olarak düzenledik.

ÖĞRENME ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Etkinlik 1: Kütüphaneye Yolculuk Dijital Öykü

Meleğin ipe çektiği hafta sonu gelmişti. Anne ve babasıyla Ankara'daki Milli Kütüphaneye gideceklerdi. Anneanesi gelemediği için üzgündü ama nasılsa döndüklerinde neler öğrendiğini anlatacaktı.

Kütüphanenin büyük bir kapısı vardı. Girişinde birkaç kural yazıyordu. Tabi ki en önemli kural sessiz olmaktı. 15 dakika sonra kütüphanedeki görevli kütüphaneden nasıl yararlanılacağına dair bilgi verileceğini anons etti. Hemen bu gruba katılmak istedi. Başlıyorduk.

Kütüphaneci: Merhaba değerli öğrenciler Milli Kütüphanemize hoş geldiniz. Sizler için hazırladığımız değerli bilgileri size aktaracağım. Burada bulunan tüm kitapların kaydı tutulmaktadır ve her birinin kütüphane fişi vardır. Kütüphane fişinde; yazarın adı, kitabın başlığı, yayınevinin adı, basım yeri, basım tarihi ve kitabın kütüphaneye ait numarası mevcuttur. Yani bizim bilgilerimiz nasıl kimlikte yazıyorsa, buradaki kitapların bilgileri de kütüphane fişinde yazıyor. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte bu bilgilerin hepsi bilgisayarlara kayıtlı durumdadır. Bu bilgiye erişimi kolaylaştırmakta ve araştırmacılarımıza zaman kazandırmaktadır. Bilgisayarda arama bölümüne yazarın ya da kitabın adını yazarak kitabın hangi rafta olduğuna kolayca erişebiliyoruz. Bunun dışında Milli kütüphanemizde okuma salonu, süreli yayınlar bölümü, fotokopi hizmetleri de mevcut. Tanıtımımızın sonuna geldik. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

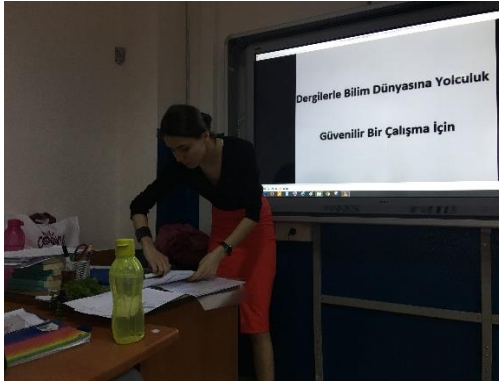
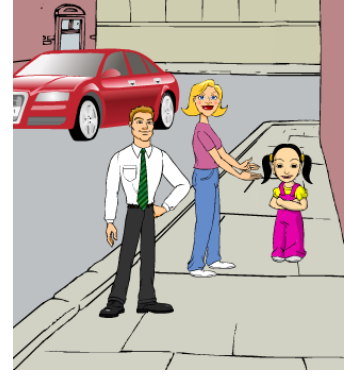
Melek kütüphaneden nasıl yararlanacağını öğrenmişti. Atatürk hakkında bilgisi az olduğu için minik bir araştırma yapmaya koyuldu. Yararlandığı kitapların isimlerini not alıyordu. Çünkü kitap yazarlarının emeklerine saygı duyuyordu.

Melek: Anneciğim çok değerli zaman geçirdim, küçük bir araştırma da yaptım. Artık gidebiliriz.

Anne: Melek seni takdir ediyorum evladım. Senin adına bir şey düşündüm. Bilim Çocuk dergisine üye olmaya ne dersin? Her ay yayımlanan süreli bir dergi. İçeriğinin

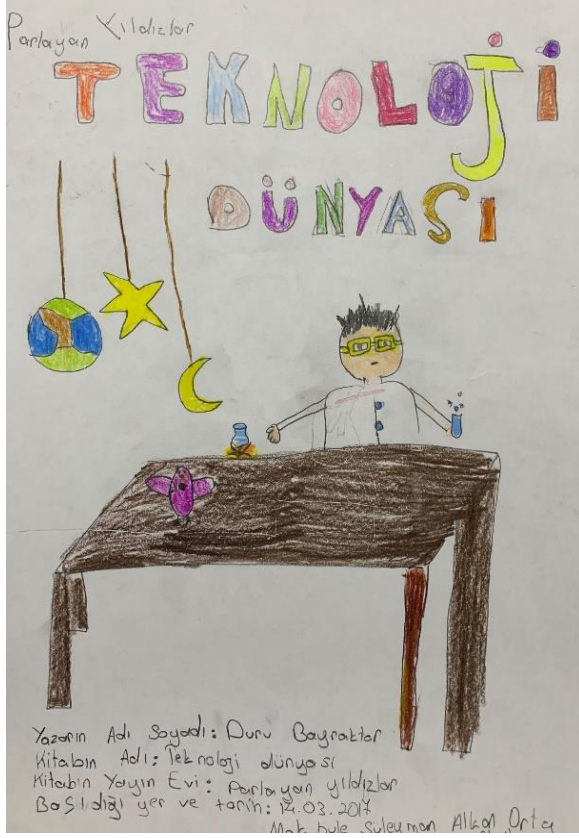
sana uygun olduğunu düşünüyorum. Eğlenceli bilimsel gelişmeler, merak uyandırıcı deneyler, bilim dünyasından haberler, çeşitli etkinlikler. Tam sana göre tatlım.

Melek: Anne bu harika bir fikir. Teşekkür ederim.

Etkinlik 2: Dergi Kapağı Hazırlama

“Dergilerle Bilim Dünyasına Yolculuk” konusunda öğrencilerin öğrendiği kavramlar doğrultusunda grup üyeleriyle iş birliği içerisinde dergi yazarları olarak etkinlik gerçekleştirilmiştir.

DERS PLANI 6

BÖLÜM 1

Dersin Adı: Sosyal Bilgiler

Sınıf: 5. Sınıf

Ünite Adı / No: Gerçekleşen Düşer / 5. Ünite

Konu: Güvenilir Bir Çalışma İçin

Önerilen Süre: 40 + 40 dakika

BÖLÜM 2

Öğrenci Kazanımları: Seviyesine uygun süreli yayınları takip eder.

Bilimsel Süreç Basamakları: Yaptığı çalışmalar sonunda kaynakları gösterir.

Ünite Kavramları ve Sembolleri: Teknolojik gelişmeler, süreli yayın, kütüphane

Öğrenme-Öğretmen Yöntem ve Teknikleri: Sunuş, buluş, anlatım, tartışma, soru-cevap

Kullanılan Araç Gereç ve Kaynaklar: Projeksiyon, dijital öykü, resimler, etkinlik malzemeleri

BÖLÜM 3

Giriş: Öğretmen sınıfa girdikten sonra selam verir ve zamanlarını nasıl geçirdiklerini sorar. Öğretmen “Etkinlik 1 Kütüphaneye Yolculuk Dijital Öykü” izlettirilerek öğrencilerin dikkati derse çekilir. Dijital öykü yarıda durdurularak “Takip ettiğiniz dergi hangisidir? Niçin o dergiyi tercih ettiniz?” ve “Kütüphane de bir anınızı paylaşır mısınız?” soruları yöneltilerek beyin fırtınası yaptırılır ve öğrencilerin fikirleri alınır. Beyin fırtınası yaptırdıktan sonra dijital öyküye devam edilir.

Keşfetme: Öğrencilerin ilgisi derse yoğunlaştırıldıktan sonra “Kütüphanede sessiz olma kuralı sizce mantıklı mı ya da gerekli mi?” sorusunu sorarak altı gruba ayrılmış sınıfın düşüncelerini savunmalarını ister.

Açıklama: Her öğrencinin kütüphaneye üye olması ve kütüphaneyi aktif olarak kullanması gerekmektedir. Araştırmalarının daha verimli ve güvenilir olabilmesi için bu kaçınılmaz bir gerçektir. Toplumların uyumlu, huzurlu yaşayabilmeleri için belirli kurallara uymaları gerekmektedir. Kütüphanede de oraya ait kurallara uyulması gerekir. Aksi takdirde rahat bir çalışma ortamı sağlanamaz. Toplum düzenini sağlamak amacıyla konulan kurallar gereklidir. Öğretmen gerekli açıklamaları yaptıktan sonra bazı önemli notların alınmasını sağlar.

Derinleştirme: Öğrencilerin “Güvenilir Bir Çalışma” konusunda öğrendiği kavramlar doğrultusunda grup üyeleriyle iş birliği içerisinde bir dergi yazarları olarak bir derginin kaynakçasını hazırlamaları istenir. Öğrencinin pasif olmaması ve önceki bilgilerini, yaşantılarını kullanması sağlanır.

Değerlendirme: Öğrenciler kavramlarla ilgili birbirlerine soru sorarak bilgi düzeyi değerlendirilir. Bu amaçla “Etkinlik 2 Zarfın İçinde Ne Var?” yaptırılır.

Bir Sonraki Derse Hazırlık: Başarı Testi uygulanacağı haber verilir ve başarı testi için hazırlanmaları istenir.

BÖLÜM 4

Dersin Diğer Derslerle İlişkisi: Toplumsal hayatta buluşlar ve teknolojik gelişmeler ile çevrenin kültürel özellikleriyle arasında bağ kurulur.

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar: Ders planını, bütün etkinlikler tek derse sıkıştırılmadan daha verimli bir sonuç alabilmek için 80 dakika olarak düzenledik.

ÖĞRENME ÖĞRETME ETKİNLİKLERİ

Etkinlik 1: Kütüphaneye Yolculuk Dijital Öykü

Meleğin iple çektiği hafta sonu gelmişti. Anne ve babasıyla Ankara'daki Milli Kütüphaneye gideceklerdi. Anneanesi gelemediği için üzgündü ama nasılsa döndüklerinde neler öğrendiğini anlatacağı.

Kütüphanenin büyük bir kapısı vardı. Girişinde birkaç kural yazıyordu. Tabi ki en önemli kural sessiz olmaktı. 15 dakika sonra kütüphanedeki görevli kütüphaneden

nasıl yararlanılacağına dair bilgi verileceğini anons etti. Hemen bu gruba katılmak istedi. Başlıyorduk.

Kütüphaneci: Merhaba değerli öğrenciler Milli Kütüphanemize hoş geldiniz. Sizler için hazırladığımız değerli bilgileri size aktaracağım. Burada bulunan tüm kitapların kaydı tutulmaktadır ve her birinin kütüphane fişi vardır. Kütüphane fişinde; yazarın adı, kitabın başlığı, yayınevinin adı, basım yeri, basım tarihi ve kitabın kütüphaneye ait numarası mevcuttur. Yani bizim bilgilerimiz nasıl kimlikte yazıyorsa, buradaki kitapların bilgileri de kütüphane fişinde yazıyor. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte bu bilgilerin hepsi bilgisayarlara kayıtlı durumdadır. Bu bilgiye erişimi kolaylaştırmakta ve araştırmacılarımıza zaman kazandırmaktadır. Bilgisayarda arama bölümüne yazarın ya da kitabın adını yazarak kitabın hangi rafta olduğuna kolayca erişebiliyoruz. Bunun dışında Milli kütüphanemizde okuma salonu, süreli yayınlar bölümü, fotokopi hizmetleri de mevcut. Tanıtımımızın sonuna geldik. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Melek kütüphaneden nasıl yararlanacağını öğrenmişti. Atatürk hakkında bilgisi az olduğu için minik bir araştırma yapmaya koyuldu. Yararlandığı kitapların isimlerini not alıyordu. Çünkü kitap yazarlarının emeklerine saygı duyuyordu.

Melek: Anneciğim çok değerli zaman geçirdim, küçük bir araştırma da yaptım. Artık gidebiliriz.

Anne: Melek seni takdir ediyorum evladım. Senin adına bir şey düşündüm. Bilim Çocuk dergisine üye olmaya ne dersin? Her ay yayımlanan süreli bir dergi. İçeriğinin sana uygun olduğunu düşünüyorum. Eğlenceli bilimsel gelişmeler, merak uyandırıcı deneyler, bilim dünyasından haberler, çeşitli etkinlikler. Tam sana göre tatlım.

Melek: Anne bu harika bir fikir. Teşekkür ederim.

EK - 4 ÖĞRENCİLER TARAFINDAN OLUŞTURULAN DİJİTAL HİKÂYELER

Bu bölümde öğrenciler tarafından yazılan senaryolar ve dijital öyküleme için oluşturdukları karakterlerin çizimleri yer almaktadır. Eğitici rehberliğinde senaryo ve resimler derlenerek öğrencinin dijital öykü oluşturmaları sağlanmıştır.

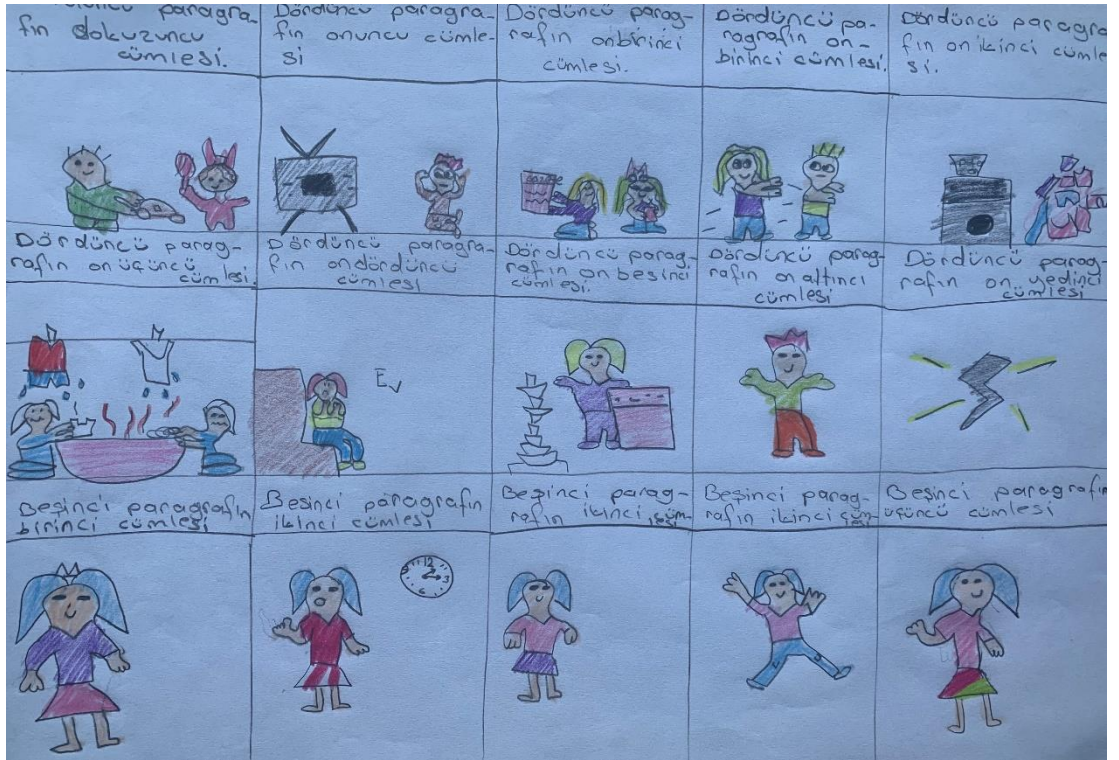
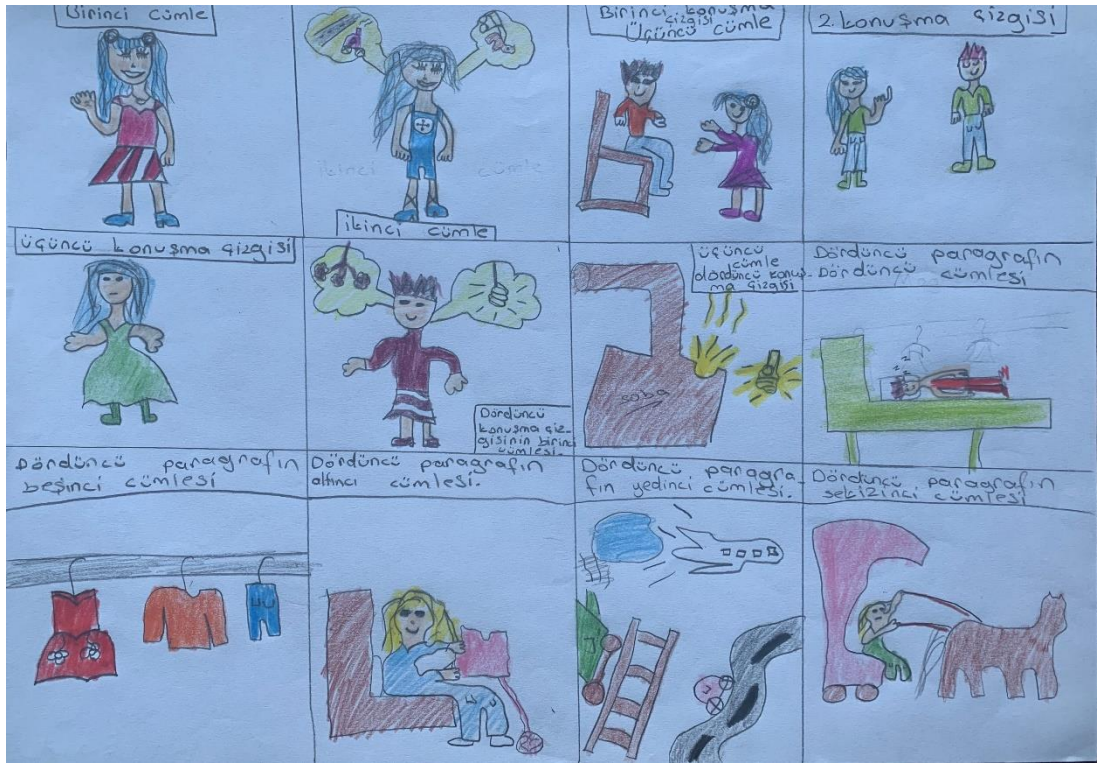
Ek - 4a Deney Grubunda Yer Alan Öğrencinin Dijital Öykü Örneği

Teknolojinin getirdiği kolaylıklar

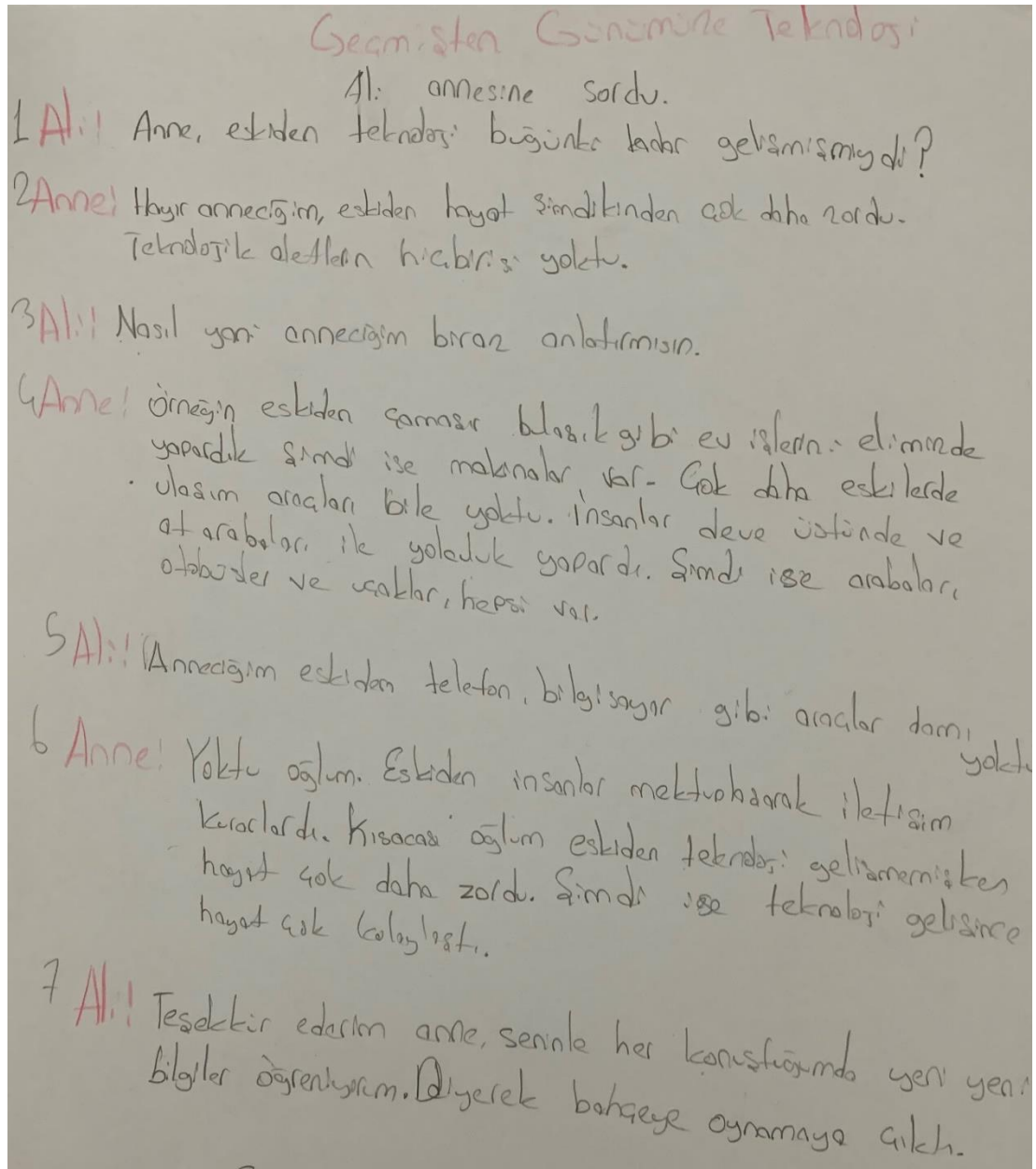
Merhaba arkadaşlar,
Ben Ezgi. Sizce teknoloji olmasaydı hayatımız nasıl olurdu? Ulaşım ve iletişimi nasıl sağlardık? Ulaşım ve iletişimin olmadığını düşünün. Haydi gelin bir de bu soruyu büyük anneme sorayım.

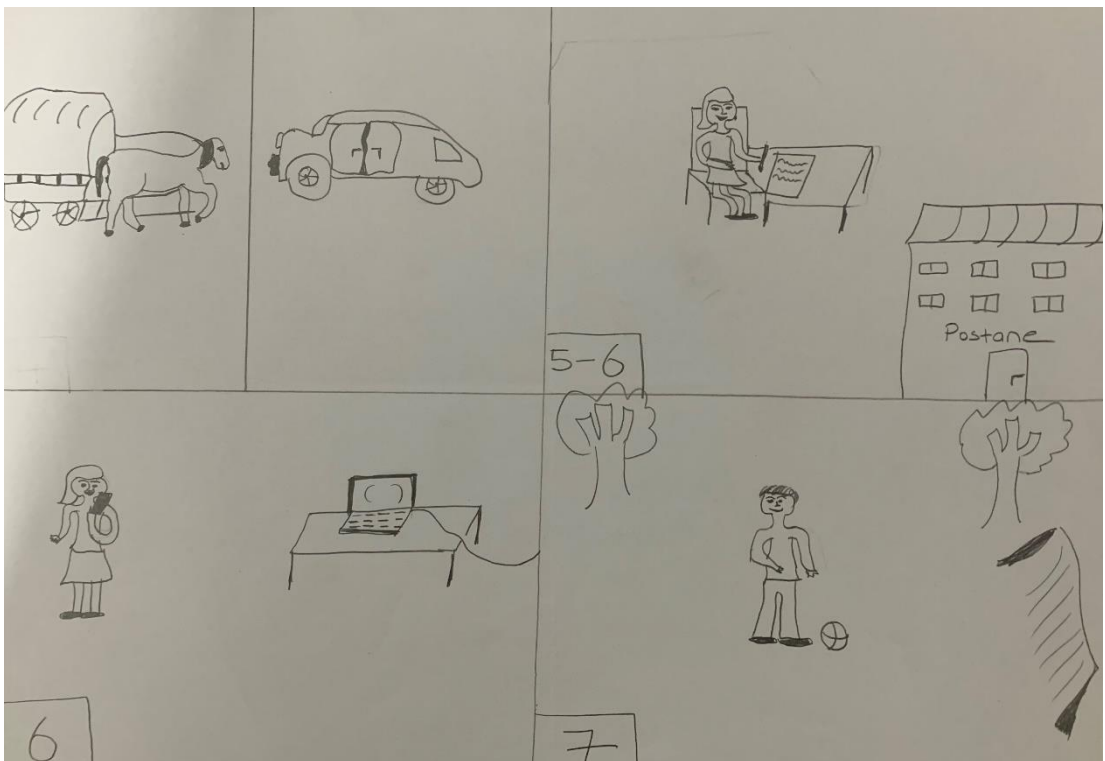
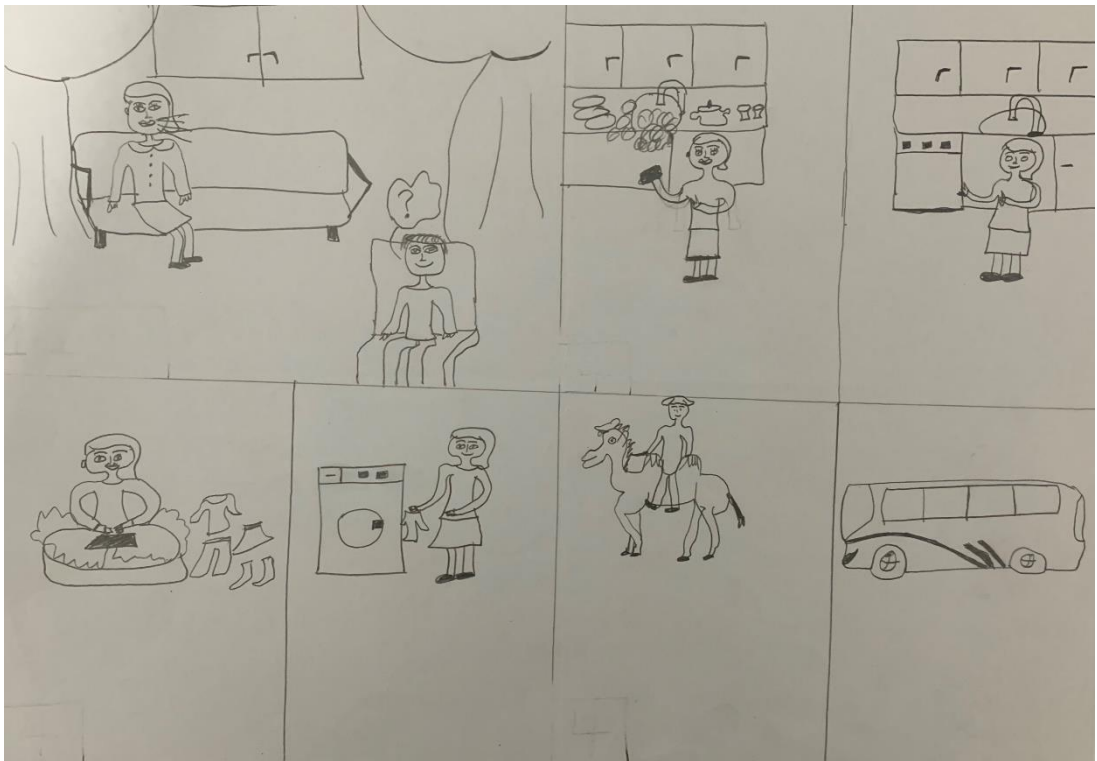
Ezgi:
- Merhaba büyük anne. Sana bir şey soracağım.
Büyük anne:
- Sor bakalım torunum.
Ezgi:
- Büyük anne eskiden teknoloji olmadığı için siz hayatınızı nasıl sürdürürdünüz? Hiç sıkılmaz mıydınız?
Büyük anne:
- Torunum Ezgi otur ve şimdi beni dikkatle dinle. Bizim zamanımızda böyle süslü lambalar hatta elektrik yoktu. Biz aydınlanma ihtiyacımızı soba ve gaz lambalarından karşılıyorduk. Az buz yansalar da göz gözü görmüyordu ve bu nedenle erkenden uyuyorduk. Bizim zamanımızda öyle fesit fesit giyim mağazaları yoktu. Bize annelerimiz gündelik kazaklar etekler örendi. Ulaşım da öyle hemen konforlu araçlara binip de beş dakikada istediğimiz yere gidemiyorduk. Ancak o da varsa tabii faytonlara at arabalarına binerek ulaşımı sağlıyorduk. Biz sizin gibi elimizde fesitli ayuncaklarla ya da bir sürü tabletle telefonla oynayıp saatlerce televizyon izlemeydik. Ya elimize bir kitapla saatlerce okurduk ya gazetelerden çıkan bulmacaları yapmaya çalışırdık. Ya evimizin bahçesinde koşar dururduk. Sizin bir tuzla bütün kirliliği temizleyebilirsiniz. Bir tuzla yıkayan çamaşır makinelerimiz yoktu. Konu komşu bir anaya gelin. Legenlere doldurduğumuz kaynar sularla o çamaşırımızı yıkıyorduk. Hem böylece komşuluk bağlarımız da gelişirdi. Şimdiki gibi evimize kapanıp saatlerce oturmazdık. Bulgular desen şimdi bir kırpıda yıkıyor. Yani lisacası teknoloji geliştiği için artık her şey çok kolay.

Ek - 4b Deney Grubunda Yer Alan Öğrencinin Dijital Öykü Örneği

Ek - 4c Deney Grubunda Yer Alan Öğrencinin Dijital Öykü Örneği

Mine: Ben daha sabah gidiyorum. Çünkü bu hafta dersler var. Günlerden Pazartesi ve ilk iki ders sosyal bilgiler. Tuğba öğretmen bize o gün teknolojiyi anlatacak. Kısaca 1. dersler anlatırken zil çaldı... Sonunda öğlen olup okul bitmişti. Teknolojiyi öğretmenimiz anlatırken yarım kaldığı için anneyeme gitmişim.

Anneanne: Nimmoooo?

Mine: Benim, anneanneciğim. Mine.

Anneanne: Aaa hoşgeldin Mine. ^{Mine} ^ü ^{gim}

Mine: Nasılsın anneanne?

Anneanne: İyiyim yarım. Sen nasılsın?

Mine: Bende iyiyim anneanne.

Mine: Anneanne ben sana soru sormak için geldim.

Anneanne: Sor bakalım. ^ü

Mine: Anneanne teknoloji çok ilerledi. Eskidende teknoloji gelişmiş miydi?

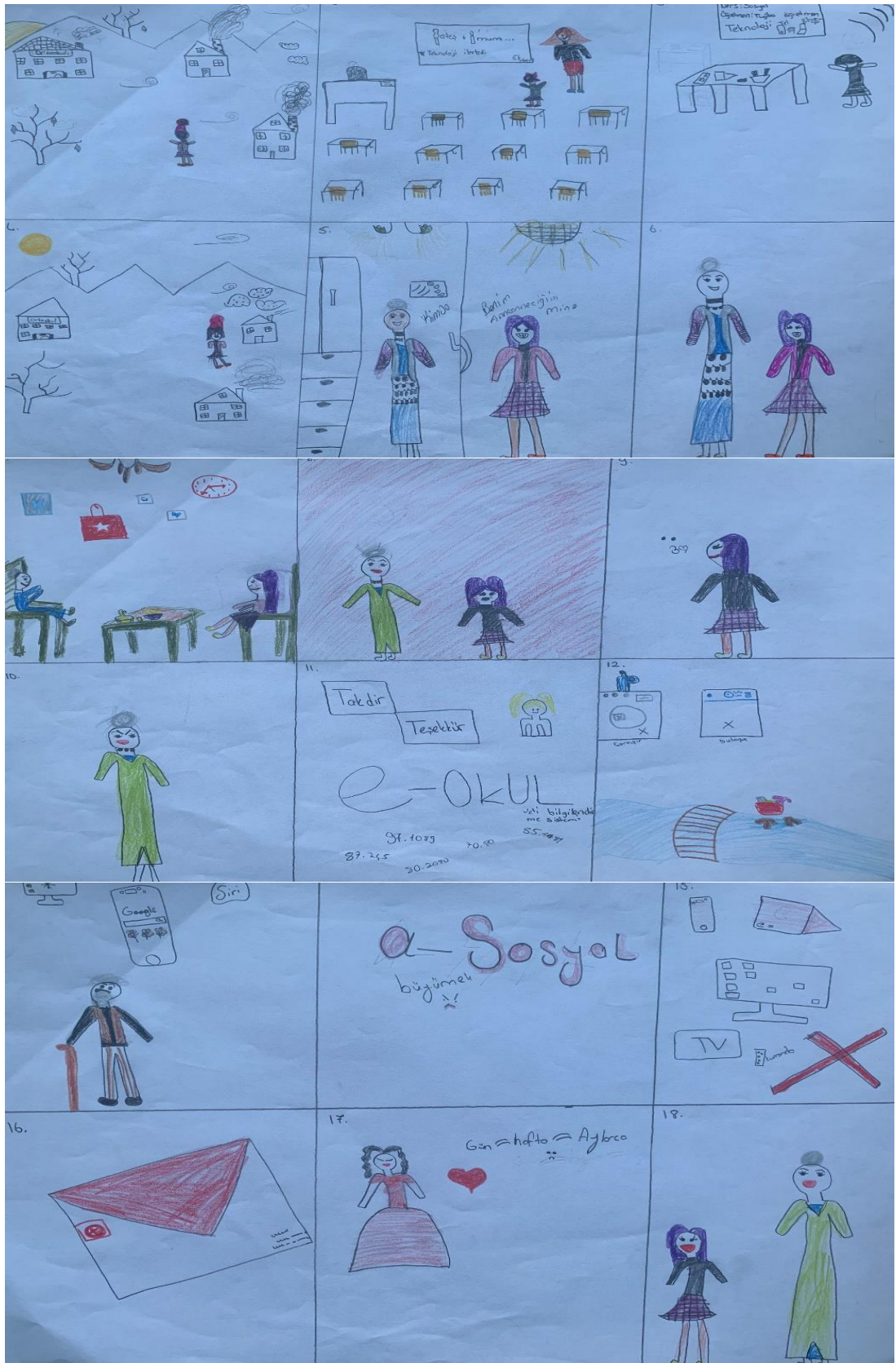
Anneanne: Hayır, teknoloji eskiden böyle gelişmemişti. Mesela eskiden e-duk bilmeydik, konumuzun sonuna kadar beklerdik, amacın makinesi, buluş makinesi yoktu. Dereye iner amacınlar ve buluşları prada yitirdik. Sonra bilgisayar, teknolojiyi büyüklerimizden öğrendik. Ama şimdi söylediğim her şey var. Artık çocuklar sosyal büyüyorlar.

Mine: Anneanneciğim eskiden telefon, tablet, bilgisayar uçları birbirinizle nasıl habertesiniz?

Anneanne: Kızım bizler eskiden mektupla habertesirdik. Sevdiklerimize yazdığımız mektupları haftalara hatta aylara kadar beklerdik.

Mine: Çok teşekkürler anneanne. ^ü

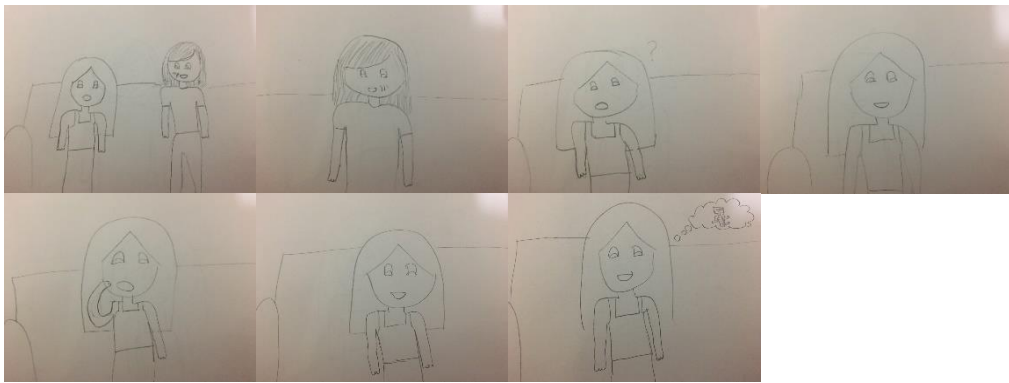
Anneanne: Bir şey değil kum. Merak ettiğin bir şey olursa yine gel. ^ü

Ek – 4d Deney Grubunda Yer Alan Öğrencinin Dijital Hikâye Örneği

Açelya; annesi ve dedesi salonda oturuyorlardı.
Dede; Eskiden teknoloji bu kadar gelişmemiştir. Bilgisayarlar, televizyonlar, ampuller ya-
tı. Eskiden hayat çok zordu.
Açelya; eskiden hayatın nasıl olduğunu bilmediğinden çok şaşırıyordum.
Anneanne; Eskiden ampul olmadığı için gaz lambasıyla aydınlanırdık. Odelelerimiz
gaz lambasının ışığında yapardık.
Açelya; Bu kadar zorlukla sivil miydünüz peki?
Dede; Çok eğlenceli oyunlar oynar. Sokaktan ayrılmazdık.
Anne; Ama artık bu kadar eski oyunların bazıları günümüzde oyanılmıyor.
Açelya; Peki ne gibi oyunlar oynardınız anneanneciğim?
Anneanne; Gelik, onat, bes taş, uzun eşek, istop ve bunun gibi oyunlar oynardık Açelyacığım.
Tam o sırada elektrikler kesildi.
Dede; Açelyacığım bir el feneri getirir misin?
Açelya; Getirdim dedeciğim.
Dede; Bir oyun oynatır mı istersin?
Açelya; Evet, çok isterim.
Dede; Bu oyun şöyle oynanıyor: el fenerini duvara tutuyorsun ve ellerinle
ışığın önünde şekiller yapıyorsun.
Açelya eliyle şekiller yapıp duşan gölgeleri izledi. Tam o sırada
elektrik geldi.
Açelya; Bu çok güzel bir oyunmuş dedeciğim. Bana bu oyunu öğrettiğin için teşekkür ederim. Anneanneciğim eski zamanları, ilgili bildiklerini anlatır mısın? Çok merak ettim.
Anneanne; Çamaşır makinesi olmadığı için çamaşır bir dereye yıkardı. Siz şimdi telefon
la haberdarken eskiden mektup kullanılırdı. Daha da eskiden mektuplar mektup gü-
vercinleriyle giderdi. Şimdi arabalar var eskiden ise at arabaları vardı.
Anne; Duydu mu Açelyacığım? Eskiden ne kadar zordu hayat. Sen telefondan
ayrılmıyorsun bile. Anneannen ve dedenin zamanında telefon yokmuş.
Açelya; Evet her şey çok zordu ama artık işlerimiz kolaylaştı. Teknoloji ge-
liştikçe her şey daha da kolaylaşıyor. Gelecekte belki de robotlar olacak
ve her işimizi yapacak.

EK 5- DENEY GRUBU UYGULAMA FOTOĞRAFLARI

